

C. H. MACKINTOSH

ELIÁŠ
TESBITSKÝ

C. H. MACKINTOSH

ELIÁŠ
TESBITSKÝ

© 2006

GBV-DILLENBURG

Eiershäuser Str. 54

35713 Eschenburg · Germany

www.gbv-dillenburg.org

Rozšiřování:

ŠÍŘENÍ PÍSMÁ SVATÉHO

Nabočany 19, 538 62 Hrochův Týnec · ČR

e-mail: sirenipismasv@atlas.cz

Obsah

Úvodem	5
1. kapitola - První poselství proroka	7
2. kapitola - Prorok v ústraní	15
3. kapitola - Achabův dům	34
4. kapitola - Prorok na hoře Karmel	40
5. kapitola - Prorok na hoře Oréb	57
6. kapitola - Vtržení proroka	72
Závěrečné poznámky o učení o Církvi	84
Autor a prameny	102

Úvodem

Vykonávání prorocké služby ve starém Izraeli bylo vždy důkazem úpadku národa. Dokud byla velkolepá státní zřízení uchováována v plné moci a dokud Mojžíšova ustanovení byla ostříhána v původním smyslu, nebylo třeba něčeho mimořádného, a proto ani nebylo slyšet hlas nějakého proroka. Ale jakmile nastal úpadek, totiž když ony zákony a ustanovení, které pocházely od samého Boha, už nebyly chápány v původním duchu a moci, byla pocíťována potřeba něčeho navíc, než co už existovalo, a toto něco bylo působeno mocí Ducha v **prorocích**.

Ve službě a obřadech levitů nebylo nic, co by mohlo vzbudit takovou službu, jakou zastával Eliáš Tesbitský – byl tam příliš v popředí tělesný prvek. Poselství proroka mohlo být provoláváno jen v moci Ducha Svatého. Proto dokud levitské zřízení plnilo svou službu, nebylo třeba probouzet nějakou novou mimořádnou moc. Takové služby nebylo třeba ani za dnů slávy velikosti Šalomouna, kdy všechno bylo v pořádku. Celý stroj byl v pořádku – každé kolečko, každý závit byl a pracoval na svém místě: král na trůně třímal žezlo a bděl nad občanskými zájmy Izraele – kněz v chrámě přesně plnil svou službu – levité a zpěváci stáli na svých místech, zkrátka všechno šlo podle takového pořádku, že hlas proroka by byl zbytečný.

Ale scéna na dějišti se brzo změnila. Příval zla se zdvihl takovou silou, že smetl i základy občanského a náboženského zřízení Izraele. Království bylo rozděleno. Po určité době nastoupili na Davidův trůn bezbožní muži, a zvláště na trůně, který vyzdvihl odpadlík Jeroboám, bylo možné vidět muže, kteří obětovali zájmy Božího lidu na oltář svých ohavných žádostí. Namísto trůnu, odkud Šalomoun prováděl Boží soudy, se objevuje, jakmile zlo dosáhlo vrcholu, podlý Achab se svou společnicí Jezábel a zmocňuje se trůnu v Samaří. Hospodin nemohl déle snášet takový stav věcí a dovolovat, aby proud nepravosti dále stoupal. Proto z Jeho toulce vychází „*vypulovaná střela*“ (srovnej s Izaiášem 49,2), aby pronikla do svědomí Izraele a spolupůsobila k opětovnému navrácení lidu do šťastné závislosti na Bohu. Touto střelou nebyl nikdo jiný než Eliáš Tesbitský, neohrožený a neúplatný Boží svědek, který stál v mezeře, když se zdálo, že všichni opustili bojiště, majíce za to, že nejsou schopni čelit rozlité záplavě.

Ale dříve než přistoupíme k úvahám o životě tohoto zvláštního muže, bude snad dobře, ukážeme-li na obě stránky služby proroka. Zabýváme-li se službou proroků, vidíme nejen, jak každý z nich měl zvláštní svěřený úkol, ale též, že v každém proroku měla být plněna dvojí věc. Pán chtěl působit ve svědomích, aby více pociťovala vládnoucí zlo, ale zároveň při tom obracel oči věrných k budoucí slávě. Prorok předkládal skrze Ducha Svatého srdci a svědomí lidu Boží světlo a pravdu – plně a věrně odhaloval skryše hříchu uvnitř – veřejně upozorňoval na bídný odklon Izraele od Boha a bořil základy oné falešné náboženské soustavy, kterou kolem sebe zřídili potomci Abrahama.

Tím však nebyla vyčerpána služba proroka. Bylo by to velmi smutné: vidět ho, jak je omezen pokořujícím pádem Izraele, zbaveného bývalé slávy. Ale k tíživému a vážnému provolání: „*Úplně tě, Izraeli, odsoudilo, že jsi proti mně*“ – prorok mohl ihned připojit potěšující ujištění z Boží strany: „*přestože já jsem pomoc tvá*“ (Ozeáš 13,9). Právě zde máme ukázány obě složky, z nichž se skládala služba proroka, totiž: ukázat úplný úpadek Izraele, ale i vítězící Boží milost – vzdálení slávy, vázané na poslušnost Izraele, a naproti tomu trvalé obnovení této slávy v souvislosti s poslušností a smrtí Syna Božího. Opravdu můžeme říci, že to byla velice vysoká a svatá služba. Vždyť jejím slavným údělem bylo sice stát nad troskami rozbořeného systému, ale přitom již ukazovat prstem na věk, na blaženou dobu, kdy se Bůh zjeví v nesmrtelných výsledcích Svě spasné milosti – k radosti Jeho vykoupených na nebesích i na zemi.

A ostatně, zda to vše není evangelium? V čem se liší svědectví proroka od evangelisty? Zda i evangelista nemá podobné poslání: vydávat svým bližním svědectví, že jsou ztraceni, třebaže jim zároveň mluví o neskonale ceně dokonalého Ježíšova díla? Takové je svědectví evangelisty. Jednou rukou ukazovat na úplný pád člověka, úplnou zkázu a nicotnost všech lidských snah, – a druhou rukou na úplné zjevení sláv v Božím plánu vykoupení. Jak slavná, požehnaná a Božská to je služba! Jak úctyhodné je to poslání! Kéž by se na ni takto dívalo ještě mnoho srdcí!

1. kapitola

První poselství proroka

Doba panování Achaba, syna Amri byla pro izraelský dům temná a velice chmurná. Nepravost dosáhla hroživé výše. Hříchy Jeroboáma byly malé v porovnání s černou listinou Achabových přestoupení. Vybral si za společníci zlou Jezabel [v hebrejštině Izebel], dceru krále neobřezaných Sidonských, aby s ním sdílela jeho osud i trůn, a již tato okolnost stačila způsobit útlak deseti pokolení Izraele a úplné převrácení jejich starodávné služby Bohu. Duch Svatý to vše shrnuje slovy: „*Achab činil více k popouzení Hospodina, Boha izraelského, než všichni králové Izraele, kteří byli před ním*“ (1.Královská 16,33). Tím bylo řečeno víc než dost. Celá řada králů od Jeroboáma až po něj dělala to, co bylo zlé v očích Hospodina, neboť Jeroboáma a jeho hřích následovali. Ale hřešit ještě víc označovalo zvláštní stupeň provinění. Takový však byl Achab, muž, který zasedl na trůn nad starodávným Božím lidem. A v této době nastoupil dráhu prorockého svědectví Eliáš Tesbitský.

Kralování Achaba podává našemu srdci přesmutný obraz. Každé světlo bylo zhašeno, každý hlas svědectví umlčen. Mravní obloha, na níž kdysi svítilo tolik zářících světél, nyní byla úplně zastřena temnými mraky. Zdálo se, jako by všechno zachvátila smrt a ďábel rozhodoval ve všem a všude – když tu náhle Bůh, jat milosrdenstvím k Svému utlačovanému a pobloudilému národu, uvádí v osobě našeho proroka skvělého a mocného svědka. A právě v takové době může opravdový Boží svědek působit svým vlivem nejmohutněji. Jak blahodárný bývá po velikém suchu osvěžující déšť! Dějiště bylo jaksi připraveno a může vystoupit jeden silný a chrabrý muž a s Božskou mocí se postavit proti stoupajícímu přílivu nepravosti.

Poučné je všimnout si, že Eliáš, jako i všichni pracovníci v Boží službě, dříve než veřejně vystoupil, prošel skrytou Boží školou a výchovou. Je to skutečnost, s níž se setkáváme v životopisech **všech** Božích služebníků, nevylímáje Toho, který byl obzvláštním Služebníkem, **našeho Pána**. Všichni byli napřed v **ústraní** Bohem připravováni a vycvičeni, než mohli veřejně vystoupit. Tato Boží příprava měla hluboký význam pro jejich budoucí práci a svědectví. Běda

člověku, který by nastoupil takovou veřejnou práci, ale napřed nebyl v skrytém obecnství s Bohem a v Jeho výchově. Takový člověk by se velice musil bát, jak to dopadne, když by se dostal do veřejného postavení, na něž by nebyl připraven. Nestačil by na to. Břemeno povinností – **nadstavba** – by překračovalo **základy** stavby, která by se musila začít kymáčet nebo hroutit. Vyhání-li strom větve dál, než tomu odpovídá hloubka a rozestření jeho kořenů, nebude moci odolat náporu bouře a větrů, a padne. Podobně se stane muži, který nastoupí veřejnou službu tímto způsobem.

Napřed musí být **o samotě s Bohem**. Nejprve musí projít průpravou – jeho duch musí být cvičen v Boží blízkosti, musí projít i hlubokými vodami a nabýt vlastních zkušeností: jinak by mohl být pouze **teoretikem**, nikoli však **svědkem**. Jeho ucho musí být otevřené k slyšení, nežli bude schopen mluvit řečí dobře vyučených. Co se stalo se všemi, kteří kdysi na chvíli zazářili na stezce Boží Církve, ale pojednou zmizeli za mrakem? Odkud přišli a kam šli? A proč za sebou zanechali tak málo stop? Ach, vždyť to byly jen jiskřičky **lidských** světél: nebyla v nich hloubka, neměli sílu k vytrvání, nebyla v nich žádná **Boží** opravdovost a hlubokost; proto zazářili jen na chvíli a rychle zmizeli, a výsledkem jejich práce bylo jen to, že okolní tma ještě více zhoustla, anebo se stala tíživější. Každý pravý Boží pracovník by měl být jaksi schopen říkat s apoštolem: „*Požehnaný [bud'] Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh všelikeho potěšení, který nás potěšuje ve všelikém našem soužení, abychom mohli potěšovat ty, kteří jsou v jakémkoliv soužení, tím potěšením, kterým jsme sami byli potěšeni od Boha*“ (2.Ep. Korintským 1,3.4).

Sedmnáctá kapitola První Královské nám vypráví o prvním vystoupení Eliáše na veřejnosti. Ale Duch Svatý nám chtěl v Ep. Jakuba dát nahlédnout do staršího úseku jeho života, a ten má pro nás plno naučení, ať je okruh naší služby jakýkoli. Svatý pisatel uvádí našeho proroka formou, jež se může zdát nečekanou. Ukazuje nám ho náhle, jak směle vstupuje do okruhu své práce těmito vážnými slovy: „[*Jako je*] *živ Hospodin, Bůh Izraele*“, ale neříká nám nic o předcházejících prorokových zkušenostech. Neříká nám nic, jak Eliáš došel k známosti všeho toho tak důležitého pro nás, co Pán chtěl, aby hlá-

sal. Omezuje se na to, aby nám ukázal tohoto Božího muže při svatém praktickém použití určité moci, kterou získal ve skrytém obecnství s Bohem. Starozákonní pisatel nám ukazuje Eliáše v praktické službě na veřejnosti, ale nic víc. Jakub však nás uvádí do tajemství Eliášovy **modlitby k Bohu**, jak Ho napřed **prosí**, než jde do činné služby před **lidmi**. „*Eliáš byl člověk stejných [citových] pohnutek [změn] jako my; a modlil se s vážností, aby nepršelo, a nepršelo na zemi tři léta a šest měsíců*“ (Ep. Jakuba 5,17).

Kdyby nám Duch Svatý nezjevil tuto důležitou skutečnost skrze pero Jakuba, byli bychom ochuzeni o jednu z nejmocnějších pohnutek modlitby. **Ale Písmo je Božsky dokonalé. Nechybí v něm nic, co tam má být, a není v něm nic, co tam být nemá.** Proto nám Jakub odhaluje skryté chvíle Eliášových bojů a modliteb. Ukazuje nám ho v ústraní galátských pohoří, kde jistě naříkal nad žalostným stavem věcí v Izraeli a kde se v duchu zmocnil k úloze, kterou měl plnit.

Podívejme se tedy na cenné poučení, které můžeme získat z tohoto úseku prorokova života. Žijeme v době velké mravní chudoby a duchovního hladu – stav Církve se až příliš podobá Ezechiellovu vidění o údolí plném velmi suchých kostí. Máme čelit tolikerym úpadkům, jimiž se vyznačovala uplynulá staletí, ale navíc zkaženosti, která uzrála v čase, kdy se spojila různá zla z pohanského světa a byla přikryta pláštěm křesťanského vyznávání. A když odhlédneme od tohoto prostředí zmatku k těm, u nichž bychom pro jejich značnou známost pravdy a pro vysoké vyznávání přirozeně čekali zdravější a mocnější křesťanskou činnost, zjistíme u mnohých – ba ve většině případů – že známost je jen chladnou teorií bez vlivu na jejich praktický život, a jejich vyznávání je jenom povrchní, bez vlivu na tužby a city vnitřního člověka. Mezi osobami této skupiny také můžeme vidět, že Boží pravda je zajímavá jen málo, pokud tam ovšem vůbec nějaká je. Takoví lidé toho vědí už tolik, že jaksi nelze před ně předstoupit s nějakou novou pravdou, kterou by už neznali. Proto se stavějí k předkládaným křesťanským pravdám s naprosto lhostejným uchem, neboť takové poukázání pro ně není ničím novým, takže si ho ani nevšimnou.

Kam se má za takového stavu věcí utéci věrný křesťan? Čeho se má chopit? – Modlitby, trpělivé a vytrvalé – má mít skryté obecnství s Bohem – má hluboce a opravdově zkoušet svou duši v Jeho přítomnosti, v jediném to místě, kde může dojít k pravé známosti sebe i věcí, které jsou kolem nás, a nejen to, ale kde také může obdržet duchovní sílu, aby mohl v dostatečné míře konat Boží dílo mezi bratřími anebo proti světu venku. „*Eliáš byl člověk stejných [citových] pohnutek [a změn] jako my.*“ Nalézal se uprostřed temného odpadnutí, všeobecného odstoupení lidských srdcí od Boha. Viděl, jak ze středu lidí mizeli věrní, jak se kolem něho zdvihalo zlo jako vysoký mořský příboj a jak čím dále víc slábne světlo pravdy. Namísto Hospodinova oltáře byl postaven Bálův oltář a křik kněží této ohavnosti Sidonských udušoval posvěcené zpěvy levitů: zkrátka, kamkoli prorok pohleděl, viděl jedinou, nesmírnou hromadu trosek a smetí. Cítil to, plakal nad tím, ale také dělal něco víc: „***modlil se s vážností***“.

Hle, tam bylo jeho útočiště, vždy jisté a neomylné pro sklíčeného proroka: Tam utíkal do Boží přítomnosti a vyléval své srdce i slzy, přemýšlel o hrozném úpadku a bídě svého milovaného národa. Tam byl zdroj jeho síly, jistý a nevysychající: hledal útočiště v Boží přítomnosti a odtud vysílal své modlitby, ne chladně nebo jen formálně a někdy, ale usilovně, vytrvale volal k Bohu.

Toto je také požehnaný příklad pro nás. Nikdy snad nebyla doba v Boží Církvi, kdy by horlivé modlitby byly tolik třeba, jako právě dnes. Zdá se, jako by ďábel rozvíjel všechnu svou zlovolnou moc, aby skličoval mysli a vrhal Božímu lidu do cesty překážky v práci. U jedněch toho dosahuje pomocí jejich veřejných zájmů, u jiných zase zkouškami doma, osobními starostmi a boji: zkrátka, je tu „*protivníků mnoho*“ (srovnej s 1.Ep. Korintským 16,9c), a nic jiného než obrovská Boží moc nás není schopné postavit nás do boje proti nim a vítězit.

Ale Eliáš nebyl povolán jenom k tomu, aby sám prošel bez úhony napříč tím zlem, nýbrž měl svým vlivem působit také na druhé. Byl povolán konat Boží dílo v době odpadání a úpadku – měl usilovat přivést národ zpět k Bohu jeho otců. Oč více mu tedy bylo třeba zvláště hledat Pána, čerpat mravní sílu z Boží přítomnosti, jediného místa, kde nejen mohl ztrácet ze zřetele sám sebe, ale navíc se stát

nástrojem požehnání pro druhé! Eliáš to vše cítil a proto „*modlil se s vážností, aby nepršelo*“.

Takto mohl viditelně uvést působení Boha a nemohl minout cíl: „a nepršelo“! Bůh nikdy neodmítne jednat a zasáhne, obrací-li se na Něj víra, která má na zřeteli Jeho slávu; a víme, že toto byl jeho jediný zřetel, jediný podklad k jednání, na němž prorok stál, volaje k Bohu. Sám o sobě nikdy nemohl být potěšen pohledem na spálenou nerodící zemi, holou poušť, a na své bratry, trápené hladem a hynoucí bezpočtem hrůz, které takový hlad doprovázejí. Ale modlil se nejen proto, ale též aby obrátil srdce otců k synům (viz Ev. Lukáše 1,17!), aby přivedl lid k bývalé víře, aby vymýtil kořeny bludu, které zachvátily ducha všech. Z těchto důvodů Eliáš prosil usilovně, aby nepršelo, a Bůh vyslyšel toto úpěnlivé volání, protože je v srdci Jeho milovaného služebníka vzbudil Jeho Duch.

Jistěže můžeme právem povědět, **jak je dobré čekat na Boha**: nejen proto, že takové očekávání vede k radostným výsledkům, zřejmým z toho, jak nám Bůh odpovídá, ale též proto, že – nezávisle na tom – takové praktické cvičení v sobě chová mnoho zvláštního potěšení. Jaké blaho je skryté ve chvílích, které věřící může trávit jen sám s Bohem! Jaké je tu požehnání, že může před Bohem vylévat své srdce a proměňovat vnitřní city své lásky v modlitby, stoupající k Tomu, který ho jedině může pozvedat nad vysilující, oslabující a skličující vliv věcí doby, do ticha a světla Jeho požehnané přítomnosti! Kéž bychom všichni více očekávali na Boha, používající i těžkost každého dne jako příležitost blížít se k trůnu milosti. Pak budeme moci působit blahým vlivem nejen na svých místech, ale navíc budou naše srdce vyhledáváním úzkého obecenství s naším Otcem nejen potěšena a zmocněna, protože dosud platí zaslíbení, vždy připravené k naplnění: „*Očekávající na Hospodina nabývají nové síly!*“ (Izaiáš 40,31). Je to předrahé zaslíbení! Kéž bychom ho více používali k našemu posílení!

Takto tedy Eliáš Tesbitský nastoupil dráhu své služby. Vyšel z Boží svatyně dobře vyzbrojen Boží mocí, aby účinně působil na své okolí. Jaká síla je skryta ve slovech: „***Hospodin, Bůh Izraele, před jehož obličejem já stojím***“ (1.Královská 17,1). Ukazují nám zvláštním způsobem, na jakém základu spočívala duše tohoto výji-

mečného Božího služebníka, ale i zásadu, která ho podpírala v jeho službě. Stál před „*Hospodinem, Bohem Izraele*“ a z toho místa pak mohl mluvit s plnou mocí a vážou.

Naproti tomu jak nesmírně vzdálen byl Achab od skrytých zkušeností Eliášovy duše, dokud tento prorok veřejně nevystoupil, aby mluvil k jeho svědomí! Achab nic nevěděl o tom, že Eliáš byl na svých kolenou dříve, než takto veřejně vystoupil. Neznal z toho zholu nic. Ale Eliáš si toho byl dobře vědom a proto tak směle vystoupil proti hlavě všeho toho zla, maje promluvit k samému králi Achabovi a oznámit mu soudy Boha, kterého on svými činy tolik urážel. Při této příležitosti smíme spatřovat v našem proroku zářivý vzor pro všechny, kteří jsou povoláni mluvit ve jménu Páně. I oni všichni by se měli mít pro své Božské poslání za pozdvižené nad jakýkoliv vliv lidských názorů. Ale jak často se stává, že muži, kteří dovedou s určitou mírou moci a svobody mluvit k některým posluchačům, se před jinými stydí anebo vůbec nedokážou promluvit. Jistěže by tomu tak nebylo, kdyby byli plně přesvědčeni nejenom o tom, že se jim dostalo povolání shora, ale také, že je konají v přítomnosti **živého Boha**. Posel Páně by se nikdy neměl dáti lidsky ovlivnit těmi, jimž vyřizuje Jeho poselství. Oproštěn od jejich vlivu, měl by vždy vědět, v čím jménu mluví, avšak vždy zaujímat místo pokorného služebníka. „*Mně pak je to za nejmenší, abych byl posuzován od vás nebo od nějakého lidského soudu*“ (1.Ep. Korintským 4,3).

V dokonalosti stál na takovém místě služby náš drahý Mistr (Učitel) a Pán. Vůbec se nedal ovlivnit myšlenkami nebo úsudky Svých posluchačů! I když se protivili Jeho řečem a pohrdali jimi, jejich odpor nikdy Pána nepřivedl k tomu, aby ztratil ze zřetele, že je poslán Bohem. Po celou dobu Své pozemské služby byl vždy prodchnut svatou a zmocňující jistotou, jak to vyjádřil v nazaretské synagoze: „*Duch Páně je na mně, protože mne pomazal, abych zvěstoval chudým dobré poselství [= evangelium]...*“ (Ev. Lukáše 4,18). Hle, toto bylo základnou Jeho služby jako Syna člověka: ona spočívala „*v moci Ducha*“. Vždy si byl vědom, že je poslán Bohem, a to Ho pozdvihovalo nad působení jakéhokoli vlivu těch, s nimiž měl co činit. „*Mé učení není mé, ale toho, který mne poslal,*“ řekl (Ev. Jana 7,16). ON mohl v plné pravdě říci: „*Bůh Izraele, před jehož obličejem já sto-*

jím “: byl nepřetržitě „poslem Páně, mluvícím lidu v poselství Pána“ (Aggeus 1,13).

A nemělo by všem, kteří zastávají nějaké místo služebníků nebo poslů Páně, jít o to: poznávat stále více ono vzácné svaté povznesení ducha nad vliv lidí a okolních věcí? Neměli by více toužit po vyproštění z vlivu lidských myšlenek a názorů? Nijak nás nemá nepokojit, co si o nás lidé myslí. Buď že nás poslouchají, anebo že naše poselství neposlouchají a od nás se odvracejí – buď že nás mají ve vážnosti, anebo s námi jednájí s opovržením kvůli naší práci: naším cílem, naším nezvratným, pevným záměrem buď, abychom se „*ve všem osvědčovali [nebo doporučovali] jako Boží služebníci*“ (2.Ep. Korintským 6,4).

Všimněme si pak, s jakou mocí a autoritou náš prorok pokračuje: „*V těchto letech nebude ani rosy, ani deště, leč k mému slovu!*“ (1.Královská 17,1). Skutečnost, že se zdržoval v přítomnosti Hospodina, že oznamoval Jeho výroky, ano, že byl tolik zajedno s Hospodinem, ho zmocňovala říci: „*leč k mému slovu!*“ Taková byla výsada služebníka Páně, který vyřizoval Jeho poselství. Takové jsou úžasné výsledky modlitby v ústraní. „*Eliáš byl člověk stejných [citových] pohnutek [a změn] jako my; a modlil se s vážností, aby nepršelo, a nepršelo na zemi tři léta a šest měsíců.*“ Kéž by tento příklad byl působivou, mocnou hybnou pákou všem, kteří v těchto časech všeobecné mdloby chtějí pracovat pro Boha!

Je nám třeba **více se zdržovat v Boží přítomnosti a hluboce cítit, čeho je nám třeba. Kdybychom více znali svoje nedostatky, více by se při nás projevoval modlitební duch.** Je to duch, kterého se nám nedostává, – ten duch, jenž uvádí Boha na Jeho pravé místo: na místo **Dárce**, a nás na naše správné místo **příjemců**. Jenže jak často se necháváme unést pouhými a prázdnými formami modliteb, mluvením slov, o nichž naše srdce nic neví. Mnozí si také v modlitbě vytvářejí nějakou svou představu zvláštního boha – jiní zase stavějí mezi sebe a Boha, k Němuž se modlí, ze svých modliteb určitou zeď. Pozor! Je to velice nebezpečná léčka! Máme stále bdít nad tím, **aby naše modlitby byly přirozeným, nestrojeným projevem Ducha, jenž přebývá v našem nitru**, a nikoli pouhou úzkostlivou čin-

ností, o níž si myslíme, že ji musíme dělat.⁺

⁺ Chci připojit několik slov o významu společných modliteb křesťanů, oněch zvláštních shromáždění, která bývají dnes, kdy jich je obzvláště třeba, tolik opomíjena. Život i síla, služba a společné svědectví, všeobecně vzato, přímo závisí na tom, jak **společně** vyhledáváme Boží tvář. Tam, kde se nekonají **veřejná modlitební shromáždění**, se jistě brzo projeví chyby a selhání službě i ve svědectví. Skutečný prospěch a potřeby Boží Církve pak neleží opravdově na srdci věřících, a proto tedy věci tohoto světa neprávem uchvacují první místo v myslích křesťanů. Mám za to, že se můžeme přesvědčit, že všechna důležitá hnutí, k nimž došlo mezi Božím lidem, byla výsledkem společných modliteb, volaných z hloubi srdce. A smíme dodat, že je přirozené, že tomu tak bylo. Opravdu nemůžeme čekat, že Bůh rozlije Svou oživující milost na ty, kteří se spokojují s vlastním stavem vlažnosti a smrti, zavírající nad ním oči. Písmo říká: „*Otevři [široce dokořán] svá ústa, a já je naplním*“ (Žalm 81,11c). Nechceme-li svá ústa otevírat, jak budou moci být naplněna? Jsme-li spokojeni s tím, co máme, jak můžeme doufat, že obdržíme více? Kež tedy každý z křesťanů, kteří toto čtou, povzbuzuje své bratry ke společnému vyhledávání tváře Páně na kolenou. Můžeme být jisti, že blahé výsledky se pak rychle dostaví. Kdybychom více **pocíťovali** svou společnou slabost, proměňovala by se takto společně cítěná slabost ve společné volání modlitbami a výsledkem by bylo obnovení naší společné síly a zmocnění všech.

I my musíme zůstat v pokoře. Působení těla musí být zlomeno. Musíme **více prodlévat v skrytém ústraní a tam se dávat vyučit**, než toto vyučení budeme potřebovat **při působení na veřejnosti**. Eliáš stanul jen na chvíli před veřejností jako Hospodinův prorok, a to ještě po dlouhé době, kterou strávil o samotě s Bohem, a hned zase musel zmizet z veřejného dějiště a tři a půl roku se skrývat.

Jak málo práva má člověk na sebedůvěru! Jak těžké nám bývá zaujímat bez škody nějaké čestné místo! Rychle se může stát, že zapomeneme myslet na to, co sami jsme, a i na Boha! O něco dál uvidíme, jak to bylo pro věrného proroka velmi nutné, aby byl učen v ústraní. Pán znal jeho povahu i sklony a podle toho s ním jednal. Je hluboce pokořující, pomyslíme-li na to, jak je zpozdlil spoléhat na sebe, pokud jde o společné svědectví, které vydáváme Kristu. Vždyť býváme tolik plni sebe a tak rychle se dáváme unést pošetilým domněnám, že něco znamenáme, že něco jsme a že Bůh chce skrze nás učinit veliké věci. Vidíme tedy, že i nám je, jako prorokovi, velice třeba uposlechnout hlasu, který nám doporučuje „skrýt se“ do ústraní, vytrátit se z očí veřejnosti, abychom se mohli naučit v tichu svaté Boží přítomnosti znát od svého Otce, že nejsme nic a že nic neznamení. Takto jedná náš Božský Mistr, když se k Němu, naplnění sebou a svou službou, Jeho učedníci vracejí, říkajíce: „*Pane, i démoni se nám poddávají v tvém jménu*“ (Ev. Lukáše 10,17). Ale co jim na to Ježíš odpovídá: „*Pojďte vy sami stranou na jedno pusté místo*“ (Ev. Marka 6,31).

2. kapitola

Prorok v ústraní

Sotvaže náš prorok vykonal své svědectví, již je znovu volán vzdálit se od zraků národa do ústraní a samoty. „*I stalo se Hospodino slovo k němu, řkoucí: „Odejdi odtud a obrať se na východ, a skryj se u potoka Karit, který je před Jordánem [doslova: východně od Jordánu]““* (1.Královská 17,2.3). Z těchto slov můžeme pro sebe čerpat hluboká naučení. Eliáš zaujal před Izraelem zvlášť významné postavení, a třebaže toho místa dosáhl teprve, když napřed strávil určitou dobu v ústraní, procházející důležitými cvičeními duše v Boží přítomnosti, přece věrný Bůh, Jehož dílo Eliáš konal, vidí za nutné znovu stáhnout proroka od lidských zástupů do samoty ústraní, aby mohl stát nejen na **vyvýšeném** místě před svými bratřími, ale také na místě dosti **nízkém**: před Pánem. To vše, znovu opakuji, obsahuje plno poučení pro nás.

Duchovní křesťan snadno pochopí důležitost všeho toho, co jsme právě pověděli. Ani pro nás by nebylo dobré, kdybychom měli být stále ve styku s lidmi – žádný člověk by to nesnesl. Sám Boží Syn často vyhledával taková opuštěná místa, kdekoli jen mohl, aby vzdálen od spěchu a ruchu města, v pokojném klidu ústraní, oddělen a oproštěn ode všeho se mohl oddávat modlitbám ve zvláštním obecenství se Svým Otcem. „*Ježíš ale šel na Olivetskou horu*“ (Ev. Jana 8,1; srovnej též s Ev. Lukáše 21,37): „*Ale v noci vycházel ven, a přenocoval na hoře, jež měla jméno Olivetská*“. „*A brzo ráno, když ještě byla velká tma, vstal a vyšel ven; a šel na jedno pusté místo a modlil se tam*“ (Ev. Marka 1,35).

Pán se však nemusil skrývat, nemusil se vypořádávat jako my se Svým „já“, protože celý Jeho život na této zemi byl životem úplného, dokonalého sebezapření. Duch Jeho služby je vyjádřen ve slovech: „*Mé učení není mé, nýbrž toho, který mne poslal*“ (Ev. Jana 7,16). Kéž by všichni služebníci Páně byli skutečně prodchnuti takovým duchem! Všem je nám třeba více se zříkat svého „já“. Dábel působí svou lstí na naše ubohá srdce, na naše myšlení – tolik se ještě obíráme sami sebou! Často si, žel, vytváříme ze své slabé služby, ba i z poznané Boží pravdy modlu, na níž zakládáme svou vlastní slávu!

Pak se není co divit, že Pán nás tak málo používá! Jak by mohl zaměstnávat lidi, kteří Mu nepřinášejí zpět plnou chválu z toho, co jim bylo dáno dělat? Jak mohl Pán používat ke Své službě Izrael, když tento národ byl vždy nakloněn k hledání své chvály? Prosme našeho Boha, aby nám dal být opravdu pokornějšími, mnohem více poníženi v oceňování sama sebe, ale zato více schopné přijímat, že budeme považováni za „*mrtvého psa, jednu blechu!*“; anebo za „*smetí tohoto světa*“ (1.Samuelova 24,15; 1.Ep. Korintským 4,13); anebo pokládání za nic (1.Ep. Korintským 1,28) – z lásky pro Jméno našeho dobrého Mistra.

Eliáš měl zůstat v samotě při potoku Karit mnoho dní, ale mohl se tam zdržovat se vzácným zaslíbením Hospodina, Boha Izraelova, pokud šlo o potravu, protože ho doprovázelo milosrdné ubezpečení: „*Neboť jsem přikázal krkavcům, aby tě tam zásobovali*“ (1.Královská 17,4). Pán se sám chtěl starat o Svého milovaného služebníka, dokud byl skryt zrakům lidí, a starat se o každou jeho potřebu, třebaže za prostředníky sloužili krkavci. Jak divný to byl způsob pomoci! Ale žil tam s Bohem a žil vírou. Jaké nesmírné požehnání pro srdce s tím bylo spjaté, že se takto naprosto jednoduše mohl opírat o Boží zaslíbení! Ale také jaká dlouhodobá, nepřestávající zkouška byla spojena s takovým postavením: musit každý den čekat návštěvu opeřenců, které jejich vlastní pud ponoukal, aby zhlkli potravu určenou prorokovi. Ale byli to snad krkavci, od nichž Eliáš očekával zachovávaní svého života? Jistěže ne. Jeho duše se plně opírala o ta vzácná slova: „*Přikázal jsem.*“

Byl to Bůh, o Něž se opíral, nikoli krkavci. Byl ve svém ústraní s Bohem Izraele a žil vírou. Jaké nesmírné požehnání to bylo pro srdce, když takto bylo naprosto jednoduše spjaté s Božím zaslíbením! Jaké štěstí, když někdo může být vychováván mimo vliv vnějších poměrů, kde Bůh se zjevoval Eliášovi. Ale tak tomu bývá vždycky. Chtějme jen odkládat své „já“ a můžeme být jisti, že Bůh se mocně projeví našim duším. Kdyby Eliáš pokračoval ve své činnosti na veřejnosti, byl by zůstal bez spojení s pramenem síly. **Musil se skrýt**, neboť osvěžující proudy Božího osvěžení plynuly jen v ústraní a na místě odříkání. „*Neboť jsem přikázal krkavcům, aby tě*

tam *zásobovali*. “ Kdyby byl prorok někde jinde než **tam**, neobdržel by od Boha nic. Jaké je to naučení pro nás!

Proč naše duše bývají tak chatrné a prázdné? Proč se tak málo napájíme z potoka zmocňujícího oživení, připraveného Pánem? Jen proto, že **sama sebe** dost neskrýváme. Nemáme právo doufat, že Bůh nás zmocní a oživí jen proto, aby nás povznesl na této zemi. Chce nás totiž posilnit a vychovávat **pro Sebe**. Kdybychom dovedli více prakticky uskutečňovat, že už „*nejsme sami svoji*“ (1.Ep. Korintským 6,19), radovali bychom se **z větší duchovní síly**.

Ale je ještě něco dalšího skryto v tom malém slovíčku „**tam**“. Eliáš měl být **tam** a nikde jinde, a tak se mohl stát účastníkem požehnání, plynoucího z Božích zdrojů. Naprosto totéž platí o křesťanu v dnešní době: musí znát místo, kde Bůh si přeje, aby tam přebýval. Nemáme právo hledat si sami své místo na zemi, neboť sám Pán „*určuje hranice našeho přebývání*“ (Skutky 17,26). Jak je potom vzácné, jsme-li si toho vždy vědomi a podrobujeme-li se Jeho moudrým a milostivým příkazům. Pro Eliáše to byl břeh potoka Karit, a jenom toto místo, neboť tam měli krkavci příkaz přinášet prorokovi chléb a maso. Mohl si ovšem přát i jiné bydliště, ale kdyby opustil potok a usadil se jinde, musil by si sám opatřovat obživu. Proto jak vzácné, že se spolehl na Boha a dal se Jím živit tam, kde On chtěl! Eliáš si toho byl dobře vědom, a tak se ani na chvíli nerozpákoval a vydal se na cestu ke Karit, neboť Bůh „*přikázal krkavcům, aby [ho] tam zásobovali*“. Bohem nařízená obživa nemůže být obdržena jinde než přesně tam, kde to Bůh stanovil.

A tak se Eliáš musel odebrat z jedné samoty do jiné. Přišel přece z hory Galád s poselstvím od Hospodina, Boha izraelského, pro izraelského krále, a jakmile je vyřídil, je znovu Boží rukou veden do úplné samoty, aby tam byl cvičen jeho duch a obnovena jeho síla přímo v Boží přítomnosti. A kdo z věrných by nechtěl mít účast na tak vzácných a svatých lekcích, vyučovaných v tichu ústraní? Kdo by chtěl být vyňat z takového zvláštního vyučování a cvičení, udíleného Otcovskou rukou? Kdo by si nepřál častěji být veden daleko od očí lidí, být postaven mimo vliv pozemských věcí a přirozenosti, do čistého světla Boží přítomnosti, kde je **ono „já“** a vše, co je obklopuje, viděno z hlediska svatyně a vážnost našeho „já“ měřena Boží mírou

svatyně? Zkrátka, kdo by si nepřál, být o samotě s Bohem – sám, nejen v pouhém citovém významu toho slova, ale ve skutečnosti, v opravdovém pocvičení – sám, jako byl Mojžíš na Boží hoře: sám jako náš prorok při potoku Karit; sám, jako Jan na ostrově Pathmos, a zvláště, sám jako Ježíš na hoře?

Vyplatí se, podíváme-li se tu trochu blíže na to, co to je být sám s Bohem. Především to znamená, že naše „já“ a svět jsou úplně dáni stranou – že náš duch je prodchnut Božími myšlenkami a že se sytí Jeho výbornostmi a dokonalostmi – že se mohou před námi otevřít všechny poklady Jeho dobrotivosti – že Ho smíme mít jako Toho, který působí **pro** nás a **v** nás – že můžeme být povzneseni nad tělo a jeho rozumování, nad svět a běh jeho věcí, nad satana a jeho obžaloby – a zvláště pak, že můžeme zakoušet, že jsme byli uvedeni do toho svatého osamění jedině milostí skrze předrahou krev našeho Pána Ježíše Krista.

Hle, toto jsou některé výsledky osamění s Bohem. Ale jsou to věci, které sotva vyjádříš někomu jinému slovy, neboť každý opravdu duchovní věřící musí **sám poznat**, oč tu jde, a sám se o tom prakticky přesvědčit; jen tak pochopí nesmírný význam takových chvil. Prosme alespoň všichni, abychom byli stále hlouběji uváděni do přítomnosti skrytého obecenství s naším Otcem – abychom již jednou skoncovali s bídnými, nicotnými vlastními úsilími, jejichž cílem bývá udržet si nějaký **naš způsob** na této zemi – abychom mohli poznávat radost, svobodu, pokoj a dokonalou jednoduchost svatyně, v níž se Bůh představuje našim duším v rozmanitosti Svých dokonalostí a naplňuje nás nevýslovnými požehnáními.

„Přebývat tam ve svatyni,
znáti, že tam je můj Bůh,
je proud radosti již nyní,
kde smím dýchat nebes vzduch!“

Třebaže Eliáš našel při potoku Karit tak blaženou samotu, nebyl prost hlubokých zkoušek duše, které provázejí život víry. Je pravda, že krkavci, poslušni Božího příkazu, ho každý den navštěvovali a že potok Karit stále kolem něj tek, takže prorok měl dostatek chleba i vody (Izaiáš 33,16), a pokud šlo o jeho osobu, mohl zapomenout, že metla soudu je napřažena na jeho zemi. Ale víra musí být uváděna na

zkoušku – muž víry nesmí odpočívat na svých kvasnicích, ale musí být přeléván z nádoby do nádoby (Izaiáš 33,16; Jeremiáš 48,11). Boží dítě musí v Kristově škole postupovat ze třídy do třídy a jakmile – skrze milost – překoná těžkosti jedné, ihned musí zápolit s těžkostmi v další třídě. Proto bylo třeba, aby i duše proroka byla zkoušena a ukázalo se, zda to byl potok, v nějž skládal důvěru, anebo Hospodin, Izraelův Bůh. „*I stalo se po přeběhnutí určitého času, že **ten potok vyschl***“ (1.Královská 17,7). Mdloba těla nás vystavuje nebezpečí, že se budeme snažit opírat svou víru o okolnosti a záviset na nich, takže budou-li nám ty okolnosti příznivé, budeme se domnívat, že máme velkou víru, a **naopak**.

Ale víra nikdy nehledí k proměnlivým okolnostem, nýbrž přímo k Bohu; má co činit jenom s Ním, opírá se jen o Jeho zaslíbení. Co na tom, zda v potoku Karit teče nebo neteče voda, on mohl s křesťanským básníkem říci:

„I kdyby potoky stvoření vyschly,
mně přesto zřídlo zůstává.“

Bůh byl pro něj zřídlem, pramenem, který nemohl pochybit ani vyschnout. Potok mohl vlivem všeobecného sucha přestat téci, ale není takové sucho, které by mohlo dosáhnout až k Bohu. Prorok to věděl, věděl, že Hospodinovo slovo je právě tak jeho jistým, pevným a neproměnným podílem a oporou víry, když potok Karit vyschl, jako mu bylo oporou po celou dobu pobytu na břehu potoka. A tak se i skutečně stalo, neboť „*stalo se slovo Hospodinovo k němu: Vstaň, jdi do Sarepty, která patří k Sidonu, a zůstaň tam. Aj, **přikázal jsem tam jedné vdově, aby se o tebe starala***“ (1.Královská 17,8.9).

Eliášova víra musí spočívat na stejném neochvějném základě: „*přikázal jsem*“. Jak je to požehnané! Naše okolnosti se mění, lidské věci postihuje mdloba, potoky stvoření vysychají, ale Bůh a Jeho Slovo jsou stále stejné, včera, dnes i navěky. Zdá se, že prorok nebyl tím novým příkazem, který dostal, ani trochu zklamán. Naučil se, jako kdysi Izrael, stavět svůj stan podle hnutí Hospodinova oblaku. Izraelský tábor tehdy měl pozorně sledovat cestu, jíž se ten nebeský vůz ubíral, když je vedl k zaslíbené zemi, ale tu a tam se na poušti zastavoval, aby byl lidu dopřán čas k odpočinutí. Právě tak tomu bylo i s Eliášem. Ať byl na opuštěném místě u břehů potoka Karit, ane-

bo když se vydal na cestu do Sarepty Sidonské: vždy to dělal v poslušnosti Hospodinova slova.

Ani starým Izraelitům nebylo dovoleno dělat si vlastní plány – Hospodin jim dával příkazy a sám za ně všechno řídil. Vždy jim dával vědět, kdy a kterým směrem měli vykročit a kde a kdy se měli zastavit. Měli pozorně sledovat hnutí nebeského vozu, který se ubíral nad nimi. „*Když oblak prodléval nad příbytkem [= nad stánkem úmluvy], spočívaje nad ním, tedy se ukládali izraelští synové [doslova: děti] a nehnuli se, a když se zdvihl, i [oni] táhli. Podle příkazu Hospodina utábořili se a podle příkazu Hospodina cestovali [dál]*“ (4.Mojžíšova 9,22.23).

V takových blahých podmínkách se nalézali Hospodinovi vykoupení na cestě z Egypta do Kanánu. Kdykoli měnili cestu, nikdy nemohli **jít dál podle svých myšlenek**. Kdyby některý Izraelita odmítl jít, když se oblak zdvihl, anebo se nechtěl zastavit, když se oblak zastavoval, **byl by zůstal sám a musil zahynout na poušti**. Skála i manna doprovázely **syny izraelské dotud**, dokud následovali Hospodina; jinak řečeno: potrava a občerstvení se nalézaly jen na cestě obvyklé poslušnosti.

Stejně tak tomu bylo i s Eliášem, nemohl sám stanovit dobu svého pobytu u potoka, ani čas odchodu do Sarepty. „Slovo Hospodina“ samo pro něj zařídilo vše, a protože se mu prorok poslušně podřizoval, nalézal i potřebnou potravu. Jaká je v tom lekce pro křesťana! Jenom cesta poslušnosti je cestou dokonalého blaha. Kdybychom dovedli lépe potírat a podmaňovat své „já“, náš duchovní stav by velice zesílil a ozdravěl. Nic neprospívá více zdraví a svěžesti duše, než stálá, úzká cesta poslušnosti. Již usilováním o poslušnost nabýváme nových sil. To platí o všech, ale zvláště o služebnících Pána. Jestliže jejich služba má být prospěšná, je třeba, aby se ubírali cestou naprosto poslušnosti. Jak by byl jinak Eliáš později mohl říci na hoře Karmel: „*Jestliže Hospodin je Bohem, tedy Ho následujte!*“ (1.Královská 18,21), když se jeho životní dráha vyznačovala svévolností a vzpurností? V takovém stavu by toho nikdy nebyl schopen.

Pracovník je služebník, a cesta služebníka musí být cestou poslušnosti, jinak služebník přestane být služebníkem. Věřící pověřený Boží službou je **služebník**, a to slovo je neoddělitelné od **poslušnos-**

ti, jako je **dílo** spjaté s **dělníkem**. „Služebník,“ říká se, „se musí dát do práce, jakmile zazní zvonek.“ Kéž bychom i my byli pozornější a hbitější, jakmile zazní zvonek našeho Mistra, a kéž bychom rychleji běželi směrem, jímž nás volá! **„Mluv, Pane, neboť tvůj služebník poslouchá!“** (porovnej s 1.Samuelovou 3,9.10). Kéž by toto bylo i naší řečí! Buď že nám slovo Páně přikazuje vyjít z našeho ústraní, aby nás přeneslo do kruhu našich bratří, buď že nás odtamtud volá k návratu do našeho ústraní, naší řečí vždy má být: „Mluv, Pane, neboť Tvůj služebník poslouchá!“ Slovo Páně a pozorné ucho služebníka – to je vše, čeho nám je třeba k bezpečnému a šťastnému putování.

Avšak taková stezka poslušnosti vůbec není nějaká snadná cesta – vyžaduje ustavičně se zříkat svého „já“, a tou cestou nelze jít, není-li naše oko stále upřené na Boha, a naše svědomí pod živým vlivem Jeho pravdy. Každý skutek poslušnosti s sebou ovšem nese hojnou odměnu, avšak tělo a krev musí být postaveny stranou, a to samozřejmě nejde tak snadno. Důkazem toho nám může být cesta našeho proroka. Nejprve byl volán usadit se u potoka Karit, aby tam byl živen pomocí krkavců. Mohlo tomu rozumět tělo a krev? Potom, když potok vyschl, se Eliáš má znovu vydat na dalekou cestu do krajin Sidonu, aby tam byl živen jednou chudou vdovou, která nemá nic, a zdá se být blízka smrti hladem. Pohledme jen, jak zněl příkaz: „*Vstaň, jdi do Sarepty, která patří k Sidonu, a zůstaň tam. Aj, přikázal jsem tam jedné vdově, aby se o tebe starala*“.

A když pak přišel na to místo, vše, co tam viděl, se vůbec nezdálo potvrzovat slova Pána. Právě naopak: mohla ho naplnit pochybami a obavami, kdyby se řídil tím, co se jevilo jeho zraku. „*A on vstal a šel do Sarepty; a když přišel ke vstupu do města, hle, byla tam jedna vdova sbírající dříví. I zavolal na ni a řekl: Dej mi trochu vody v nádobě, abych se napil. A když odešla, aby mu ji přinesla, zavolal na ni a řekl: Přines mi ve své ruce sousto chleba! A ona řekla: [Jako je] živ Hospodin, tvůj Bůh, mám-li něco pečeného kromě hrsti mouky v hrnci a trošky oleje ve džbánu! A hle, sbírám pár dříví a chci vejít, abych to připravila sobě a svému synu, abychom to snědli a pak zemřeli*“ (1.Královská 17,10-12).

Takový obraz se naskytl očím proroka, když stanul na místě, které mu označil Bůh. Bylo tam vše, co bylo pro tělo a krev nejbídnější, co dovedlo zlomit, uhasit jakoukoli naději. Ale Eliáš se neporadil s tělem a krví; jeho chrabřý duch se opíral o neklamné slovo Hospodina. Jeho důvěra byla zakotvena na Boží věrnosti a vůbec se nepotřeboval opírat o to, zda Boží slovo souhlasí s věcmi, které tam uviděl. Obzor se mohl zdát temný a výhrůžný, věštící bouři, ale oko víry mohlo prohlédat skrze mraky a spatřovat tam pevný základ pro víru: znamenité slovo Hospodinovo. Jak je vzácné Boží slovo! Právem můžeme s žalmistou zvolat: „*Tvá svědectví jsem si vzal za dědictví navěky, neboť jsou radostí mého srdce*“ (Žalm 119,111). Jak vzácné to dědictví! Čistá, neporušitelná, nevadnoucí a nehynoucí pravda! Jaké příčiny máme k velebení našeho Boha, že nás obdařil tímto dědictvím jako naším nezczizitelným podílem – dědictvím, které, i kdyby všechny věci, které se dějí pod sluncem, zmizely, kdyby celý svět i se svou žádostí zahynul – i kdyby všechno tělo jako tráva pominulo – věřícímu bude věčnou skutečností. „*Bohu [bud] dík za jeho nevýslovný dar*“ (2.Ep. Korinským 9,15).

Ano, takový byl obraz, který prorok uviděl při příchodu do Sarepty: jedna vdova se synem, blízcí smrti hladem – pár dřívěk, trocha oleje a hrstka mouky! A přece Boží slovo znělo: „*přikázal jsem tam jedné vdově, aby se o tebe starala*“. Jaká to byla hluboká, v nejhlubším nitru duše působící zkouška víry! Ale Eliáš ani na okamžik nezapochyboval v nevěře o Božím zaslíbení, ale posilnil se vírou, vzdav chválu Bohu. Věděl, že On je Bůh Nejvyšší a Všemohoucí Bůh, kterému patří všechna nebesa i zem a který se postará o jeho potřeby. Ba, i kdyby tam nebyla ani troška oleje a hrstka mouky, prorok by se tím nedal nijak zmást, protože se díval **nad** okolností k Bohu, který je Pánem i okolností a situací. Nedíval se na vdovu, ale na Boha; nespolehal na hrstku mouky, ale na Boží zaslíbení. A tak jeho duch byl pokojný a dokonale klidný uprostřed věcí, které by zcela jistě přivedly k zoufalství každého, kdo by se dal vést viděním. Mohl pak říci, aniž stín nějaké nevěry zatemnil jeho mysl: „*Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Mouka v hrnci nedorazí [= nebude strávena] a olej ve džbánu nebude ubývat až do dne, kdy Hospodin dá déšť na zemi*“ (1.Královská 17,14).

Zde máme odpověď víry na řeč nevěry. „*Takto praví Hospodin*“ – toto stačí na vše. Jakmile se duchem chopíme Božího zaslíbení, skoncovali jsme s rozumováním těla. Nevěra vždycky staví viditelné věci (okolnosti, situace ap.) mezi duši a Boha, naproti tomu víra vždy umísťuje Boha mezi duši a poměry. Jak veliký je v tom rozdíl! A proto kéž bychom vždy chodili v moci a rozhodnosti a síle víry ke chvále Toho, kterého víra vždycky ctí!

Ale v tom milém výjevu je ještě jedna věc, které si musíme povšimnout, totiž že smrt jakoby visela nad tím, kdo nechodí vírou. „*Abychom to snědli a pak zemřeli*“ – tak mluví ona vdova. Smrt a nevěra jsou dvě nerozlučné, úzce spolu spjaté družky. Náš duch může být veden cestou života jen silou víry; není-li činná víra, nebývá tu ani život, a my nejsme povzneseni nad to, co hyne. V takovém stavu se nalézala ona ubohá vdova. Její naděje na život byla spjata s hrncem mouky a džbánkem oleje. Jiný zdroj věcí kromě toho neznala – neměla naději na jiné prodloužení svých dnů. Její duše ještě nikdy nezakusila pravé blaho, které je v obecenství s živým Bohem, Jemuž jedině patří všechna východiska života.

Nebyla ještě schopná věřit a doufat i proti naději. Jenže jak chatrnou a křehkou věcí je naděje, která spoléhá jenom na džbánek s olejem a hrnec mouky! Jak bídne je každé očekávání, které se opírá jenom o stvoření. A zda všichni nemáme až příliš silný sklon spoléhat se na věci, které jsou v Božích očích stejně nicotné, stejně bídne jako byla ona hrstka mouky! Žel, že tomu tak je a vždy tomu tak musí být, jestliže naše duše Bohu v něčem nerozumí, nějak Ho nechápe. Víra má před sebou jen Boha, jinak nic. Hrstka mouky v Boží ruce poskytně právě tak dostatek obživy jako pro stádo pastva na tisících pahorků. Nemáme s sebou nic, než pět ječných chlebů a dvě ryby, ale „*co to je pro tak mnohé?*“ (Ev. Jana 6,9). Hle, tu máme řeč lidského srdce. Ale víra nikdy neříká: „co je **to** pro tak mnohé?“, nýbrž co je **Bůh** pro tak mnohé. Nevěra říkává: My nemůžeme, ale víra říká, že **Bůh** může vše!

Ale dříve než opustíme tento důležitý předmět, bude dobře, vztáhneme-li platnost těchto zásad na ubohého hříšníka, jehož svědomí se právě probudilo. Jak často se stává, že takový upíná svou víru na nějakou pošetilou věc, očekáváje odtud odpuštění svých hříchů,

namísto aby se pevně opřel o Kristovo dílo, dokonané na kříži, které dokonale a navždy uspokojilo požadavky Boží spravedlnosti a které proto stačí na každou potřebu, již může cítit probuzené, vinami obtížené svědomí. „*Nemám žádného člověka, aby mne, když se pohne voda, uvrhl do rybníka, ale zatímco já jdu, jiný sestupuje přede mnou*“ (Ev. Jana 5,7), zní řeč ubohého, provinilého nevěřícího člověka, který si je plně vědom své viny, ale dosud se nenaučil dívat se vzhůru nade všechnu lidskou pomoc, přímo k Ježíši. „Nemám nikoho“, říká ten ubohý nevěřící hříšník, zatímco věřící říká: mám **Ježíše**, a může dodat: Pán řekl, že očištná moc krve neoslábne a její vzácnost a plná platnost se nezmenší, dokud by v bezpečí nepřijal všechny Svě vykoupené do Svého nebeského domu.

Jestliže se tedy tyto stránky dostanou do rukou některého dosud váhajícího a třesoucího se a ustrašeného hříšníka, chci ho povzbudit, aby si dodal odvahy a přemýšlel o převzácné pravdě, že Bůh ve Svě neskonalé milosti postavil Ježíšův kříž mezi něj – hříšníka – a jeho hříchy. Stačí tedy jen, aby tomuto Božímu svědectví uvěřil. Onen veliký rozdíl mezi věřícím a nevěřícím je v podstatě v tom, že první má Krista mezi sebou a svými hříchy a že druhý má své hříchy mezi sebou a Kristem. Nuže Kristus je věřícímu předmětem, který odsouvá do pozadí všechny ostatní. Věřící již nehledí na obrovskou spoustu svých hříchů, ale na vzácnost Kristovy krve a Osoby. Ví, že Bůh, pokud jde o něj, už nesedí na trůnu soudu, ale na trůnu milosti. Kdyby byl Bůh nad jeho osobou dosud jako Soudce, jeho myšlenky by se ustavičně obíraly jen otázkou hříchu, ale protože jeho Bůh je nyní pro něj na trůnu milosti, Jeho myšlenky – buď velebeno Jeho Jméno! – se obírají jen vzácností krve Jeho Syna. Kéž bychom jednoduše a rádi byli vždy zajedno s myšlenkami nebes, a mohli se z toho radovat, cele odvrhnouce pozemské věci a myšlenky. Kéž to Pán dá všem Svým svatým.

Věřím, že proud shora uvedených myšlenek nebude považován za zbytečné odbočení, ale vraťme se k našemu předmětu. Již jsme poukázali na to, že věřící musí být přeléván z nádoby do nádoby. Každý další úsek jeho života je pro něj jakoby vstupem do jiné třídy Kristovy školy, kde se má naučit novým věcem, a přirozeně těžším. Tu však někdo může nadhodit otázku, zda se Eliáš setkal v Sareptě

s většími těžkostmi, než které měl u potoka Karit? Cožpak mu nyní nebylo lépe, když byl předán péči lidí, než předtím, kdy byli nástroji k jeho obživě krkavci? Nebylo mu příjemnější nalézat se v rodině lidských bytostí, než bydlit o samotě při potoku Karit? Jistěže do určité míry ano, ale i samota má vzácné přednosti a společnost mnoho zkoušek. Vždyť kolik je mezi lidmi sobeckých zájmů, které vrhají stín i na opravdovou, nezkalenou radost, kterou by obecenství s nimi mělo skýtat a již bude plně skýtat jednou, až bude lidstvo Bohem dokonale napraveno.

Když se prorok usadil při potoku Karit, neslyšel tam, jako tu, slova: „**sobě a svému synu**“. Žádný sobecký zájem tam nekladl překážky jeho obživě. Ale jakmile se ze své skryše dostává do společnosti lidí, poznává, že lidské srdce nerado vidí něco, co je konkurencí věcem, které má rádo. Rozvíjí se před ním hluboký význam slov „**sobě a svému synu**“, zjevující skryté prameny sobectví, které ovládá lidstvo, odpadlé od Hospodina. Někdo by ovšem mohl namítnout, že pro srdce vdovy bylo zcela přirozené, že myslela nejprve na sebe a na svého syna, nežli na něco jiného. Bylo to samozřejmě **přirozené**, ale to je právě, co stará přirozenost vždycky dělá. Poslyšte slova jednoho pravého syna přirozenosti: „*A já bych měl vzít svůj chléb a svou vodu, a své [zabitě pro] pokrmy, což jsem zabil pro své střížce, a dám je mužům, o nichž nevím, odkud jsou?*“ (1.Samuelova 25, 11).

Hříšná lidská přirozenost má na prvním místě vždy svůj zájem, a není v moci tohoto hynoucího světa naplnit duši tak, aby přetékala ve prospěch **jeho** bližního. Jenom Bůh má moc toto učinit. Naprosto marné jsou pokusy o rozšíření srdce člověka nevímjakými prostředky; jediné působivá tu je rozlitá, bohatá Boží milost. Jedině ona dovede otevřít dveře účinné lásky člověka ke všem potřebným. Pouhá lidská dobročinnost dovede činit mnohé věci, dokud nadbytek prostředků je zárukou, že není třeba se osobně uskrovnit, ale jenom Boží milost uschopňuje člověka potlačit starost o osobní prospěch a působí, že takový je citlivý k potřebám svých bližních. „*Budeš chválen, když učiníš dobře sám sobě*“ (Žalm 49,19b). Toto je zásada světa, kterou nás nemůže odnaučit nic, než poznání, že Bůh nám dobře uči-

nil, a že přední naší snahou má být dovolovat Mu, aby toto Jeho dobré činění vůči nám pokračovalo až do skonání našeho putování.

Nuže, byla to známost tohoto Božského pravidla, která zmocnila proroka ke slovům: „*Připrav **nejprve mně** z toho malou placku a přines mi ji [sem], a sobě a svému synu **potom** připravíš*“ (1.Královská 17,13). Těmito slovy Eliáš pouze připomněl, že Bůh má právo na celý majetek té vdovy, a jak víme, výsledkem věrné, okamžité odpovědi na toto Boží právo vždy bývá bohatá sklizeň požehnání pro duši. Ale k tomu ona vdova potřebovala víru. Byla postavena do těžké, hluboké zkoušky, z níž mohla vítězně vyjít jedinež opravdovou mocí víry, pevně zakotvené v Božím zaslíbení: „*Takto praví Hospodin, Bůh Izraele: Mouka z toho hrnce nepřestane, a olej ve džbánu nebude ubývat až do dne, kdy Hospodin dá déšť na zemi*“ (1.Královská 17,14).

Zda tomu tak není s každým věřícím? Jistěže ano: musíme jednat vírou. Boží požehnání má být duši křesťana vždy hlavní pohnutkou. Na straně vdovy by nebylo třeba zkoušky víry, kdyby byl hrnc plný. Ale protože byl vybrán až na poslední hrst mouky a protože vdově bylo přikázáno, aby tu hrst zbylé mouky dala **nejprve** nějakému cizinci, byl to jistě veliký požadavek, ale stačila pouhá víra, aby ta žena byla zmocněna zařídit se podle toho. Ale často Pán jedná se Svým lidem, jako to učinil se Svými učedníky, když šlo o nasycení množství lidí: „*To však řekl, aby ho zkusil, neboť on věděl, co chtěl učinit*“ (Ev. Jana 6,6).

Často nás staví před něco, co by se mělo udělat, což nás uvádí do velké zkoušky, ale jakmile se rozhodneme uposlechnout, nejenže poznáme účel takové zkoušky, ale navíc obdržíme sílu, abychom v provádění takového úkolu mohli pokračovat. Všechna Boží práva jsou jistě založena na onom příkazu, který byl kdysi dán synům izraelským: „*Mluv synům izraelským, ať přece jdou*“ (2.Mojžíšova 14,15). Kam měli jít? Napříč mořem. Jaká to byla cesta! Jenže za tímto těžkým příkazem smíme vidět i milost, která předem opatřuje sílu, aby úkol mohl být splněn, jež se pak hned obrací na Mojžíše slovem: „*A ty zdvihni svou hůl a vztáhni svou ruku na moře, a rozštěp je, aby synové izraelští vešli doprostřed moře jako po suchu*“ (2.Mojžíšova

14,16). Jenom víra zmocňuje člověka, dávajíc mu moc vyjít, i když neví, kam ho Bůh povede.

Ale tento zvláštní výjev, který se odehrává mezi Eliášem a chudou sareptskou vdovou, nás učí ještě něčemu jinému. Je něco vyššího než to jednoduché pravidlo poslušnosti. Učíme se tu, že nic, kromě vyšší, nad námi jsoucí Boží milosti, není s to vytrhnout nás a povznést lidského ducha ze strnulého, mrazem čišícího ovzduší sobectví, v němž padlý člověk žije, pohybuje se i trvá. Jenom paprsky Boží dobrotivosti, prozařující do duše, dovedou rozptýlit takové sněhové mlhy, jimiž je svět obestřen, a zmocňují člověka k myšlení i k jednání podle vyšších a vznešenějších zásad, než jaké obvykle ovládají jeho okolí. Ta ubohá vdova vyšla ze svého domu, vedena jen starostí o svůj prospěch a sebezáchovu a neviděla před sebou jinou vyhlídku než smrt. Zda je tomu jinak s masami lidí, žijících kolem nás? Zda je na tom některý neznovuzrozený člověk na světě aspoň trochu lépe? Nikoli! I ten nejvíc osvětlený, nejchytřejší a nejvzdělanější – zkrátka každý člověk, nad jehož duchem se dosud nerozsvítilo světlo Boží milosti, je před Bohem jako tato vdova, jsa ve všem veden starostí o sebe a o zachování tohoto (tělesného) života, nemaje před sebou žádnou lepší vyhlídku, než smrt.

Ale Boží pravda dovede rychle proměnit tvář věcí. U sareptské vdovy jedná s velikou mocí. Tato pravda ji vede zpět do jejího domu, aby tam pečovala o cizího člověka, majíc duši naplněnou potěšujícími myšlenkami na zachování života. Vždy tomu tak bývá. Jakmile se jen duše dostane do styku s Boží pravdou a milostí, okamžitě je vytržena z tohoto zlého věku a vyrvána z pochmurného proudu, který strhuje a vleče miliony lidí. Je pak vedena nebeskými pohnutkami, jsouc pužena k cestě vpřed nebeským cílem. Čím více naše duše okusí slast Boží lásky, tím upřímnější a vroucnější bude naše touha sloužit druhým lidem. Kéž bychom hlouběji a s trvalejším, dlouhodobým účinkem byli prodchnuti láskou Krista v těchto dobách tak žalostného chladu, strnulé netečnosti a nezájmu! Kéž by nám Bůh dal milost, abychom žili a pracovali ve vědomí, že nejsme sami svoji, ale že jsme byli všichni koupeni za velice vysokou cenu!

Této pravdě se měla naučit vdova ze Sarepty. Pán nejen uplatnil Svá práva na hrstku mouky a na džbánec s olejem, nýbrž dokonce

vztáhl ruku na jejího syna, nejvroucnější předmět jejích srdečných citů. Tento dům, kde Hospodinův prorok, vdova a její syn se společně radovali ze vzácného ovoce Boží dobrotivosti, navštíví smrt. „*I stalo se po těchto věcech, že syn té ženy, paní domu, onemocněl, a že se mu v nemoci velice přitížilo, takže už v něm nežůstávalo žádné dýchání*“ (1.Královská 17,17). Nuže víme, že jak tento syn, tak i vdova byli dříve překážkou, která bránila, aby okamžitě uznali Boží práva, vyjádřená řečí Eliáše, a proto je tu ve smrti dítěte velice vážné naučení pro všechny svaté. Můžeme být jisti, že jakmile dovolíme, aby **jakýkoli předmět**: otec či matka nebo syn, manžel nebo manželka, bratr nebo sestra se stal překážkou na naší cestě jednoduché poslušnosti a odevzdaného důvěřování Pánu, že nám takový předmět bude vzat. Ta vdova dávala ve svých myšlenkách svému synu vyšší místo než Hospodinovu proroku. Proto jí byl její syn vzat, aby se naučila, že Hospodinu měla být k dispozici nejen „hrst mouky“, ale i to nejdražší, co měla na světě.

Proto máme mít dostatečnou míru Kristova Ducha, abychom vše, co máme, spravovali jako obyčejní správci věcí, které nám **propůjčil Bůh**. Žel, že býváme tolik nakloněni považovat ty věci za **své** vlastnictví, namísto abychom si vždy připomínali, že

„vše, co máme, a co jsme,
vždy pochází jen od Tebe!“

a že Jemu to patří a musí Mu být dáno hned, kdykoli On to od nás požádá. A nejde tu jen o pouhou otázku poslušnosti, ale také o naše trvalé blaho a štěstí. Vdova uznala Boží práva na hrst své mouky, a co následovalo? Byla i se svým domem živena řadu let! A dále: Hospodin pokládá Svou ruku na jejího syna, a co jde za tím? Ten syn je velikou Boží mocí oné vdově navrácen vzkříšením z mrtvých, a tak je jí ukázáno, že Hospodin dovede nejen **zachovat při životu**, ale že má moc také **dát život**. Moc vzkříšení zapůsobila na podmínky života, a tak vdova smí zase obdržet svého syna, jako jí byly předtím navráceny její pokrmy, a to z ruky Hospodina, izraelského Boha. Jak je nám blaze, že smíme záviset na takové dobrotivosti! Jakou radostí nás může naplňovat, když přicházíme ke svému hrnci s moukou i ke džbánu s olejem a každého dne shledáváme, že jsou naplněné štědrá rukou našeho Otce! Jak blaze nám, že smíme i nejdražší

předměty své lásky držet v mocném svazku vzkříšení! Toto jsou výsady, které patří i nejslabším věřícím v Ježíše!

Ale než ukončíme tento předmět, chci ještě obrátit pozornost čtenáře na to, že účinek tohoto Božího navštívení probudil ve svědomí oné vdovy poznání vážnosti jejího hříchu. „*Přišel jsi ke mně, abys mi připomněl mou nepravost?*“ (1.Královská 17,18). Přiblíží-li se k nám Pán, vždy si můžeme povšimnout, že citlivost a jemnost našeho svědomí bývá zvýšená, a my máme s hlubokou vážností onen hlas v našem svědomí zkoumat. Může se stát, že celou řadu dní se ubíráme všední, obvyklou a vyšlapanou stezkou života, radující se třeba z hrnce a ze džbánu, které jsou stále naplňovány, aniž je naše svědomí hluboce zkoušeno před Bohem. Toto zkoušení bývá jenom tam, kde věřící chodí v úzkém obecenství s Bohem a zakouší zvláštní navštívení Jeho ruky. Kdyby se byl Pán omezil jenom na péči o každodenní potřeby chudé vdovy, otázka jejího hříchu by asi nikdy nebyla probuzena – ale jakmile se tu nenadále objevuje smrt, svědomí je zjitřeno, protože **smrt je odplata za hřích**.

Každý Boží zásah v našem životě mívá dvojí tvář: bývá tu působení **pravdy** a působení **milosti**. První nám zlo odhaluje, a ona druhá zlo odnímá. Pravda nám uvádí holou skutečnost, co je člověk, a milost ukazuje, kdo je Bůh – první zjevuje a staví do pronikavého Božího světla skryté cesty působení zla v srdci člověka, a druhá naopak vynáší bohaté a nevyčerpatelné zdroje milosti v Božím srdci. Je třeba obou: **pravdy**, aby byla obhájena Boží sláva, a **milosti**, aby bylo zajištěno naše požehnání – to první: k ospravedlnění Božího charakteru se všemi jeho výbornými vlastnostmi, a ono druhé: kvůli dokonalému pokoji srdce i svědomí hříšníka. Jak blaze je nám, že víme, že „*milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista*“ (Ev. Jana 1,17b).

Boží zásahy v životě sareptské vdovy by nebyvaly úplné, kdyby ji nepřivedly k vyznání, které je obsaženo v posledním verši uvažované kapitoly: „*Nyní jsem poznala, že ty jsi Boží muž a že Hospodino slovo v tvých ústech je pravda*“ (1.Královská 17,24). Vdova poznala **milost** v předivném odlehčení svízelného nedostatku jejích hmotných potřeb, potom poznala i **pravdu** ve smrti svého syna.

A kdybychom byli duchovně citlivější a prozíravější, shledali bychom, že se oba ty rysy neustále vyskytují ve způsobu, jak s námi

jedná náš nebeský Otec. Jsme lidé, kteří stále potřebují, aby jim byla udělována milost, ale zároveň musíme ustavičně mít před očima v zásadách Jeho ruky příklady, které nám mají zvláště odhalovat zlo, skryté v našich srdcích, abychom je mohli odsoudit a odvrhnout. Dokud bývá náš hrnec i džbánek plný, svědomí bývá nachýleno k dřímotě, ale jakmile Hospodin jakýmkoli trestáním zabuší na dveře našeho srdce, ihned se probudíme a s rozhodností na sobě uskutečňujeme tolik potřebný čin sebeodsouzení.

I když je třeba stavět se rázně proti **takovému** způsobu sebezkoušení, které vede až k **pochybování o tom, zda nás Pán skutečně přijal na milost**, – přece jen pamatujme, že ono „já“ **musí být drženo pod odsouzením**, neboť jinak bychom okamžitě utrpěli pád. Nikde se věřícímu nedoporučuje, že se má tak tvrdě zkoušet, aby takové zkoušení vyústilo až v zjištění, že nemá víru. Tato myšlenka bývá často podepírána mylným výkladem 2.Ep. Korinským 13,5: „*Sami sebe zkoušejte, zda jste ve víře...*“. Jenomže to, co apoštol měl na mysli, bylo pravým opakem toho, co takový věřící chce z jeho slov vyvodit, jak to snadno zjistíme, když bedlivě přihlédneme k souvislosti textu.

Zdá se, že sbor v Korintu přijal do svého středu falešné apoštoly, kteří se pokoušeli zpochybnit v srdcích posluchačů službu apoštola Pavla, a tak ho donutit, aby své apoštolství obhájil. Činí to nejprve všeobecně připomínáním své služby a svědectví. Za druhé se obrací ke svatým v Korintu s tklivou výzvou: „*Poněvadž,*“ říká, „*hledáte důkaz, že ve mně mluví Kristus... sami sebe zkoušejte*“ (2.Ep. Korinským 13,3.5). Nejsilnější, a – aspoň pro ně – velice překvapivou zkouškou o Božské moci jeho apoštolství mělo být, že jsou ve víře. Nikdo tedy nemůže předpokládat, že by apoštol, když měl na mysli dokázání svého nebeského poslání, chtěl, aby sami sebe zkusili v takovém smyslu, jenž by vedl až ke zjištění, že ve víře vůbec nejsou. Tedy pravý opak je tu pravdou: apoštol jim toto sebezkoušení doporučil proto, že jsou „*posvěceni v Kristu Ježíši*“ (1.Ep. Korinským 1,2) a že jim to s důvěrou smí připomenout jako důkaz, že jeho poslání bylo potvrzeno mocí shůry.

Je ovšem velký rozdíl mezi „sebezkoušením“ a „sebeodsuzováním“. Tento rozdíl spočívá v tom, co si představujeme pod prvním

anebo druhým pojmem. Je jedním z nejpožehnanějších sebezkoušení, odsuzujeme-li svou zlou přirozenost – odsuzujeme-li opravdově, vážně a neúprosně onu zlou stránku naší bytosti, která nás doprovází až do konce tohoto života, která nám je vždy brzdou a klade nám překážky v uloženou cestu. Kéž nám Pán udělí více duchovní síly k provádění tohoto stálého odsuzování, ale s nejvyšší bdělostí se mějme na pozoru, aby se takové sebezkoušení nepodobalo nedůvěře v Boha. Odsuzují-li se, tedy je tu základem Boží milost a věrnost. **Není-li Bůh Bohem, vše je ztraceno.**

Ale v tom navštívení bylo též vážné napomenutí pro Eliáše. Představil se vdově jako Boží muž, a proto byl povinen obhájit, že mu tento titul patří. Hospodin to ve Svém milosrdenství za něj učinil, vzkřísiv dítě. Vzkříšení dítěte potvrdilo svědomí oné ženy prorokovo právo na titul Božího muže. Je třeba, aby se v životě Božího muže v určité míře projevovala moc vzkříšení, aby bylo potvrzeno jeho právo na nesení toho titulu. Tato moc se projeví vítězstvím nad vlastním „já“ ve všech jeho bídných skutcích. Věřící je s Kristem vzkříšen, je učiněn účastníkem Božské přirozenosti, ale dosud je na této zemi a nosí s sebou tělo. Jestliže se nevzdá sám sebe, zakusí, že bude pochybováno o pravosti jeho charakteru, co Božího muže.

Bylo by však jen velice slabou věcí, kdybychom se chtěli **sami ospravedlnit**. Prorok měl na zřeteli vyšší cíl, totiž dokázat pravdu slova Páně, které svými ústy pronesl. Toto má být pravým cílem Božího muže. Vlastní charakter a váženost u lidí jsou mu nevýznamnými předměty, leč by byly spjaté se slovem Páně, které oznámil. Jenom aby prokázal Božský původ evangelia, apoštol Pavel přistoupil k obhajobě svého apoštolství v Epištole Galatským a Korintským. Dělal si málo z toho, co si o něm mysleli, ale velice mu záleželo na tom, co soudili o Pavlovu evangeliu. A tak z lásky k nim se tolik snažil dokázat jim, že slovo Páně je v jeho ústech pravdou.

Jak důležité bylo tedy pro Eliáše, že se mu dostalo takového osvědčení o Božském původu jeho služby dříve, než vystoupil v úchvatných událostech, o nichž nás zpravuje 18.kapitola! Získal tedy velice mnoho v sareptském ústraní. Jeho duch byl požehnaně utvrzen; Bůh potvrdil povolání Svého služebníka. Prorok se doporučil svědomí osoby, u níž dlouhý čas bydlil, a brzy nato byl uschopněn

navrátit se ke své veřejné práci v blahém ujištění, že je Boží muž a že Hospodinovo slovo v jeho ústech je pravdou.⁺

Došli jsme k závěru jednoho z nejdůležitějších úseků života Eliáše, který zahrnuje dobu tří a půl roku, kdy zůstával skrytý zrakům Izraele. Dosud jsme se zabývali zkoumáním zásad pravdy, které jsou jaksi na povrchu prorokova příběhu. Ale není tu snad i pro nás skryté nějaké poučení, podíváme-li se, zda jeho dráha nebyla určitým předobrazem? Mám za to, že ano.

Kéž nám Pán všem udělí milost, abychom se naučili chodit ve vědomí svých vysokých výsad a odtud plynoucích svatých odpovědností, jsouce jakožto „*dopis Kristův... který znají a čtou všichni lidé*“ (2.Ep. Korintským 3,2). To, že sám Ježíš Kristus připomíná poslání proroka k vdově z pohanů, nás může právem vést k závěru, že v tomto poslání můžeme spatřovat prorocký náznak budoucího zahrnutí pohanů v Boží Církev. „*V pravdě pak vám říkám: Mnoho vdov bylo za dnů Eliáše v Izraeli, když nebe bylo zavřené tři roky a šest měsíců, takže na celou zemi přišel veliký hladomor; a Eliáš nebyl poslán k žádné z nich než do Sarepty na území Sidonu, k jedné paní, vdově*“ (Ev. Lukáše 4,25-26). Pán Ježíš se představil Izraeli jako Boží prorok, ale nebyl přijat: Sionská dcera odmítala slyšet hlas svého Pána. Na „*slova milosti, která vycházela z jeho úst*“ byla vynesena tato otázka těla: „*Zdali tento není syn Josefov?*“ (Ev. Lukáše 4,22). A proto Pán, vida, že je Izraelem pohrnut a opovržen, nalézá Svému duchu potěšení v pomyšlení, že daleko za židovskými hranicemi jsou

---

⁺ Budiž mi dovoleno připojit tu několik slov o vlastní obhajobě. Jak je smutné, je-li Boží služebník donucen hájit se. Je to důkazem, že buď je zlo v něm, anebo v těch, kteří způsobili, že taková obrana je nutná. Ale jestliže dojde až k tomu, pak je tu jeden důležitý předmět, který nikdy nemá být ztracen ze zřetele: je to Kristova sláva a čistota pravdy, která je tomu služebníku svěřena. Až příliš často se stává, že když je vznesena výtká proti naší službě nebo proti naší povaze, projeví se pýcha našich srdcí a popouzí nás, abychom se sami bránili. Avšak nikdy bychom neměli zapomínat na to, že až na své obecnství s Kristem a s Jeho svatými nejsme nic víc než nicotná zrůnka prachu, zcela nehodni, aby se námi někdo obíral: proto buďme daleko od sebe, pořádně daleko od svých myšlenek a nikdy si nezakládejme na nějaké **své** váženosti, na váženosti **svého** jména! Byli jsme do určité míry ustanoveni být opatrovníky váženosti jména Krista a k tomu, abychom toto uchovali bez poskvrny, nepotřebujeme starat se o sebe.

bytosti, na něž se rozlije bohatství ryzí Boží milosti, která skrze Něho plynula. Boží milost je taková, že postaví-li se jí v cestu pýcha, nevěra, nebo zatvrzení srdce jedněch, plyne tím hojněji a rozlévá se na jiné, a tak „*Izrael nebyl shromážděn, ale já poctěn jsem v očích Hospodina a Bůh můj se stal mou silou. I řekl mi: Je to příliš málo, abys byl mým služebníkem k vyzdvižení Jákobových pokolení a k přivedení zpět osvědčených z Izraele. Dal jsem tě také za světlo národům, abys byl mé spasení až do konce země*“ (Izaiáš 49,5.6). Starý zákon vyučuje mnohému o povolání pohanů, buď skrze obrazy anebo přímá prohlášení, a bylo by jistě velice užitečné ponořit se do tohoto námětu, ale považuji tu za svůj úkol uvažovat o životě a službě proroka Eliáše a to z praktického hlediska v naději, že Pán se k těmto jednoduchým úvahám přizná a použije jich k potěšení a vzdělání Svých vykoupených, i z jakékoli denominace.

*

*

*

3. kapitola

Achabův dům

Opusťme na chvíli našeho proroka a obraťme trochu pozornost k smutným poměrům v té době, kdy Eliáš byl skryt s Bohem. Jistěže to na zemi muselo vypadat hrozně, když „*nebe bylo zavřené*“. Tvář země musí být vyprahlá a jalová, jestliže nebesa zadrží své osvěžující deště. Ale zvláště to platilo o Kanánu, krajině, která musela být „*napájena vodou z deště nebes*“ (5.Mojžíšova 11,11). V Egyptě by zavřené nebe nebylo považováno za takovou pohromu, protože Egypt si zvykl nečekat odtud svou obživu. Měl své zdroje. „*Má řeka [doslova: proud] patří mně*“ (Ezechiel 29,3), zněla řeč jeho pyšné nezávislosti. Ale s Hospodinovou zemí tomu tak nebylo, protože to byla „*země s horami a údolími*“ (5.Mojžíšova 11,10.11). Jestliže tam nebe zadrželo svůj déšť, zely stromy prázdnotou a obilí uschlo. Izraelité nemohli říci: „*Máme své řeky.*“ Byli poučováni dívat se vzhůru. Jejich zraky měly být stále upřené na Pána, jako i Jeho oči byly vždy obrácené na Jeho lid. Jakmile však něco vyvstalo a přerušilo spojení mezi nebem a zemí, pocítila to Kananejská země hned, a to velice citelně. Tak tomu bylo i „*za dnů Eliáše v Izraeli, když nebe bylo zavřené tři léta a šest měsíců, takže na celou zemi přišel veliký hladomor*“ (Ev. Lukáše 4,25).

Izrael měl v těchto hrozných následcích zakusit a poznat, že opustil jediný zdroj svého skutečného požehnání. V Samaří nesmírně zuřil hlad, a Achab říká Abdiášovi: „*Jdi skrze zemi ke všem pramenům vod a ke všem potokům: snad najdeme trávu, abychom zachovali naživu koně a mezky a nemusili nic vyhladit z dobytka. A rozdělili si zemi, aby jí prošli; Achab šel po své cestě sám, a Abdiáš šel po své cestě sám*“ (1.Královská 18,5.6). Izrael zhřešil a Izrael musí na sobě pocítit metlu spravedlivého Božího hněvu! Jak pokořující je to obraz bývalého Božího lidu, vidíme-li, jak jeho král vychází hledat píci! Jaký je tu rozdíl, pomyslíme-li na bohaté a tolikerou slávou naplněné dny Šalomounova kralování! Ale Bůh byl hrubě znevažován – Jeho pravda byla opovržena. Jezábel šířila rozkladný, zhoubný vliv svých zásad prostřednictvím svých ničemných proroků; oltáře Bála nahradily Boží oltář. Proto nebesa svrchu byla jako železo, a země dole ja-

ko měď. Povrchní vzhled věcí byl jen výrazem zatvrzelosti Izraele a nízkého mravního stavu.

V pokynech, které Achab dává svému služebníku, není jediného Božího slova, ani zmínka o hříchu, který přivolal na zem Boží rozhořčení a soud. „*Jdi... ke všem pramenům vod a ke všem potokům*“ – takové byly myšlenky Achaba, ba dokonce jeho nejvyšší myšlenky. Jeho srdce se vůbec nechtělo v upřímném pokání obrátit k Hospodinu – nevzýval Ho v den soužení. Odtud pak další myšlenka: „*snad najdeme trávu?*“ Bůh je na hony vzdálen od jeho srdce, které je naplněno jen sobectvím a vlastními zájmy. Aby mohl nalézt **trávu**, vůbec se nestará o nalezení Boha. Jistě by raději zůstal mezi modlářskými proroky Jezábel, kdyby ho hrůzy hladu nevypudily do polí. Proto namísto aby zpytoval příčiny hladu, aby se sám odsoudil a hledal u Boha odpuštění a napravení, vychází v nekajícím sobectví hledat trávu.

Běda! Sám se prodal k páchání zla – stal se otrokem Jezábel – jeho palác se stal hnízdem všelikého nečistého ptactva – jeho trůn obklopovali Bálovi proroci a šířili odtud kvas modlářství na celou zem. Jak hrozné, dovolíme-li svému srdci vzdálit se od Boha! Nikdo nemůže říci, kde taková cesta skončí! Achab byl Izraelita, ale byl zapleten do falešného náboženského systému, v jehož čele stála jeho žena Jezábel. Ztroskotál ve víře a ztratil i dobré svědomí a v zaslepenosti byl zavlečen do nejohavnější nepravosti. **Není horšího člověka nad toho, který se odvrací od Božích cest. U takového lze čekat, že upadne v ještě hlubší propast, než obvyklé oběti hříchu a satana. Zdá se, že ďábel se zvláštní zálibou používá takového člověka jako nástroje k provádění svých zrádných záměrů proti Boží pravdě.**

Milý čtenáři, jestliže jsi dosud nepoznal vzácnost cest pravdy a svatosti, jestliže jsi dosud nenalezl své zalíbení v Bohu a v Jeho cestách, pozor! „*Více než všechno ostříhej své srdce!*“ (Příslaví 4, 23); střež se vlivu tzv. falešného náboženství. Možná že navštěvuješ místa, kde už samo ovzduší, které vdechuješ, je zhoubné a ničí duchovní život. Nepřítel – ďábel skrze svou pekelnou vychytralost, lstivost a již šest tisíc let trvající znalost lidského srdce, nastražil kolem tebe léčky, své sítě, a nic jiného, než pravidelné obecenství s ne-

beským Otcem nebude moci před nimi ochránit tvou duši. Připomeň si Achaba, a neustále pros, abys byl ochráněn před pokušením. Následující oddílek z Písma může být po všem, co jsme řekli, uveden jako vážná a potřebná výstraha: *„Zlořečený je muž, který spoléhá na člověka a činí tělo svým ramenem a jehož srdce odstupuje od Hospodina. A bude jako holý keř [nebo: jalovec] na stepi a neuvidí, že přichází dobré; a na vyprahlých místech v poušti bude bydleti, v solné a neobydlené zemi“* (Jeremiáš 17,5.6).

Takový byl bídný Achab, – bídný, třebaže nosil korunu a třímal žezlo. Nestaral se ani o Boha, ani o svůj národ. Jeho slova i skutky v smutných poměrech, o nichž jsme mluvili, neobsahují nic, co by se týkalo péče o Izrael nebo zájmu o Boha. Ani jedno slovo v jeho starostech není určeno národu, který – podle Boha – měl být předním, zvláštním předmětem jeho zájmu. Jeho myšlení jsou natolik pozemská, že se téměř zdá nemožné, aby se mohla pozvednout nad koně a mezky. Toto byly předměty úzkostlivé péče Achaba v hodině hrozné zhouby Izraele.

Jak propastný byl rozdíl mezi tímto odporným sobectvím a šlechetnými city *„muže podle Božího srdce“*, který ve chvíli, kdy země úpěla pod ranami Hospodinovy metly mohl říci: *„Zdali to nejsem já, který jsem řekl sečíst lid? Já jsem to, kdo zhřešil a zle jednal, ale ty-to ovce co učinily? Hospodine, Bože můj, nechť je tvá ruka proti mně, a proti domu mého otce, ale proti tvému lidu [nechť není] k hubení“* (1.Paralipomenon 21,17). Tu máme pravého ducha jednoho krále. David, v duchu svého Božského Mistra, chce vystavit svou osobu ranám, aby ovce mohly ujít trestání; chce se postavit mezi ně a protivníka. Žezlo chce zaměnit za pastýřskou hůl; nemyslí na své *„koně a mezky“*, aniž myslí nejprve na sebe a na dům svého otce, ale na lid Boží pastvy, na ovce Jeho ruky. Blahý, nevýslovně blažený bude úděl rozptýlených izraelských pokolení, až se znovu octnou pod něžnou péčí a bdělostí pravého Davida.

Mohlo by být poučné a užitečné, dále sledovat příběh Achaba, pozastavit se nad jeho podlým chováním proti spravedlivému Nábotovi, povšimnout si jeho svůdného vlivu, jímž působil na ducha dobrého krále Jozafata, a nad mnoha jinými věcmi Achabovy zlé vlády, ale tím bychom se velice vzdálili od předmětu našich úvah. Avšak

nahlédneme ještě do povahy jiného muže, který stál na jednom z předních míst Achabova domu, a potom se zase vrátíme k Eliášovi.

Abdiáš, vrchní správce Achabova domu, se v hloubi srdce bál Hospodina, ale pohyboval se v jednom z nejotratnějších ovzduší. Dům ničemného Achaba a jeho ještě horší ženy musil být pro duši spravedlivého Abdiáše hroznou školou, plnou trápení. Byla tu skutečně spousta překážek, aby mohl sloužit Hospodinu a být Mu svědectvím. Co dělal pro Pána, dělal potají – bál se jednat otevřeně a s rozhodností. Ale udělal toho dosti, aby ukázal, že by toho udělal daleko více, kdyby byl přesazen do lepší půdy a mohl dýchat nezkažený vzduch. „*Abdiáš vzal sto proroků a ukryl je po padesáti mužích v jedné jeskyni a opatroval je chlebem a vodou*“ (1.Královská 18,4). Bylo to vzácným znakem oddanosti jeho srdce Hospodinu, vznešeným vítězstvím Boží zásady i v nejhorších poměrech. Podobně tomu bylo s Jonatanem v domě Saula. Také on měl mnoho překážek ve službě Bohu a vůči Izraeli. Měl se úplněji zdržovat zla, v němž žil, pohyboval se i setrval u jeho otec: jeho místo u Saulova stolu mělo zůstat prázdné stejně jako Davidovo místo. Měl pochopit, že jeho místem je jeskyně Adulam, v níž by byl ve svatém obecenství se zavrženým Davidem a jeho malou pohrdanou družinou. Tam by našel prostornější a vhodnější prostředí k projevení své hluboké oddanosti, plné lásky k Bohu a Jeho pomazanému.

Všechny možnosti pohodlí těla jistě Jonatanovi namlouvaly, aby jen dále zůstal v domě Saula, a i Abdiášovi, aby zůstal v domě Achaba, jako by to byla „místa, na něž je postavila Boží prozřetelnost“; ale výhody ještě nejsou víra, a takové místo nebude moci být k prospěchu ve službě, ani kdyby to bylo místo nevímjak zvláštní. Víra vždycky vede člověka k ráznému skoncování s ničemnou zásadou pouhé náhodnosti, slibnosti věcí a jakýchkoli naskýtajících se možností, aby mohl působit svobodně, přímo a jasnou mluvou. Jonatan se mnohdy cítil puzen opustit Saulův stůl, a jít obejmout Davida, jenže měl ho opustit nadobro, měl se úplně spojit s údělem Davida – neměl se spokojovat s tím, že mluvil **ve prospěch** svého bratra, nýbrž měl se **s ním** učinit zajedno. Žel, že toto se nestalo, a proto padl na pohoří Gelboe, zabit rukou neobřezaných. Proto musil ve svém životě zakoušet trápení svědomí a překážky kvůli nespravedlivým

zásadám vlády, kterou Saul zavedl proto, aby obtížil a zotročil svědomí věrných. Jonatan nakonec musí beze slávy zemřít, zapleten jsa s těmi, na něž byl vylit soud.

Právě tak tomu bylo s Abdiášem. Postavení, které si zvolil, ho uvedlo do úzkého svazku a do důvěrného poměru s mužem, který stál na nejnižším příčli žebříku **odpadnutí**, skrze něž se izraelští králové vymanili ze svého původního poslání. Proto se musil skrývat, chtěl-li být poslušen Boha a dělat něco ve prospěch Jeho služebníků. Měl strach z Achaba a z Jezábel, a neměl ani sílu ani odvahu vyslovit opravdové svědectví proti všem jejich ohavnostem. Nenalézal na dvoře Achaba nic, co by přispělo k rozvoji jeho vnitřního života nebo svých srdečných citů pro Hospodina. Jeho duše byla vyprahlá působením zlých vlivů kolem něho, a tak mohl mít jen nepatrný vliv na dobu a na svůj národ. Zatímco se Eliáš směle postavil proti Achabovi, slouže zjevně Hospodinu, Abdiáš **navenek** sloužil **Achabovi** a **Hospodinu** jenom **potají**. Zatímco Eliáš vdechoval svaté ovzduší chození s Hospodinem, Abdiáš vdechoval nečisté ovzduší zputslého Achabova domu. Zatímco Eliáš dostával na každý den chléb z ruky Izraelova Boha, Abdiáš prochází zemí, hledaje trávu pro Achabovy koně a mezky. Jak hrozné to byly protiklady!

Ale zda nejsou i dnes mnozí Abdiášové, svázání s podobnými místy? **Cožpak není značný počet lidí, kteří se bojí Boha, ale podílejí se na bídě a smrti synů tohoto světa a s nimi spolupracují k odvrácení hroící jim katastrofy?** Jak je jich mnoho! A je to vůbec vhodná práce pro takový lid? Cožpak mají „mezkové a koně“ bezbožného světa zaměstnávat myšlení a činnost křesťana a vytlačovat zájmy Boží Církve? Ach, nikdy by tomu **tak** nemělo být! **Křesťan má mít před očima vznešenější cíl; jeho schopnosti by se měly rozvíjet ve vyšším, nebeském ovzduší. Bůh požaduje a zaslouží si naši oddanost a věrnost, a nikoli Achab.** Oč lepší je zaměstnávat se s proroky Páně a péče o ně v jeskyni, než **spolupráce k naplnění plánů lidí tohoto světa.**

Máme tu otázku širokého rozsahu, a jen pro málokoho z nás bude tato otázka bez jakéhokoli poučení. Zeptejme se upřímně sama sebe v přítomnosti Zpytatele srdcí: co **mne** zaměstnává? Jaký cíl jsem si předsevzal? **Rozsévám pro tělo anebo pro Ducha? Pracuji jenom**

pro tuto zem? Nemám na zřeteli vyšší předmět nad své „já“ a svět? Jsou to hluboce pronikající otázky, ale jen tehdy, budeme-li si je upřímně klást. Srdce a záliby člověka vždy tíhnou dolů – k zemi a pozemským věcem. Achabův palác by měl pro padlou stránku naší přirozenosti mnohem více přitažlivých věcí než osamělé břehy potočka Karit nebo chudá chýše hladové sareptské vdovy. **Ale myslíme na to, jaký bude konec toho všeho.** Jen konec může být opravdovým zkušebním kamenem k rozsouzení všech takových námětů. „Až jsem všel *do Božích svatyní a poznal jejich konec*“ (Žalm 73,17).

Eliáš dobře věděl, neboť byl ve svatyni, že Achab se nalézá na kluzké šikmé ploše – že jeho dům bude brzo obrácen v prach – že všechna jeho okázalost a sláva brzo skončí v chladném hrobě a že jeho nesmrtelná duše bude povolána k odpovědnosti na soud. Svatý Boží muž toto dobře věděl, a proto se radoval, že může být stranou všeho toho. Jeho kožený pás, ovocná strava a samota mu byly nesmírně více, než radovánky Achabova dvora. Takový byl jeho úsudek a zkrátka se přesvědčíme, že to byl zdravý úsudek. „*Svět pomíjí i jeho žádost*“ (1.Ep. Jana 2,17).

Kéž by to Bůh ráčil dát, aby všichni, kdo milují jméno Ježíše, se stali rozhodnějsími a statečnějšími ve svědectví pro Něho! **Rychle se blíží doba, kdy bychom rádi dali celý svět za to, aby naše putování v tomto světě bylo upřímnější a věrnější. Jak vlažní jsme a jak naklonění dělat ústupky světu i tělu, jsouce rychle hotovi zaměnit svůj kožený pás za roucho, které by nám Achab s Jezabel tak ochotně a rádi navlékli!** Kéž nám Pán udělí milost, abychom vydávali neohrožené svědectví proti tomuto světu, že jeho skutky jsou zlé, a abychom se zdržovali daleko od jeho cest, od jeho mravních pravidel a zvyků, zkrátka ode všeho, co patří světu. „*Noc daleko pokročila a den je blízko. Odložme tedy skutky temnosti, ale oblecme zbraně světla*“ (Ep. Římanům 13,12). Kéž jako zmrtvýchvstálí hledáme horní věci a nikoli ty, které jsou z tohoto světa. Vždyť naše „občanství“ je v nebesích, odkud také ustavičně očekáváme „*Pána Ježíše, jako Spasitele, který promění naše tělo poníženosti v podobnost se svým tělem slávy podle působivé moci, jíž je mocen i podmaniti si všechny věci*“ (Ep. Filipským 3,20.21).

4. kapitola

Prorok na hoře Karmel

Ve verši, jímž začíná 18.kapitola, je našemu proroku udělen nový příkaz: „*A uplynulo mnoho dní, když se stalo Hospodinovo slovo k Eliášovi třetího léta, řkoucí: Jdi, ukaž se Achabovi, a já dám děšť na zemi*“ (1.Královská 18,1).

Eliáš je vyzván, aby vyšel ze svého úkrytu v Sareptě a znovu se ukázal na veřejnosti a před králem Achabem. Ten, kdo zastává určité místo a jeví se na něm duch opravdového služebníka, si nedělá nic z toho, když ho Pán volá jinam. Buď že říká: „*Odejdi... **skryj se***“, anebo: „*Jdi, **ukaz se***“, vždy je – skrze milost – hotov uposlechnout. Během tří a půl let Pán Svého služebníka vyučoval v ústraní. U potoka Karit a v Sareptě se Eliáš naučil nejedné potřebné lekci, a když pak nadešla chvíle, aby se ukázal Izraeli, je vybídnut opustit samotu a znovu se objevit na veřejnosti jako Hospodinův svědek.

Ani na chvíli se nerozpakoval. Třebaže by byl raději dal přednost samotě před bouřlivými událostmi a neustálými kormoutícími proměnami veřejného života, nerozmýšlel se, neváhal. Eliáš byl **služebník** – a tím bylo dáno vše. Byl hotov vyjít proti zuřivému Achabovi a proti všem Bálovým prorokům, jako byl hotov odejít do tříapůlletého úkrytu. Velice bychom měli toužit po takovém charakteru služebníka, služebníka pokorného a poslušného. Takový stav ducha nás provede množstvím překážek, ušetří nás mnoha slovních sporů, vypudí nás na dráhu opravdové služby, zatímco jiní se budou přít o to, co se má tou dráhou rozumět. Stačí, když budeme ochotni uposlechnout – a můžeme být bez obav: cesta, kterou máme jít, nám pak bude ukázána.⁺ Už jsme měli příležitost upozornit na poslušnost vůči Páně

⁺ V každé době Duch Svatý přičítá zvláštní cenu charakteru služebníka. A jistě bývá tím jediným, co stojí vzpřímeně i v dobách všeobecného úpadku. Písmo svaté nám to mnohokrát ukazuje na příkladech. Když na Eliho dům měly dopadnout rány Božího soudu, Samuel zaujímal místo služebníka, jehož uši byly vždy otevřené slyšet. Vždyť říkal: „*Mluv, neboť **tvůj služebník** slyší!*“ (1.Samuelova 3,10). Když byli všichni izraelští muži na útěku před tvářící filistinského bojovníka, znovu se může ukázat povaha služebníka, a to nadmíru výrazně. „***Tvůj služebník** půjde a bude bojovat s tím Filistinským...*“ (1.Samuelova 17,32) atd. Sám Pán Ježíš nosil

slovu, která je přímo spjata s prorockou službou. Taková poslušnost vždy s sebou nese sebezapření. Tak bylo například na straně Eliáše třeba velikého sebezapření, když dostal příkaz opustit tichý úkryt a ukázat se před prudkým krutovládce, jenž na něj mohl se svou podlou manželkou poštvat celý dav proroků, kteří sloužili modlům. Ale Eliáš – skrze milost – je hotov jít. Uvědomuje si, že nepatří sám sobě. **Byl služebníkem**, a jako takový vždy byl, máje přepásaná bedra a otevřené uši, připraven na zavolání Pánem. Jak žádoucí to byl postoj! Kéž by se mnozí nalézali v takovém stavu. Eliáš tedy vykročuje k setkání s Achabem a my ho budeme moci sledovat v jednom z nejvýznačnějších úseků jeho života.

Ale dříve, než se prorok dostává do styku s Achabem, setkává se s Abdiášem, a jeho setkání s ním je ovšem příznačné. Je samozřejmé, že Abdiáš nevychází prorokovi v ústrety se srdečnou láskou, která by se měla projevit v chování bratra k jinému bratru, ale spíše s odměřenou, chladnou, povrchní, strojenou úctou muže, který se mnoho zdržoval ve společnosti světa. „*Jsi to ty, pane můj Eliáš?*“ (1.Královská 18,7).

Třebaže tento způsob jednání mohl být zapříčiněn podmanivou slávou Eliášova chování, přece jen musíme podotknout, že tu mělo být více svaté nenucenosti mezi oběma služebníky Páně. Také Eliáš zachovává určitý odstup: „*Já jsem to,*“ říká, „*jdi pověz svému pánu: Aj, Eliáš je tu!*“ (1.Královská 18,8). Eliáš si byl vědom, že je mu svěřeno tajemství Hospodinovo, tajemství, z něhož jeho bratr neznal nic.

---

titul Služebníka, ježž Mu dal Hospodin skrze slovo proroka: „*Aj, služebník můj ...*“ (Izaiáš 42,1) atd. Tím více pak, když Církev klesla a přestala být „*Božím domem*“, ale stala se „*domem velikým*“, má „*služebník Páně*“ podány směrnice, jak se má chovat (viz: 2.Ep. Timoteovi 2,19nn). A dnes, kdy tělesný a světský duch hrozí zachvátit tolik křesťanů, jaký je proti tomuto nebezpečí účinný prostředek? Mám za to, že to je alespoň trochu ducha služebníka. Aspoň taková částka toho ducha, která by nás vedla říkat: „*Mluv, Pane, neboť tvůj služebník slyší!*“. Kéž nám toho Bůh dopřeje, a to hojnou měrou!

Pozorný čtenář jistě pochopil, že tyto poznámky se nijak nedotýkají výsad křesťana a jeho přijetí u Boha, ale že jejich cílem je jenom vzbudit v nás živější a upřímnější touhu být vyslanci (srovnej s 2.Ep. Korintským 5,20) pro Krista a pro Jeho Církev.

A nemohlo tomu být jinak. Achabův dům nebyl místem, kde by mohl vcházet k důvěrným oznámením Božích rad. Poslání, kvůli němuž se Abdiáš vydal na cestu, bylo v plném souladu s místem, odkud se ubíral, i s osobou, která ho vyslala; podobně to platilo o Eliášovi. Cílem prvního byla píce, kdyby ovšem vůbec mohl nějakou najít, a nejvyšším cílem pak zachování Achabových koní a mezků; předním cílem Eliáše bylo oznámit skončení Hospodinova uložení ohledně deště, a nejvyšším pak: navrácení národa k bývalé víře a oddanosti Hospodinu.

Oba dva byli Boží muži a někdo by mohl říci, že Abdiáš byl právě tak na svém místě jako Eliáš, protože sloužil svému pánu. O tom není pochyb, že sloužil svému pánu, jenže **měl být Achab jeho pá-nem?** Jsem přesvědčen, že nikoli. Jsem jist, že jeho služba u Achaba nebyla výsledkem obecenství s Bohem. Je ovšem pravda, že to ho nezbavilo jména ani povahy muže, který se velice bál Hospodina, neboť Duch Svatý, když o něm mluví, milosrdně připomíná tuto skutečnost. Ale jak je zarmucující, že tento muž, který se tolik bál Hospodina, uznával za svého pána toho **nejbezbožnějšího z odpadlých izraelských králů**. Eliáš by takhle jednat nemohl. Nedovedeme si ho představit, že by mohl vyjít na cestu s posláním, které přijal jeho bratr, jenž byl tolik nasáklý světem. Eliáš by jistě nemohl uznávat Achaba za svého **pána**. Je totiž veliký rozdíl mezi **poddaným a služebníkem** krále.

Lidé obvykle uvažují takto: „*Ty vrchnosti, které jsou, od Boha dosazené jsou*“ (Ep. Římanům 13,1), proto máme zastávat i taková místa, která jsou jimi zřízena, – ale zdá se, že ti, kdo takto uvažují, ztrácejí ze zřetele, že je zřejmý rozdíl mezi tímto: **být poddán** vrchnostem a **spolupracovat** s ustanovenými vrchnostmi. První je **dovolená** služba, která je v souhlasu s Písmem, neboť je projevem opravdové poslušnosti Bohu, druhá služba je **falešná** a nebiblická, když si křesťan osobuje světskou autoritu, k čemu nás Písmo nikdy nevede. Takové místo se mu však stane smutnou překážkou ve službě Bohu. Nechceme soudit ty, jimž se zdá, že mají svobodu dobrovolně se dát do služeb tohoto světa, ale chceme jim jenom říci, že se octnou v těžkém postavení vzhledem ke službě našemu **nebeskému Pánu**. Zásady tohoto světa jsou přímo protichůdné Božím zásadám, a proto ne-

lze pochopit, jak je někdo může uvést ve vzájemný soulad.

Abdiáš nám může posloužit za význačný doklad toho. Kdyby býval otevřeněji stál na straně Pána, nebyl by musil povědět: „*Zda není oznámeno mému pánu, co jsem udělal?*“ (1.Královská 18,13). Domnívá se, že tím, že skryl proroky, udělal tak velkou věc, že to je kupodivu, že o tom všichni ještě nevědí. Eliáš nemusel klást podobnou otázku, protože „vše, co činil“, bylo dobře známé. Jeho činy v Boží službě nebyly něčím neobyčejným v jeho životě. A proč? Protože nebyl zapleten do věcí Achabova domu, a proto **mohl svobodně** sloužit Bohu, aniž si musil klást výčitky: Co si o tom bude myslet Achab a Jezábel.

Když takto jednal, mohl být ovšem obviněn, že nepokojí Izrael. „*Zdali ty nejsi ten, který přivádíš do soužení Izrael?*“ (1.Královská 18,17). Čím věrnější jsme vůči Bohu a Jeho pravdě, tím více budeme vystaveni takovému obvinění. Jestliže všichni spí hlubokým spánkem smrti, pak bůh tohoto světa bude spokojen a jeho vladařství nebude rušeno, ale jakmile někde povstane jeden věrný člověk, může se připravit na to, že bude pokládán za rušitele pokoje a za nepřítele „dobrého řádu“. Ale je velice třeba, aby takovým pokojem a řádem bylo zahýbáno, jestliže jsou spjaty se zapíráním pravdy a jména Páně. Srdce světáků se může obírat jenom otázkou: „Je pokoj?“, aniž si připustí myšlenku, že takový pokoj může být zjedнан jen na účet pravdy a svatosti. Naše tělo má rádo pohodlí, a dokonce i u křesťanů často vídáme, jak dovedou obhajovat pokoj a klid tam, kde věrnost Kristu a křesťanským zásadám vyžaduje tvrdý boj proti nepravým naukám a zlým praktikám. Snahou naší doby je **odhodit všechny náboženské otázky**. Věci tohoto světa a těla jsou až příliš důležité mysli tohoto pokolení, než aby mohly být třeba jen na okamžik obětované otázkám věčného významu.

Ale Eliáš takto nesmýšlel. Mohli bychom říci, že právě on si byl vědom, že ten pokojný spánek musí být přerušen stůj co stůj. Viděl národ pohroužený v tvrdý spánek modlářství a byl hotov stát se nástrojem k přivedení bouře.

Dnes tomu není jinak. Bouře odporu vždy musí mít přednost před pokojem hříchu a světáctví. Jistěže je blahé, není-li takové bouře třeba, avšak když je nezbytná, totiž usiluje-li nepřítel vztáhnout olověné

žezlo světského pokoje **na Boží lid**, má být přijato s povděkem, jestliže dostatek života u někoho takový pokoj přeruší. Kdyby za dnů Achaba a Jezábel nebylo v Izraeli Eliáše, kdyby všichni byli jako Abdiáš anebo jako oněch sedm tisíc, Bál a jeho proroci by jistě měli nad národem všechnu moc. Ale Bůh vzbudil muže, který se málo staral o pohodlí svého těla, tím méně pak o pohodlný život národa, jestliže toto pohodlí bylo vykoupeno za cenu Boží cti a Jeho zásad, které Izrael měl na počátku. Vůbec se nestrachoval postavit se v bázni Hospodina tváří v tvář i hroznému zástupu osmi set padesáti proroků, kteří žili ze zaslepenosti národa, majíce za hlavu prchlivou ženu, která dovedla obratně využívat svého slabého muže k provedení jakéhokoli záměru.

To jistě vyžadovalo nemalou míru chabrosti a duchovní síly. Bylo třeba, aby se prorok přesvědčil o existenci Boží pravdy, aby jeho mysl měla jasnou představu o nízkém a mravně pokleslém stavu Izraele, aby mohl jako připravený muž opustit sareptský úkryt a vrhnout se do středu Bálových vyznavačů, uváděje na sebe hroznou bouři odporu. Eliáš mohl, abychom tak po lidsku řekli, zůstat ve své samotě v plném pokoji dále, kdyby se spokojil s tím, aby Bál vládl s neomezenou mocí dál, a kdyby souhlasil, aby tvrze bezbožnosti trvaly nerušeně dál. Jenže to Eliáš nemohl, a proto vychází proti zuřivému Achabovi s těmito vážnými, hluboce pronikajícími slovy: „*Já jsem neuvedl Izrael v soužení, nýbrž ty a dům tvého otce, protože jste opustili přikázání Hospodina a tys následoval Bály*“ (1.Královská 18,18).

Tato řeč vedla zpět a ukazovala pravý pramen zla. Opouštění Boha a Jeho svatých přikázání uvedlo na ně všechen ten zmatek. Lidé rádi a rychle zapomínají na hřích, který vede k zmatenému stavu a myslí jen na těžkost; ale pravá moudrost nás vždycky vede zpět: k příčinám, které přivodily takový stav.

Podobně když někam lstivě pronikla zlá učení a zhoubně působila na mysl mnohých, bude-li se některý věrný bratr cítit povolán postavit se pevně a s rozhodností proti tomu zlu, může již napřed počítat s tím, že ho všichni budou považovat za působitele nepokojů a že on je příčinou všeho rozruchu, jenž vznikne; zatímco soudní a uvážliví lidé brzo rozeznají, že ne ten, kdo se věrně vydal do boje za pravdu

a proti bludu, je toho původce, nýbrž **ten, kdo blud vnesl a spolu s tím i ti, kteří blud přijali a drží.**

Ovšemže obhájce pravdy bude musit bdít nad svou myslí a nad svou povahou, aby, když potírá bludy v učení, sám v praxi neupadl ve zlo. Mnozí z těch, kteří v upřímnosti srdce vyšli, aby se postavili na obranu některé opomíjené anebo napadané pravdy, selhali právě v tom, a tak velice poškodili své vzácné svědectví, neboť jejich obratný nepřítel je vždy připraven působit na úzkoprsost a falešný úsudek lidí, takže se pak pozastavují nad bídými slabostmi povahy toho služebníka a ztrácejí ze zřetele důležité zásady.

Ale náš prorok vstoupil na kolbiště dobře vyzbrojen. Vyšel ze skrytého příbytku Nejvyššího. Naučil se v samotě odsuzovat se a mít vládu nad sebou, a jediné takto mohl vstoupit do vážných událostí, které ho očekávaly. Eliáš nebyl debatér, milující hádky, ani nebyl prudký – vždyť strávil dlouhý čas v přímé Boží blízkosti. Jeho duch tam měl požehnání a zvázněl, takže se pak brzo mohl postavit proti celému vojsku Bálových proroků. A tak před nimi stojí ve svatém povznesení, v klidné důstojnosti, což je obvyklým charakterem Eliášových kroků. Nevidíme na něm ani unáhlenost, ani zmatenost nebo naopak váhání. Vždyť se zdržoval v Boží blízkosti a proto se ovládal, a byl hluboce klidný.

Právě v situacích, které byly plné těžkostí, můžeme rozeznat stav ducha člověka. Nic jiného kromě obrovské Boží moci nemohlo udržet Eliáše, aby pevně stál v tak nesmírně těžkém postavení na hoře Karmel. Vždyť to byl „*člověk stejných citů jako my*“ (Ep. Jakuba 5, 17). Ale protože byl v té době jediný, který měl dostatek mravní síly postavit se v Boží obhajobě proti nadvládě modlářství, nepřítel mohl jeho ubohému srdci snadno vnuknout myšlenku, jako třeba: „Jaký jsi velikán, ty, jenž sám vycházíš do boje za starou Izraelovu víru!“ Ale Bůh chránil Svého milého služebníka. Podepíral ho po celou dobu těžké situace právě proto, že Eliáš byl **Jeho** služebník a svědek.

A tak tomu bude vždy. Pán se vždy postaví za ty, kteří stojí při Něm. Kdyby se Abdiáš otevřeně vyslovil proti cestě Achaba a Jezabel, Pán by ho potvrdil a podpíral v jeho postoji, takže namísto aby byl Achabovým služebníkem, by byl Eliášovým tovaryšem ve velkém díle nápravy. Žel, nebylo tomu tak. Jako kdysi Lot, také Abdiáš

v domě modláře „*tím, co viděl a slyšel, trápil den co den [svou] spravedlivou duši*“ (2.Ep. Petra 2,8), bludy a zlymi věcmi modlářského domu.

Milý čtenáři, kéž jsou naší touhou lepší místa, než bylo postavení Achabova služebníka! **Nedejme se připoutat k zemi dobrovolným připojením k zřízením a plánům tohoto světa.** Naší vlastí je nebe, tam je také naše naděje. **Nepatříme světu: Ježíš nás z něj vykoupil a vysvobodil, abychom svítili jako světla** a zjevovali nebeský charakter, ubírajíce se po této zemi k odpočinutí v nebeských příbytcích.

Ale nejen svým chováním a mravy Eliáš osvědčoval, že je Božím služebníkem, nýbrž také ukazoval, že ho Bůh vyučil zásadám, které měly být základem nutné nápravy. Osobní svědectví a příklad by byly málo platné, kdyby nebyly doprovázené opravdovou vírou. Bylo by poměrně snadné nosit kožený pás a tvářit se vážně a důstojně, ale nic kromě duchovního chápání Božích zásad nás neuschopní k působení nápravy v našem okolí. Eliáš tedy měl vše, čeho bylo třeba k splnění úkolu. Jak jeho zjev, tak i jeho víra byly skvělé, jak toho bylo třeba u velkého reformátora. V plném vědomí, že má tajemství, které by mohlo vysvobodit duše jeho bratrů z nečistého Bálova otroctví, říká Achabovi: „*A nyní pošli, shromažď všechn Izrael ke mně na horu Karmel, a 450 Bálových proroků a 400 proroků ašer [= dřevěných kůlů na počest bohyně Astarot - poznámka překladatele], kteří jedí u stolu Jezábel*“ (1.Královská 18,19).

Je rozhodnut postavit před zraky Izraele proti sobě Bála a Izraelova Boha. Je přesvědčen, že je čas přistoupit k rozhodující zkoušce, aby jeho bratři konečně přestali „*kulhati na obě strany*“ (1.Královská 18,21). Jak mohutná síla zní z prorokových slov, zvolaných před shromážděním tisíců Izraelských: „*Dokud budete kulhati na obě strany. Jestliže Hospodin je Bohem, jděte za ním; pakli ale Bál, chod'te za ním*“ (1.Královská 18,21).

Nic nebylo jednodušší. Bálovi proroci nemohou nic namítat anebo se nějak stavět proti této výzvě. Všechno, co prorok žádal, stavělo na zkoušku rozhodnost charakteru. Ani zprava, ani zleva nemohli nic získat nerozhodností nebo kulháním. „*Ach, kdybys byl studený nebo horký!*“ (Zjevení 3,15).

Ze slov Páně, která řekl Eliášovi v následující kapitole, víme, že v Izraeli bylo sedm tisíc mužů, kteří neskláněli svá kolena před Bálem a kteří, jak se můžeme domnívat, jenom čekali, až některá statečná ruka vztyčí prapor pravdy, aby se kolem něj ihned shromáždili. Zdá se, že nikdo z nich neměl sílu k takovému činu, ale jistě se všichni radovali, když spatřili odvahu a sílu takového Eliáše. V dějinách Božího lidu tomu tak bylo častokrát. I v dobách hlubokých temnot byl určitý počet svatých, kteří v skrytu truchlili nad zlem a odpadnutím, které vládlo kolem nich a toužebně vyhlíželi po objevení se nějakého duchovního světla, jehož první záblesk byli připraveni uvítat s radostným jásotem. Bůh nikdy nezůstal bez svědectví a i kdybychom viděli tu a tam jen jednu velkou hvězdu, jejíž světlo by mohlo proniknout hustými příkrovy mlh a aspoň na chvíli osvětlit Církev, pohříženou na této zemi v temnotách, přece víme, že i v nejtemnějších dobách tu takové hvězdy byly.

Bylo tomu tak i za dnů Eliáše Tesbitského, kdy tu bylo sedm tisíc hvězd, jejichž svit byl zastřen temnými mlhami modlářství, hvězd, které samy nechtěly padnout za oběť temnotám, třebaže neměly dostatek síly k osvěcování svého okolí. Ale byla tu jedna hvězda, která měla moc rozptýlit temnou mrákotu a připravit ovduší, v němž by se i ostatní mohly zaskvět. Byl to Eliáš Tesbitský, kterého právě vidíme, jak s nebeskou mocí a září útočí na vlastní pevnost Bála, převrací stůl Jezábel⁺ a vyrývá na vše, co bylo spjaté se sloužením modlám, slovo BLÁZNOVSTVÍ. Tím došlo k významné změně v národě. Mnoho tisíc Izraelských padlo tváří na zem v hlubokém a opravdovém pokání, a pak smísilo krev Bálových proroků s vodami potoka Císon.

Jaká to byla milost od Pána, že vzbudil svému svedenému a zotročenému lidu takového vysvoboditele! A jaká smrtící rána zasazená Bálovým prorokům! Směle můžeme říci, že nikdy neobětovali své modle s větší nechutí, než způsobem, k němuž je přiměl prorok Eliáš.

⁺ Falešné náboženství vždy vyhledávalo místo na slunci přízně tohoto světa, zatímco opravdové křesťanství vždy bylo čistší a živější, čím více se mu svět protivil. **Proroci Aštartiných kůlů jedli u stolu Jezábel.** Kdyby Jezábel neměla stůl, neměla by ani proroky; její stůl to byl, který tito proroci vyhledávali, nikoli blaho její duše.

Ona oběť byla neklamným znamením pádu Bála a tím i jejich pádu. Jak hrozná podívaná se nám naskýtá, když vidíme, jak „*velkým hlasem křičeli a podle svého zvyku se řezali meči a kopími, takže na sobě až krev prolévali*“ (1.Královská 18,28), volající vždy hlasitěji a s naprosto marným úsilím: „*Báli, odpověz nám!*“ (1.Královská 18, 26). Ale vše zbytečně! Bál nemohl ani slyšet, tím méně pak odpovědět. Pravý prorok si je hluboce vědom hříšnosti a nesmyslnosti celého toho výjevu a posmívá se jim. Oni však tím horlivěji křičí, zuřivě skákající kolem oltáře, který postavili. Nepřichází ani hlas, ani nějaká viditelná odpověď. Nadešel okamžik, aby byli odhaleni před očima všeho lidu a z jejich tváře byla stržena falešná maska. Ruce, které se jejich přičiněním tak často pozdvihovaly k nesmyslné, hříšné úctě d'ábla, jsou náhle připraveny pochyttat je a provést na nich spravedlivý soud, který si až příliš zasloužili. A bylo to dobře, protože volali: „*Báli, odpověz nám!*“

Jak vážná a trvale platná jsou slova Jeremiáše: „*Zlořečený je muž,... jehož srdce odstupuje od Hospodina!*“ (Jeremiáš 17,5). Nezáleží na tom, komu anebo čemu důvěřujeme: ať jsou tím církevnický systém, náboženská nařízení, nebo cokoli jiného – naše srdce tu vždy odstupuje od Boha a uvádí nás pod zlořečení. Když pak dojde k poslednímu boji, je marné vzývat Bála: nebude „*ani hlasu, ani odpovědi, ani povšimnutí*“ (1.Královská 18,29b).

Jak hrozné je pomyšlení, že někdo může odstoupit od živého Boha a utéci se k takovým věcem! Jak strašné, musí-li někdo na konci svého pozemského putování shledat, že se opíral o zlomenou třtinu! Milý čtenáři, jestliže jsi pro své obtížené svědomí dosud nenalezl trvalý, hluboký pokoj na základě očisťující moci Ježíšovy krve, jestliže máš ve svém srdci pocit strachu při pomyšlení, že se jednou budeš muset setkat s živým Bohem, dovol mi, abych ti položil prorokovu otázku: „*dokud budete kulhati na obě strany?*“. Proč se zdržuješ daleko, **když tě Ježíš zve, abys přišel k Němu** a vzal na sebe Jeho jho? Věř mi, že přijde hodina, kdy – jestliže jsi ještě nehledal útočiště u Ježíše – někdo větší se bude smát tvému neštěstí, jestliže nenalezneš své útočiště v Ježíši! Otevři uši a bedlivě sleduj tato vážná slova: „*Poněvadž jsem volala, a zdráhali jste se, vztahovala jsem svou ruku, a nikdo neposlouchal, a vy jste všechnu mou radu zavrhlí a mou*

kázeň jste nechtěli: Proto i já se budu smát při vašem neštěstí, až na vás přijde hrůza; když přijde na vás jako hrozná nepohoda a vaše neštěstí jako bouře, až na vás přijde soužení a úzkost“ (Příslloví 1,24-27).

Jak hrozná slova a hroznější než jakékoli pomyslení! Oč hroznější však bude skutečnost! A proto, milý čtenáři, jdi k Ježíši, spěchej ke zdroji, otevřenému pro hřích a poskvrnění, aby sis našel útočiště a pokoj dříve, než bude na tvou hlavu vylita bouře Božího hněvu a věčný soud. Až „*pán domu vstane a zavře dveře*“ (Ev. Lukáše 13, 25), a ty budeš dosud venku, budeš **ztracen, navždy ztracen**. Přemýšlej o tom, snažně tě prosím (v originále: zapřísahám), a nedovol satanu, aby tvou drahou nesmrtelnou duši unesl do věčného zahynutí!

Nyní přicházíme k jinému rysu tohoto velkého výjevu. Bálovi proroci utrpěli důkladnou porážku. Nadarmo poskakovali a mrzačili svá těla řezáním ostřím zbraní, nadarmo provolávali zoufalé výkřiky. Celý jejich systém je odhalen jako **hrubý podvod**, chrám klamů se úplně zřítil. Zbývalo už jen vyzdvihnout velkolepou budovu pravdy před očima všech, kteří byli tak dlouho poddáni marnosti a lži. „*Tu řekl Eliáš všemu lidu: Přistupte ke mně! A všechen lid přistoupil k němu. A on opravil Hospodinův oltář, který byl zbořen. A Eliáš vzal dvanáct kamenů, podle počtu pokolení synů Jáкова, k němuž se stalo slovo Hospodina, řkoucí: Izrael bude jméno tvé! I vzdělal z těch kamenů oltář ve jménu Hospodina“* (1.Královská 18,30-32).

Vždy je dobré, když trpělivě čekáme, až zlo a blud naleznou své pravé místo a dojde k jejich odhalení. Jistě přijde čas, že pravda bude znovu vyvedena na světlo, a i kdyby blud byl pečlivě zastírán uctívajícími rouchy starobylosti, přece rychle přijde chvíle, kdy budou lživá roucha strhána, aby se ukázalo, čím je opravdu ve své ohyzdné nahotě. Eliáš si toho byl plně vědom, a proto klidně vyčkal, až protekla všechna písková zrna Bálových hodin, než mohl Izraeli ukázat vzor výbornější cesty. Avšak aby člověk byl schopen podstoupit takové trpělivé vyčkání, je třeba, aby měl dostatečně hlubokou a skutečnou známost Božích zásad.

Kdyby byl Eliáš povrchní a méně osvětleného ducha, mnohem rychleji by asi rozvinul svůj vlastní systém a jistě by proti svým od-

půrcům pozdvihl bouřlivý nesouhlas. Ale opravdu povznesená mysl nikdy nejedná unáhleně, ani se nenechá zmást. Nalezla určitý střed, kolem nějž se může pohybovat a vidí, že je povznesena nad dosah jakéhokoli vlivu. Takový byl Eliáš, muž skutečně svatý, šlechetný, neodvislý, který téměř ve všech úsecích své dráhy si dovedl zachovat nebeskou důstojnost, o jakou by měli vroucně usilovat všichni služebníci Páně. Když stál na hoře Karmel a díval se na unavující a zbytečná trýznění Bálových proroků, stál tam s plným vědomím svého nebeského poslání, a nejen jeho chování, ale i zásady, které ho vedly k činům, ukazovaly, že je Hospodinovým prorokem.

Nuže, jaké to byly zásady, jimiž se řídil Eliáš? Máme-li tuto otázku krátce zodpovědět, byly to zásady, na nichž byla založena jednota národa. První věcí, kterou udělal, bylo, že „*opravil Hospodinův oltář, který byl zbořen*“. Tam bylo ústředí Izraele, a proto pravý reformátor musil přihlédnout především k tomu. Ti, kdo se pokusí o **částečnou nápravu**, jakousi **polonápravu**, se asi spokojí s tím, že zvrátí, co je falešné, ale nepůjdou dále, nepřiloží ruku k **položení pevného základu**, na němž by bylo možné postavit novou budovu. Jenže taková reforma se neudrží: má v sobě ještě příliš mnoho starého kvasu, než aby se mohla povznést na úroveň svědectví. Nestačí jen zbořit Báľův oltář, nýbrž je též třeba **vztyčit oltář Páně**.

Jsou lidé, kteří by svolili, aby na oltáři Báľa byly obětovány oběti Pánu, jinak řečeno: chtěli by udržet zlý systém a spokojili by se s tím, že mu dají jen správné jméno. Jenže taková lidská přizpůsobování jsou nebezpečnou léčkou. **Jediným středem jednoty, který Bůh může uznat, je jméno Ježíše – zcela jednoduše a výhradně jen jméno Ježíše. Na Boží děti není možné dívat se jako na údy nějakého zřízení, systému, nýbrž jen jako na údy Krista.** Takové je vidí Bůh a jejich věcí je, aby o sobě myslili totéž, co o nich soudí a říká Bůh, že jsou, a aby veřejně zaujali takové požehnané místo.

Můžeme ještě poznamenat, že Eliáš ve svých činech na hoře Karmel neopomíjí uznávat nedotknutelnost jednoty Izraele. Bere **dvanáct kamenů** podle **počtu pokolení synů Jákoba**, k němuž se kdysi stalo Hospodinovo slovo, řkouc: „*Izrael bude jméno tvé*!“

Toto byl vznešený, ano, jedinečně možný základ. Šalomoun nemohl zvolit vyšší. To, že se Eliáš přiznává k jednotě dvanácti kamenů

v době, kdy byly rozděleny, ano, oslabeny a sníženy, je důkazem vysokého obecenství s Božími myšlenkami o Izraeli. Ale Duch k tomu vždy vede srdce – na dvanáct pokolení nemůže být nikdy zapomenuto. Mohlo se stát, že pro svou mdlobu a pošetilost se mohly dostat do rozptýlení a k rozdělení, ale izraelský Bůh je nikdy nemůže vidět jinak než v dokonalé jednotě, v níž kdysi byly a které bude opět dosaženo, jakmile budou spojeny pod pravým Davidem, navěky se ubírajíce ve svatém obecenství do Hospodinových příbytků. Nuže, k tomu prohlédal Eliáš. Zrakem víry pronikal až za dlouhou, smutnou dobu Izraele pokořeného v jařmo, a spatřoval ho již ve viditelné jednotě: už neviděl Judu a Efraima, ale **Izrael**, neboť tak znělo Boží slovo: „**Izrael bude tvé jméno!**“ Jeho duch se již neobíral tím, čím právě nyní byl Izrael, ale tím, **co o něm říkal Bůh**. Dělal to vírou. Nevěra by mohla říci: „Stavíte se příliš vysoko; jaká je to domýšlivost mluvit o dvanácti pokoleních, když jich je jenom deset. Je přece pošetilé mluvit o neporušené jednotě, když je všude vidět rozdělení.“

Taková vždy bude řeč nevěry, která nikdy není schopna uchopit se pevně Božích myšlenek, a nedovede se dívat na věci tak, jak je vidí On. Avšak je drahocennou výsadou věřícího muže, že může v pokoji spočívat na neproměnném Božím svědectví, které nemůže být změněno lidskou hříšnou pošetilostí. „**Izrael bude tvé jméno!**“ Jak vzácné, předražené a trvalé zaslíbení! Naprosto nic je nezničí – ani dětinskost Roboáma, ani lstivá politika Jeroboáma. A ovšem ani Achabova nízkost nemohla pak Eliášovi zabránit, aby se postavil na nejvyšší místo, které mohl Izraelita zaujmout: místo klanějícího se před oltářem, zbudovaným ze dvanácti kamenů podle jmen jednotlivých izraelských pokolení. Se stejnou šířkou srdce a dosahem myslí se též setkáváme u judského krále Ezechiáše, když „*nařídil [obětovat] zápal a oběti za hřích za celý Izrael*“ (2.Paralipomenon 29,24).

Víra se nikdy neváže k pouhému stavu lidských věcí. **Staví se na základ Božího slova**, které jí je – ve svaté svobodě – jediným východiskem, a nespokojuje se s žádným nižším postavením, než které jí zaručuje Písmo. Naprosto stejně tak tomu má dnes být s křesťany. Nastavíme-li ucho našeptávání nevěry, sníží se naše myšlenky o Církvi na úroveň jejího bídného současného stavu na této zemi. Ale dáme-li se vést vírou, budeme postaveni na vyšší stanovisko, které

nám dovolí vidět Církev v naprosté jednotě a v Božské dokonalosti jako Kristovo tělo v nebesích. Takto mají být vedeny naše myšlenky o postavení Církve. Církví nemyslíme ony zkreslené a světské systémy, které časem povstaly mezi lidmi a o nichž lze s určitostí říci: „*těch nevyvolil Hospodin*“ (1.Samuelova 16,10). Rovněž nepovažujeme za Církev početné sekty, které se s neuvěřitelnou rychlostí rozšířily v tzv. náboženském světě a které dokonce, odvrhnouce mnohé hrubé věci systémů, z nichž vyšly, projevíly chvalitebná úsilí, třebaže nedokonalá a marná, ve snahách o dosažení duchovní čistoty. Je třeba, abychom se povznegli nad mlhu, která obestírá svět, chceme-li si učinit o Církvi správnou představu, o níž – jako i o její Božské Hlavě – můžeme povědět: „*Není zde, nýbrž vstal [z mrtvých]*“ (Ev. Lukáše 24,6). Budiž Bůh veleben za to, že tomu tak je. Nechtěli bychom, aby Církev byla z tohoto světa, a dejme tomu, že bychom to i chtěli, ale nebylo by to možné.

Všechny pokusy o zřízení Církve na zemi, činěné už od dnů apoštolů, vždy musely naprosto ztroskotat, a dnes jsme nuceni opakovat, že **neexistuje žádné neutrální pole mezi Církví na nebesích a Římskou církví, na němž by bylo možné vytvořit nějakou trvalou jednotu.** Chceme-li nějakou společnost, která by odpovídala hříchem poskvrněnému celku, který vidíme, – je-li nám třeba církve zřízené tak, aby mohla ve své lůno pojmout vše, co je z této země a z těla, – je-li nám třeba dost košatého stromu, aby si na něm mohli vybudovat hnízdo nebeští ptáci z ovzduší, pak je jistě Řím takovou půdou, která nejlépe vyhoví našim myšlenkám. Ale jestliže jsme naopak dostatečně poznali Krista a Jeho vzácné evangelium, jsme nuceni vzdát se s hrůzou a odporem této země, vidouce něco tak nízkého, tak zhrublého, tak satanského a ode všech zásad a poznání Jeho svatosti vzdáleného, nenalézající místa jako Noemova holubice, abychom tam mohli svou nohou spočinout.

Církev nemá své místo na této zemi, ale je tu ovšem dost toho, čemu se dnes říká náboženství. Téměř nesčetné sekty, pouhé náboženské vyznavačství nalezneme všude, jako i spory o články učení, ale kde bychom uprostřed toho všeho mohli vidět Církev v jejím svatém charakteru čisté panny (2.Ep. Korinským 11,2)? Marně bychom ji hledali v té hromadě sekt, světáctví, pokrytectví a strnulé, mrtvé

formy. To vše dohromady vytváří obludnou nestvůrnost, jejíž hrozné chyby vydávají v porouhání Boží jméno a v posměch jméno křesťanství. Skutečně, při pomýšlení na dnešní křesťanstvo není možné představit si je jinak, než jako hromadu zla všeho druhu: s lakomstvím, svěťáctvím a se všemi skutky falešné víry, přičemž vše je přikryto pláštíkem „svatého“ vyznávání a „svatých“ slov, což tím více pohorší každého, komu tane na srdci Kristova sláva.

Ovšem i tam bývají některé vzácné výjimky – i v křesťanstvu je malý počet jmen, která – skrze milost – neposkvrnila svůj šat (viz Zjevení 3,4). Tu a tam můžeme spatřit jiskřičku světla mezi kouřícím se popelem. Jsou, buď za to veleben Bůh, jednotlivci, kteří chtějí vzývat Pána ze srdce čistého. Kéž by Bůh ráčil rozmnožit jejich počet, a nejen to, ale přivedl je až k tomu, aby společně kráčeli v souladu svatosti a lásky, aby se nepříteli nepodařilo zlákat je co ostatek na svou půdu, ale aby namísto toho bylo našemu slavnému Mistru a Pánu i uprostřed zjevných a skrytých nepřátel vydáváno svědectví. Žel, kdyby u mnohých nebyla touha zjednat si nějaké místo mezi svými bratřími, většina by se snažila brzy se ode všech takových věcí vzdálit. Je však všeobecně platné a trvající přikázání o tom, že se **máme shromažďovat** a žádný křesťan by neměl odmítnout podřídit se tomuto přikázání. Odtud pak plyne potřeba mít určitý střed, k němuž by se křesťané jako takoví mohli shromažďovat, protože kdyby všichni žili vzájemně od sebe odděleně, nemohlo by být „shromáždění **naše**“, a tím by zůstalo bez povšimnutí jedno z nejpodstatnějších přikázání (viz Ev. Matouše 18,20; Ep. Židům 10,25).⁺

⁺ Pohnutka k takové snaze po setrvání o samotě, jak se dnes projevuje, tkví podle mého přesvědčení v onom vychytralém sobectví, před nímž se všichni musíme mít tolik na pozoru. Vždyť se tak neradi **ztotožňujeme se slabostí a nedokonalostí** ve shromáždění křesťanů – slabostí a nedokonalostí, které by mohly učinit **újmu našemu jménu a naší váženosti**. Až příliš lahodí některým našim citům a převládajícím sklonům, když můžeme říci: „**nepatřím k ničemu**, k žádnému obecnství“. **Ale všichni křesťané by měli být spojeni, a tvořili by pak výrazně oddělený celek, jímž by bylo velice brzy opovrhováno.** V tomto se tak výrazně projevovala Mojžíšova víra: „*Vyvolil si raději trpět nepohodlí spolu s Božím lidem, nežli dočasně užívat hříchu*“ (Ep. Židům 11,25). Měl možnost zůstat dál na dvoře faraona, a tím ujít velkému pohanění, které bylo spojeno s tím, že se učiní s takovým lidem zajeďno; ale Duch Kristův ho vedl k tomu, aby si raději zvolil pohanění (nepohod-

Je však nesmírně pozhnané, že přes zarmucující obraz, který skýtá dnešní vyznávající církev, věřící vždycky může upokojit svého ducha připomenutím si, že Církev je nahoře. Pomyšlení na její nebeskou povahu dodává duši klid a potěší ji i v situacích, o nichž se bude zdát, že zlomí všechnu odvahu. Chybili jsme, že jsme v praxi neuchovali své nebeské postavení, ale nechybil Bůh, že nám to místo zachoval a ostříhal je pro nás.

Nikdy nesmíme ani na okamžik přestávat uskutečňovat, že **Církev je jakožto Kristovo tělo na nebeských místech**. Ztratíme-li z očí toto její vzácné místo, zbude nám pak už jen bídě se rozhodnout pro nějakou sektu, jimiž se to dnes v křesťanstvu jen hemží. Ale jaká je to volba: hledat mezi tím něco, co by se nejvíce podobalo originálu, když z něj stěží někde nalezneme jediný tah štětcem! Navenek by se možná ještě někde z Církve našlo něco formálního, ale podstata je pryč, živá skutečnost je ztracena, a ti, kteří marně chtějí hledat Církev na tomto světě by mohli, kdyby chtěli, slyšet, ač ne hlasem andělů, nýbrž skrze svaté výroky Písma tato slova: „*Co hledáte živého mezi mrtvými?*“ (Ev. Lukáše 24,5). Plátna po zemřelém dosud mohou být viděna [rozuměj: v obrazném smyslu], ale tělo tu už není. „Není [církev] zde, nýbrž vstala [z mrtvých]“ (viz Ep. Koloským 3 a Ep. Efezským na více místech).

Nuže v Eliáši Tesbitském máme příklad moci víry v Boží zaslíbení v takové době, kdy se všechno kolem zdálo být jejich pravým opakem. To ho také povzneslo nad všechno okolní zlo, takže postavil oltář ze dvanácti kamenů, s plnou důvěrou a ubezpečením, jako kdysi

---

lí) Kristovo, které opravdu plynulo z toho, že se připojil k **Jeho** lidu. A všichni, kteří tuto otázku pozorně a nestranně uváží, rozeznají tím více, že jsou zvláštní cesty křesťanské milosti a darů, jejichž rozvinutí vyžaduje z naší strany snahu jít s křesťany společně, – milosti a darů, které by se nikdy nemohly objevit, kdybychom se ztratili v některém náboženském systému, anebo kdybychom úplně zmizeli z dějiště. Ovšemže to nejde snadno, ale odměna na konci cesty bude veliká a jistě zdaleka vyváží všechny naše útrapy, zkoušky a těžkosti. Kéž se tedy křesťané nedají ničím odradit od **společné** cesty, ani skrze chlad nebo světskost, ani skrze rozdělenost, protože konec jistě všechno zjeví, a „*tehdy se každému dostane chvály od Boha*“ (1.Ep. Korintským 4,5). Kéž nás Pán uchrání před projevy nepokojného a netrpělivého ducha.

Jozue uprostřed vítězných izraelských vojsk, když na březích Jordánu postavil památník vítězství (Jozue 4).

Ale musím už zakončit kapitolu, která se mezitím rozšířila na nečekané rozměry. Viděli jsme zásadu, na jejímž základě chtěl prorok způsobit nápravu. Byla to skutečně dobrá zásada, a proto ho Bůh může poctít. Oheň z nebe zmátl Bálovy proroky, utvrdil víru proroka a vysvobodil izraelské syny ze žalostného postavení, v němž kulhali na obě strany. Eliášova víra připravila místo, aby Bůh mohl působit, protože okolo oltáře vyhloubil struhu, a naplnil ji vodou, zkrátka: učinil všechno možné, aby se jasně muselo ukázat, že **Boží vítězství je dokonalé, naprosté**, a k němu vskutku došlo. Bůh vždy odpoví na volání jednoduché víry. „*Hospodine, Bože Abrahama, Izáka a Izraele... odpověz mi, aby všechen lid věděl, že ty, Hospodine, jsi Bůh, a že ty jsi obrátil zpět srdce jejich!*“ (1.Královská 18,36.37). Byla to moudrá modlitba – proroku tanul na mysli jenom Bůh a Jeho lid. Neříká: „Odpověz mi, aby tento lid poznal, že jsem pravý prorok“, nýbrž jeho jediným zřetelem je obrátit lid zpět k Bohu jejich otců, opět vidět, jaké místo měli zaujmout pro Boží práva naproti dřívějším požadavkům Bála. A Bůh slyšel i vyslyšel, neboť sotvaže Eliáš ukončil svou modlitbu, když „*v tom spadl oheň Hospodinův, a spálil zápalnou oběť i dříví a kameny i hlinu; vodu pak, která byla v příkopu, vypil. A když to všechen lid viděl, padli na svou tvář a volali: Hospodin – on je [pravý] Bůh! Hospodin – on je [pravý] Bůh!*“ (1.Královská 18,39).

Pravda tu slavila vítězství! Bálovi proroci byli naprosto zmateni! Boží prorok ve svatém rozhořčení mísí jejich krev s vlnami Císonu (1.Královská 18,40) a poněvadž zlo je odsouzeno, není už žádná překážka ke sdělení Božího požehnání, které Eliáš oznamuje Achabovi slovy: „*Jdi, jez a pij, neboť je to zvuk velikého deště*“ (41.v.). Jak nám ta slova vykreslují pravý charakter Achaba: „*Jez a pij*“. To bylo vše, co dovedl, anebo lépe: oč se staral, aby to uskutečnil. Vyšel hledat píci, a nic víc, a tu mu prorok přináší novinu, která tak dobře padla k jeho tužbám. Eliáš přece na něm nemohl žádat, aby spolu s ním šel Bohu děkovat za to slavné vítězství nad zlem, neboť dobře věděl, že by taková žádost u Achaba nenalezla ozvěnu. A přece oba byli Izraelité. Ale jeden byl v obecenství s Bohem, druhý však otro-

kem hříchu, takže zatímco Achab měl své potěšení v „jídle a pití“, Eliáš nalézal svou radost v osamění s Bohem. A byla to radost nebeská, svatá a požehnaná! Kdo by raději nevolil svatost v obecenství s Pánem namísto honby člověka požitkáře za hrubými, mrzkými a v nízkost uvádějícími radovánkami?

Ale povšimněte si rozdílu v chování Eliáše v přítomnosti člověka a v Boží přítomnosti. Potkal se s Abdiášem, jenž byl svatý na nepravém místě, s výrazem důstojnosti a vznešenosti; setkává se s Achabem se spravedlivou přísností; objevuje se mezi tisíci nešťastnými, pobloudilými bratřími s pevností a milostí pravého reformátora. A konečně přistupuje k ničemným Bálovým prorokům – nejprve s posměchem, ale potom s mečem pomsty. Tak se choval před lidmi. Ale jak přistupoval k Bohu? „*Sklonil se [až] k zemi a přiložil svou tvář mezi svá kolena*“ (42.v.). Takto se choval před Bohem. Vše je obdivuhodné. Tento prorok znal své místo před Bohem i před člověkem. V přítomnosti lidí jednal – podle okolností – v moudrosti Duha; ale v Boží přítomnosti se s upřímnou a čest vzdávající pokorou klaní. Kéž by se takto dovedli chovat všichni služebníci Páně na této zemi v nejrůznějších situacích!

Nyní budeme doprovázet proroka ve značně odlišných událostech.

*   *   *

5. kapitola

Prorok na hoře Oréb

Mezi těmi, kdo v dějinách Kristovy Církve zaujímalí nějaké význačnější místo, bylo málo těch, jejichž běh by se někdy nevyznačoval nápadnými změnami: můžeme o nich říci, že byli jako ti, *„kteří se plaví na moři na lodích, pracujíce na velikých vodách: ... vznášejí se až k nebi, sestupují dolů do hlubin; jejich duše se rozplývá v jejich úzkosti“* (Žalm 107,23.26). Jednou je uvidíte na vysoké hoře, jindy zase v údolí; tu se s radostí vyhřívají na slunci, a ihned zase jsou deptáni bouří. A neplatí to jen o nějakých význačných osobnostech, ale téměř každý křesťan, i kdyby jeho cesta byla klidná a v ústraní, okouší něco z takových změn. Skutečně se zdá, že nikdo nemůže projít dráhou určenou věřícímu člověku, aby se na své cestě nepotkal s nějakými nerovnostmi. Cesta, která vede pouští, musí být drsná a hrbolatá, a je dobře, že je taková, neboť není křesťana, jestliže usuzuje o věcech zdravě, který by nechtěl raději být veden po drsné, hrbolaté cestě, nežli jít hladkou a **kluzkou** cestou.

Pán ví, že potřebujeme být zkoušeni těžkostmi nejen proto, abychom nakonec došli tím sladšího odpočinutí, ale také abychom tím více byli vyučeni, abychom byli připraveni a přizpůsobeni místu, které máme zaujmout. V království, pravda, nebudeme potřebovat zkoušky, ale budeme potřebovat ty dary milosti a schopnosti duše, které se utvářely po dobu soužení a utrpení pouště. Budeme pak nuceni uznat, že naše cesta po této zemi nebyla příliš drsná, ale naopak že ani jedna zkouška, která tu byla naším údělem, opravdu nebyla tak těžká, abychom jí nemohli projít. Dnes vidíme věci mlhavě a často nejsme s to rozeznat nutnost nebo příčinu našich mnohých těžkostí a strastí, ba co více, naše netrpělivá tělesná schránka je až příliš nakloněna ke vzpírání se a reptání, ale je-li nám z milosti dáno, že jsme trpěliví, tedy můžeme bez rozpaků a celým srdcem říci: „vedl nás po **přímé cestě**, abychom přišli k nějakému **městu k bydlení**“ (podle Žalmu 107,7).

Proud těchto myšlenek vzbudily v mé mysli výjevy, v nichž našeho proroka nalézáme v 19.kapitole. Zdá se, že ani netušil velkou bouří, která na něj právě hrozila udeřit. Sestoupil z vrcholu Karmel

a v moci Ducha předběhl Achaba i jeho vůz, aby se s ním potkal v Jezreel, ale tam ho má zasáhnout rána, a to od jedné osoby, která se zatím zdržovala v pozadí. Byla to podlá Jezábel. Řekl jsem, že se zatím zdržovala v pozadí, ale nezhálela tam. Jistěže ovlivňovala svého slabého manžela a využívala jeho moci k provedení svých bezbožných plánů. Vždyť svůj dům otevřela Bálovým prorokům a hostila je u svého stolu. To vše dělala ve prospěch zájmů svého muže. Na Jezábel je třeba se dívat nejen jako na jednu osobu. Duchovní úsudek čtenáře v ní spatřuje osobu, která reprezentuje **celou třídu lidí**, ba je přímo zosobněním principu, který po všechna staletí působil proti Boží pravdě a který se v plné zralosti objevuje v Knize Zjevení v podobě veliké nevěstky. Duch Jezábel je duchem pronásledování, duchem, který se vždy staví nepřátelsky ke všemu Božímu, a je to duch činný, silný a vytrvalý, v němž snadno můžeme rozeznat houževnatost satana.

Duch Achaba se značně lišil od ducha Jezábel. V Achabovi máme člověka, který proto, aby ukojil své tělesné a světské žádosti, se vůbec nestará o náboženství. On se ani nechtěl namáhat rozhodováním mezi právy Hospodina a požadavky Bála. V jeho očích si byli oba rovni. Takovým člověkem mohla Jezábel samozřejmě dobře vládnout, obracejíc ho podle svých zlovolných záměrů. Dbala na to, aby se králi dostalo všeho, co by uspokojilo jeho přání, a zatím s ustavičně činnou vychytralostí využívala královské moci proti Boží pravdě. Vždy se najdou Achabové, kteří by byli nástrojem v ruce nějaké Jezábel.

A ve Zjevení, kde všechny síly, které působily, které působí a ještě budou působit, jsou spatřovány ve svém úplném uzrání, vidíme nevěstku sedící na šelmě, tj. zkažené náboženství, které bude vládnout mocí onoho věku, aneb, jinými slovy, ducha Jezábel v plném rozvinutí, majícího k dispozici rovněž plně vyvinutého ducha Achaba. V tom všem je skryt vážný hlas, mluvící k nynějšímu pokolení: „Kdo má ucho, slyš!“ Lidé se stávají stále lhostejnějšími k požadavkům a zájmům Boží pravdy na zemi. Nestarají se ani o Krista, ani o Bála, jen když se mohou dále točit kola obrovitého stroje jejich požitkářství a nejsou ničím bržděna. Můžete si vybrat zásady podle libosti a mít je po ruce. A tak se spojují lidé nejvyš protikladných cha-

rakterů a zásad, skrývající tyto zásady, ale všechno, i horlivost a sílu vkládají do další honby za pozemským přeludem. Takový je duch, takové jsou touhy tohoto věku, takže jakmile duch Jezábel povstane, strhne všechno lidstvo na cestu, na níž se už příliš nalézá – na cestu, která nepochybně povede k smrti a k věčným mráкотám. Jak je to vážné, velice vážné pomyšlení! Znovu opakuji: „Kdo má ucho, slyš!“

Viděli jsme, že od Jezábel doléhá k prorokovi otřesná hrozba a zdá se, jako by úplně zlomila jeho ducha. „*Tedy Achab oznámil Jezábel všechno, co učinil Eliáš, [a podrobně], jak všechny proroky usmrtil mečem*“ (1.Královská 19,1). Všimněte si slov: „*Achab oznámil Jezábel ...*“. Tato událost ho nezajímala natolik, aby sám přikročil k účinným odvetným opatřením, anebo, jinak řečeno: i kdyby ta událost velice vzbudila jeho zájem, neměl dostatek rozhodnosti a síly, aby se s ní hned a přímo vypořádal. Jeho očím se též **mohlo** zdát, že veliký déšť asi souvisel se smrtí proroků, a proto mohl celkem zůstat klidný, když se dověděl o tom krveprolití. Co mu bylo do nějakého Bála nebo Hospodina? Vůbec nic. Pokud takový Achab a všichni, kdo se mu podobají, mají co „jíst a pít“, vůbec je nezajímají otázky zbožnosti a pravdy. Je to hrubá, nepochopitelná ohavnost, bídné a nesmyslné požitkářství. Synové tohoto věku, vy všichni, jejichž touhy jsou vyjádřeny v těch slovech: „*Jezme a pijme, neboť zítra zemřeme!*“ (1.Korinským 15,32), vzpomeňte si na Achaba, jak hrozný byl jeho konec, konec toho života plného jídel a pití: „*psi lízali jeho krev*“ (1.Královská 22,38). A pokud šlo o jeho duši, ach, věčnost ukáže její úděl!

Ale v Jezábel vidíme ženu, jíž nechyběl ani zájem, ani rozhodnost. Pro ni byla rozepře mezi Hospodinem a Bálem nejvýše významná, a tak je rozhodnuta ihned zasáhnout: „Proto Jezábel poslala posla k Eliášovi a vzkázala mu: „*Toto ať mi učiní bohové a toto přidají, jestliže neučiním tvému životu zítra v tento čas, jako ty každému z nich!*“ (1.Královská 19,2). Vidíme tu, že prorok je nyní veden trpět bouří protivenství. Na hoře Karmel stál proti všem Bálovým prorokům. Až do té doby byla jeho dráha plná vítězství, plynoucích z jeho obecenství s Bohem. Nyní však se zdá, jako by jeho slunce mělo zapadnout a obzor ztemnit a zachmuřit se. „A když to uviděl, vstal, a odešel pro zachování svého života, a přišel do Bersabé, která patří

k Judsku, a zanechal tam svého služebníka. Sám pak šel na poušť cestou jednoho dne a posadil se pod jeden kručinkový keř. A prosil, aby mohl [doslova: aby jeho duše mohla] zemřít, a řekl: „Už je dost, vezmi tedy duši mou, neboť nejsem lepší než moji otcové““ (3.-4.v.).

Eliášův duch je skleslý, nevidí už nic jinak, než jakoby skrze onen temný mrak, jenž ho obklopuje. Zdá se mu, jako by všechna jeho práce byla zbytečná, nepřinášející žádné ovoce. Zbývá mu již jen poslední: ulehnout a zemřít. Jeho srdce je zdeptané tím, co se mu zdá marnými a neúčinnými snahami o obrácení lidu k původní víře, a toužebně si přeje vejít do odpočinutí. Ale za tím vším můžeme vidět jenom netrpělivost a nevěru. Na hoře Karmel Eliáš nemluvil o tom, že by už rád odešel z tohoto světa. Tam ještě všechno bylo samé vítězství. Tam byl přesvědčen, že ještě má před sebou veliké dílo; tam se ještě domníval, že může být Hospodinu co platný, a proto zatím ani v duchu nepomýšlel na odchod z tohoto života.

Ale Pán chtěl Svému služebníku ukázat nejen, co bude musit vykonat, ale také, co bude musit vytrpět. „Vykonat“ – to se nám ještě může líbit, ale „vytrpět“ – už tolik neoblubujeme. A přece Pán bývá stejně tak oslaven tím, kdo tiše trpí, jako služebníkem, který je v práci nejhorlivější. Ovoce milosti, způsobené ve svatém, který je zmocněn tiše snášet i prodloužené utrpení, vydává Pánu stejně libou vůni jako ovoce věrné služby. Toto si měl náš prorok vštípit. Ale žel, naše srdce tomu velmi dobře rozumějí a ihned se dovedou vžít do takového stavu zarmoucení a skleslosti. Zřídka kdy nalezneme služebníka Páně, který by si už aspoň jednou nebyl velice přál odložit zbroj a být zproštěn útrap boje, zvláště ve chvíli, kdy se mu zdálo, že všechna jeho práce i svědectví bylo nadarmo, když byl téměř nakloněn dívat se na sebe jako na někoho, kdo ještě zbytečně zabírá místo na zemi. Ale namísto toho je třeba ještě vyčkat na **Boží** čas, a do té doby jít cestou věrného svědectví – trpělivě a bez reptání.

Je nesmírný rozdíl mezi přáním: být již zproštěn zkoušky a utrpení, a touhou: být už doma, v domě svého Otce. Pomyšlení na odpočinutí je ovšem sladké, nevýslovně sladké takovému člověku, který klesá, jsa utmáčen prací. Je sladké myslet na „mnohé příbytky“, které nám získala krev našeho Pána Ježíše Krista; je milé přemýšlet o chvíli, kdy náš milosrdný Bůh setře z našich očí všelikou slzu; je

tak líbezné pomýšlet na zelené pastvy a prameny živé vody, k nimž Beránek bude vodit Svě stádce po všechny věky budoucí slávy... krátce: všechn výhled, který se naskýtá zraku víry, je vzácný, plný radosti, ale přesto nemám říkat: „Už je dost, vezmi tedy duši mou.“ To by byl projev ducha netrpělivosti a takové podsouvané řeči se máme vždycky bránit. Jak rozdílný je stav ducha, který k nám dýchá z těchto slov apoštola Pavla: „*Obojím tím jsem tísněn, maje žádost odejít a být s Kristem, což by bylo mnohem lepší, ale pozůstat v těle je potřebnější kvůli vám. A v tomto spoléhání vím, že pozůstanu a s vámi všemi pobudu k vašemu utvrzení a radosti ve víře*“ (Ep. Filipským 1,23-25). Z těchto slov k nám promlouvá skutečně křesťanský duch.

Služebník Církve musí především toužit po blahu Církve, a ne po vlastní výhodě. Kdyby Pavel měl na zřeteli jenom sebe, jistě by nechtěl zůstat na této zemi ani o chvíli déle; ale když se zamyslel nad stavem a potřebami Církve, rád chce zůstat déle, prodlet, chtěje přispět k jejímu prospěchu a radosti víry. Rovněž toto mělo být přáním Eliáše. Měl si přát zůstat ještě na zemi pro blaho Izraele. Ale žel, v tom selhal. Puzen nevěrou prchá na poušť, podle hlasu svého srdce a k zachování vlastního života, a tam vyslovuje přání, aby mu byl život vzat, jen proto, aby unikl zkouškám, které mu přivodila věrnost v zaujatém postavení.

Máme tu velice praktické naučení. Nevěra by nás vždy vedla pryč z místa svědectví a služby. Dokud Eliáš chodil vírou, stál na svém místě služebníka a svědka, ale jakmile víra zmizela, opouští to místo a utíká na poušť. **Nevěra nás vždycky činí nezpůsobilými pro službu, anebo působí, že jako služebníci býváme neužiteční. Na Boží roli nemůžeme nic vykonat, leč v síle víry.** Toto bychom si měli vštípit zvláště v dnešní době, kdy tolik lidí opouští postavení věrnosti, anebo z něj trvale odchází. Myslím, že můžeme směle říci, že vždy, když někdo opouští vyznačené místo svědectví, bývá k tomu zpravidla puzen skutečnou nevěrou. Tak například vidáme mnohé, kteří se kdysi postavili na takové místo s dosti velikou rozhodností, poněvadž, jak říkají, pochopili onu velikou pravdu: přítomnosti Ducha Svatého v Církvi. Ale je-li tato pravda správně chápána a uskutečňována, vysvobodí křesťany, pokud jde o víru, z jakékoli

závislosti na autoritě člověka a povede je ven, za stany ven – z církevních systémů, které uznávají, prosazují a drží autoritu určitých lidí.

Jestliže je to Duch Svatý, jenž řídí Církev, nemá člověk žádné právo zasahovat do Jeho vedení, nemá právo nařizovat a zakládat různé obřady: protože bude-li to dělat, uchvacuje pro sebe nejvyšším domýšlivým způsobem **práva, která patří výhradně Bohu**. Jestliže tedy někdo celým srdcem věří této pravdě, jeho víra jistě nebude bez odezvy ve způsobu praktického života, naopak: bude se cítit nucen projevit nesouhlas s každým zřízením, v němž je pravda skrze skutky zapírána, a od takové společnosti se oddělí. Nejde tu o osoby anebo o věci, k nimž on se může anebo má připojit; význam otázky je jinde. Prvním úkolem člověka je „přestat zle činit“ (Izaiáš 1,16), a teprve potom: „naučit se dobře činit“ (Jeremiáš 13,23). A přece mnozí z těch, kteří kdysi vyznávali, že tuto pravdu pochopili a že se podle toho řídili, mezitím ztratili víru, k níž je tato pravda nadchla, a tak opustili své výrazné postavení a znovu se obrátili k systémům, z nichž vyšli. Jako Eliáš ani oni nenalezli vše, čeho se nadáli, a to, co očekávali, se nedostavilo. Toto je přivedlo k odchodu, a tak šli podle hlasu svého srdce, a mnohým z nich se možná zdálo, že mohou říci: *„Už je dost, vezmi tedy duši mou...“*

Žel, nejedno srdce, které kdysi chovalo ty nejvznešenější naděje o Církvi, je dnes sklíčeno až k zemi pod tíží zármutku zlomeného ducha. Ti, kdo prohlašovali, že znají pravdu o přítomnosti Ducha Svatého v Církvi a jiné pravdy s tím spojené, a tvrdili, že podle toho tak prakticky chodí, – nemáme-li povědět více – selhali v tom, že je měli uskutečňovat, ale nejen to, nýbrž často se nízce projevilo i jejich „já“ a nepřítel hned pospíšil využít všech těch bíd ve svůj prospěch. Dábel toho s úspěchem zvláště použil u těch, kteří jistě toužili zůstat přímí ve svědectví Kristu, ale když viděli chyby ve všem, co mělo ráz společného svědectví na této zemi, zoufali si a opustili své místo. Ale nechť si všichni křesťané dobře všimnou: byla to nevěra, která vypudila Eliáše k útěku na poušť, a bývá to rovněž nevěra, opouští-li křesťan své místo ve svědectví, k němuž by ho jinak musila přivést pravda o přítomnosti Ducha Svatého v Církvi.

Ti, kdo se vzdalují, ukazují, že nehleděli k Bohu a k Jeho věčně neproměnné pravdě, ale **jenom k člověku a k jeho proměnlivosti**. Je-li naše cesta založena na Boží pravdě, nijak na ni nebude moci působit proměnlivost člověka a jeho chyby. Člověk může chybit, a chybí dost často – i když má nejlepší snahu uvádět v praxi Boží pravdu, ale mohou snad chyby člověka Boží pravdu vyprázdnit nebo zrušit? „*Odstup to! Ale budiž Bůh pravdomluvný, ale každý člověk lhář*“ (Ep. Římanům 3,4). Jestliže ti, kdo se navenek hlásí k požehnanému učení o jednotě těla Církve, se rozdělují na různé strany, jestliže ti, kdo drží učení o přítomnosti Ducha Svatého v Církvi ve všech věcech správy a služby, se v praxi opírají o autoritu člověka, – pakliže ti, kdo říkají, že očekávají na osobní zjevení se a království Pána Ježíše, baží po věcech tohoto **světa** – zdali pak mohou všechny ty nedůslednosti zrušit **nebeské** zásady?

Děkujeme Bohu, neboť pravda zůstane pravdou až do konce. Bůh vždy bude Bohem, i kdyby se člověk ukázal tisíckrát nedokonalejším, než je. A tak namísto abychom zlomeni odcházeli, poněvadž lidé v uplatňování pravdy selhali, raději chtějme tu pravdu pevně držet jako jedinou oporu svých duší uprostřed všeobecně se ukazujících trosek a roztržek. Kdyby byl Eliáš pevně držel pravdu, která naplňovala jeho duši, když byl na hoře Karmel, nikdy by se neoctl pod kručinkovým keřem, a nikdo by ho neslyšel říkat: „*Už je dost, vezmi tedy duši mou, neboť nejsem lepší než moji otcové*“.

Ale Pán se setkává se Svým zemdleným služebníkem v milosti, třebaže spí pod keřem: „*Neboť On zná spletní naše, v paměti má, že jsme prach*“ (Žalm 103,14). A tak namísto aby souhlasil s prosbou Svého unaveného, zlomeného služebníka, raději ho chce pozdvihnout a zmocnit k dalším bojům. Toto jistě není „způsob, jak jedná člověk“ (2.Samuelova 7,19) – ale je to – buď navěky velebeno Jeho jméno, způsob, jak jedná Bůh. Jeho cesty nejsou jako cesty naše, ani Jeho myšlení nejsou jako naše myšlení. Člověk často jedná se svým bližním krutě a přísně a nemá pro něj slitování, ale Bůh tak nejedná. Ten vždy jedná se Svými dětmi s velice soucitným slitováním. Dobře rozuměl Eliášovi. Rozpomenu se na prorokovu věrnost, s níž vyšel do boje za Jeho jméno a pravdu, a proto mu vychází na pomoc ve chvíli jeho sklíčenosti. „*I ulehl a spal pod tím kručinkovým keřem, a aj,*

anděl se ho dotkl a řekl mu: Vstaň, pojez! A on pohleděl, [a] hle, u jeho hlavy ležel koláč, pečený na horkých kamenech, a džbán vody. I pojedl a napil se, a zase ulehl. I navrátil se Hospodinův anděl zase podruhé, a dotkl se ho a řekl: Vstaň, pojez, neboť cesta je pro tebe příliš dlouhá. A on vstal, pojedl a napil se, a šel v síle toho pokrmu čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až na Boží horu Oréb“ (1.Královská 19, 5-8).

Pán zná lépe než my, jaké úkoly jsou před námi a v milosti nás podle míry, kterou vidí za potřebnou, zmocní, abychom je provedli. Zarmoucený prorok chtěl spát, ale Pán ho chce posilnit k další službě. Podobně i učedníci v zahradě Getsemane byli sklíčení při pohledu na zdánlivé rozbití všech nadějí, které tak vřele chovali; upadají v hluboký spánek, zatímco jejich Pán si přál, aby měli svá bedra přepásaná a ruce posilněné k těžkým zkouškám, které byly před nimi. Ale Eliáš pojedl a napil se a takto posilněn šel až na Oréb, Boží horu zákona. I tam ještě musíme vidět bídne projevy ducha netrpělivosti. Zdá se, jako by Eliáš byl definitivně rozhodnut opustit své místo služby a svědectví. Když už nemůže spát pod kručinkou, vchází do úkrytu jeskyně. „A všel tam do jeskyně a přenocoval tam“ (9.v.).

Jestliže se některý křesťan opovází opustit místo, na kterém byl skrze víru ostříhán, nedohlédne předem, jak hluboko až může klesnout. Jenom víra, ustavičná víra v Boží slovo je s to zachovat nás na dráze služby, neboť víra působí, že člověk se spokojuje s čekáním na konečný cíl, zatímco nevěra, která hledí jen k přítomným nestálým věcem, klesá v úplnou malomyslnost. Křesťan s tím musí počítat, že na této zemi ho čekají jen zkoušky a zklamání. Někdy sice sníme o odpočinku a štěstí, které bychom mohli v jistých podmínkách nalézt, ale jsou to jen sny. Eliáš jistě doufal, že uží, jak obrovská změna byla způsobena skrze něj, ale namísto toho je ohrožen jeho život. S tím ale musil počítat a měl se na to připravit. Muž, který se chrabře postavil proti Achabovi i proti všem Bálovým prorokům, měl jistě být schopen snést vzkaz jedné ženy. Jenže toto se nestalo – jeho víra zmizela. **Jestliže někdo přestává věřit, bojí se i vlastního stínu.** Když vidíme proroka na hoře Oréb, bezděky nás napadá otázka: je to ještě tentýž muž, kterého jsme viděli, jak na hoře Karmel opravuje oltář ze dvanácti kamenů a hájí tam tak vítězně věc izrael-

ského Boha před tváří svých bratří? Ach, jak chatrný tvor je člověk, není-li podepírán jednoduchou vírou v to, co říká Bůh! Tak se i David jednou mohl utkat s Goliášem v moci víry, ale jindy zase říká ve svém srdci: „*Již jednoho dne sejdu od ruky Saula...*“ (1.Samuelova 27,1). **Víra se staví nad věci, které jsou vidět, a hledí k Bohu; nevěra však ztrácí Boha s očí a hledí jen k viditelným věcem.** Nevěra říká: „*Zdálo se našim očím, že jsme jako kobyly*“, ale víra říká: „*Zcela jistě je přemůžeme!*“ (4.Mojžíšova 13,34.31).

Hospodin nenechá Svého služebníka v jeskyni; nepřestane ho sledovat, ale bude působit, aby se zase vrátil k místu, odkud ho zavedla jeho netrpělivost a nevěra. „*A aj, slovo Hospodinovo [stalo se] k němu a [řeklo mu]: Co tu děláš, Eliáš?*“ Jaká to byla výtká! Proč se vůbec Eliáš skrýval v té jeskyni?

Proč opustil vzácné místo svědectví? Pro vzkaz Jezábel, a protože jeho služba nebyla uznána tak, jak očekával. Domníval se, že si zaslouží radostnější sklizeň za všechnu svou práci, než jen výhrůžný vzkaz a opuštění všemi. Proto se skryl do jedné horské jeskyně, jež byla vhodným místem k dalšímu živení osobní nespokojenosti. Nuže, je třeba připustit, že v tom, co se událo, skutečně bylo něco, co mohlo zranit srdce proroka: vyšel ze svého poklidného úkrytu v Sareptě, aby se postavil před celý národ, ovládaný učením Jezábel a celé armády proradných kněží a proroků. Boží milostí uvedl ty proroky ve zmatek. Bůh dává sestoupit ohni z nebe jako odpověď na jeho modlitbu, a zdá se, že **celý Izrael pochopil pravdu**, jak byla ukázána.

To vše mohlo velice pozdvihnout prorokovy naděje. Zatím však je po tom všem jeho život ohrožen, nikdo se nestaví na jeho stranu, prorok je obklopen temným mrakem, odchází z boje a hledá úkryt v jedné jeskyni. Je rychlejší ke kritice jiných, namísto aby přímo jednal. Tím víc k tomu musíme přihlédnout, než vyslovíme soud nad činy Eliáše Tesbitského, služebníka, kterému se dostalo tolikeré cti. Ale i když budeme ohleduplní v kritice, přece si smíme z tohoto úseku prorokova života vzít pro sebe mnohé poučení a výstrahu. Můžeme se tu naučit něčemu, čeho je nám velice třeba.

„*Co tu děláš?*“ je otázka, která by, jsouc na místě, mohla být právem položena nejednomu z nás, když podlehneme netrpělivosti a nevěře, opustíme své místo služby mezi bratřími a jdeme spát pod keř

anebo se ukrýt v nějakou skalní sluj. Zda dnes není mnoho těch, kteří kdysi byli chrabřími obhájci zásad o jednotě a shromažďování Božího lidu, ale buď usnuli anebo se skryli, tj. kteří již nic nedělají k zjevování a šíření pravd, které kdysi zastávali a obhajovali. Je to velice smutné. A takovým zvláště důrazně platí otázka: „*Co tu děláš?*“ Ano, co to je za jednání? Zda tím nedělají opravdovou škodu Ježíšovým ovečkám? **Kdo se takhle vzdaluje, není neškodný, ale skutečně škodí;** působí svým bratřím opravdovou škodu. Bylo by lépe, aby se nikdy nebyl stal podněcovatelem k zásadním pravdám, které potom opustí. Takový na sebe uvaluje velkou vinu, protože upozorňoval jiné na velké zásady Boží pravdy, ale sám je opouští. „*Jestliže někdo neví, nevěz*“ (1.Ep. Korintským 14,38)! Můžeme mít lítost nad nevědomostí, snažit se někoho lépe poučit, ale toho, kdo jednou vyznával známost pravdy a pak ji opustil, nelze mít za politováníhodného, ani za takového, jenž by měl být poučován.

Ale nejen nevěra anebo zklamání, pokud jde o některé pravdy, vede mnohé k neblahému odchodu. Může to působit i zklamání (skutečné nebo zdánlivé) ve službě. Na Eliáše asi zapůsobilo zvláště toto. Vítězství, které sklídl na hoře Karmel, v něm jistě probudilo ještě vyšší očekávání o jeho službě, a proto nečekal, že se setká s pravým opakem. Nuže, jediným lékem proti oběma těmto mravním nemocem, totiž: nevěře v důležitou pravdu a zklamání v naší službě, je: ustavičně upírat svůj zrak jen na Ježíše. Uvidíme-li například lidi, kteří vyznávají obě ty veledůležité pravdy: jednotu Církve a ustavičnou přítomnost Ducha Svatého v Církvi a tvrdí, že je znají, a přece žalostně pokulhávají v praktickém uskutečňování těchto pravd, máme proto odejít a tvrdit opak? Nedopusť to Bůh. Vždyť by to znamenalo, že Boží pravdu činíme závislou na věrnosti člověka, což duchovní křesťan nikdy nepřipustí. Raději hledme vzhůru a vizme Církev jako tělo Kristovo, jehož každý úd má na věky věků své jméno zapsané v Boží knize. Stejně tak, když vidíme Ježíše Krista sedícího po Boží pravici v nebesích, máme nezvratný důkaz přítomnosti Ducha v Církvi.

Budiž Bohu chvála za jistotu, opravdovost a bezpečnost, jíž opatřil všechny tyto pravdy. „*Neboť darů milosti a povolání Bůh nelituje*“ (Ep. Římanům 11,29). Ostatně jsou-li křesťané zkoušeni kvůli

své službě, snaží-li se nepřítel odvrátit je rozmrzelostí anebo sklíčením ducha, nechť jen zkusí upřít svůj zrak na Ježíše a nechť se rozpomenou, že i kdyby tvárnost věcí na tomto světě byla nevímjaká, **rychle se blíží okamžik, kdy všichni, kdo v jednoduchosti sloužili Pánu, jsou puzeni láskou k Němu, sklídí plnou odměnu.** Ale musíme se mít na pozoru, aby se naše služba anebo její ovoce nějak nepostavilo mezi naše duše a Krista. Je v tom veliké nebezpečí. Někdo může přistoupit k dílu s opravdovou, upřímnou oddaností svému Pánu a Mistru, ale lstí nepřítel pro slabost svého srdce se brzo může stát, že ve svých myšlenkách **dá své práci první místo – místo, které patří jedině Kristu.** Kdyby byl Eliáš měl před svým zrakem více Boha Izraele, nebyl by poklesl v beznaděj.

Ale pravý stav prorokovy duše můžeme poznat z jeho odpovědi na Boží výtku: „*Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů; neboť izraelští synové opustili tvou smlouvu, zbořili tvé oltáře a tvé proroky usmrtili mečem; i zůstal jsem já sám, a usiluji o můj život, aby mi jej vzali*“ (1.Královská 19,14). Jaký je rozdíl mezi touto řečí a onou, kterou mluvil na hoře Karmel! Tam obhajoval Boží věc, a zde brání sám sebe – tam se snažil přivést své bratry k obrácení, představovav jim Boží pravdu, zde však na své bratry žaluje a vynáší před Bohem jejich hříchy.⁺

„*Velice jsem horlil*“, ale oni „*opustili tvou smlouvu*“, atd. Toto byl způsob, jímž prorok v jeskyni na hoře Oréb dával průchod své nespokojenosti. Považuje se – aspoň se to tak zdá, za jediného člověka, který pro Boha něco udělal anebo dělá. „*I zůstal jsem já sám, a usiluji o můj život, aby mi jej vzali.*“ Nuže to vše byl jen přirozený důsledek postavení, které zaujal, ubíraje se cestou svého bídneho srdce. Jakmile Boží služebník opustí své místo ve svědectví a v službě, kterou mezi bratřími zastával, začne se vynášet a bude na ostatní žalovat. Ano, dokonce i jeho útěk má být potvrzením jeho věrnosti

---

⁺ Je poučné všimnout si pořadí, v němž Eliáš uvádí hříchy Izraele: 1) „*opustili tvou smlouvu*“, 2) „*zbořili tvé oltáře*“, 3) „*tvé proroky usmrtili mečem*“. Základem všeho toho zla bylo toto: opustili smlouvu s Bohem. Přirozeným důsledkem toho bylo zboření Božích oltářů a opuštění služby Bohu, a nakonec i povraždění proroků. Toto pořadí je snadno pochopitelné.

a jejich pádu! Jenže všem, kteří se takto od svých bratří oddělují, házejíce na jejich hlavu obvinění, platí ta vážná slova: „*Co tu děláš?*“ – „Kdo má ucho, slyš!“

Mezitím je náš prorok vyzván, aby vyšel z místa své samoty. Hospodin mu řekl: „*Vyjdí ven a stůj na hoře před Hospodinem. A hle, Hospodin šel kolem, a vítr velký a silný, podvracel hory a rozrážel skály před Hospodinem, [ale] nebyl v tom větru Hospodin. A za tím větrem zemětřesení, [ale] Hospodin nebyl v tom zemětřesení. A za zemětřesením oheň, [ale] Hospodin nebyl v tom ohni. A za ohněm zvuk tichého šelestění*“ (1.Královská 19,11.12). Skrze různá a vážná zjevení Sebe a Svých činů chtěl Pán Svému služebníku ukázat, a to velice pádným způsobem, že k provedení Svých plánů není vázán na jediného vykonavatele. Jedním z mnoha služebníků je vítr, a je to mocný působitel. Ale tímto prostředkem nemělo být u Eliáše dosaženo Božího cíle. Totéž lze říci o dalším prostředku: zemětřesení a ohni, jejichž hrozná účinky uvolnily místo poslednímu prostředku, zdánlivě nejslabšímu z nich: **zvuku tichého šelestění**.

Takto se prorok musil naučit, že je **pouze jedním** z nesmírného počtu služebníků. Snad se domníval, že všechno dílo musí být vykonáno skrze něj. Přišel jako hrozný prudký a silný vítr a možná očekával, že smete všechny překážky a přivede národ zpět – k zaujetí místa požehnané věrnosti Bohu. Avšak, žel, jak těžké je i nejvybranějšímu nástroji poznat svou **nicotnost, svou bezvýznamnost**. I nejoddanější lidé, největšími dary obdaření a nejvzdělanější, bývají jen kameny ve stavbě, pouhými hřebíky obrovského mechanismu, a každý, kdo se začne dívat na sebe jako na **nástroj**, bude brzo velmi zklamán. Pavel může sázet, Apollo zalévat, ale **je to Bůh, který dává vzrůst** (srovnej s 1.Ep. Korintským 3,6). A tak prorok musil poznat, že Pán má ke službě namísto něj i jiné služebníky, a že jich může kdykoli použít; že má ve Svém toulu i jiné šípy, které v uložený čas vystřelí. Vítr, zemětřesení i oheň musí splnit svůj úkol, ale teprve tichý hlas šelestu proniká a způsobí, a to nejúčinněji, jasné pochopení. Toto pochopení je výsledek Boží práce, i když pomocníkem přitom byl „*zvuk tichého šelestění*“. Eliáš zůstal ve sluji až do chvíle, kdy k jeho uším došel tento hlas, načež „*zahalil svou tvář svým pláštěm a postavil se u vchodu do jeskyně*“ (13.v.).

Jenom „před Pánem“ můžeme nabýt správné představy o svém postavení. Jak lehko si můžeme o sobě a o své službě myslit veliké věci, dokud nejsme uvedeni v Boží přítomnost, abychom pak zastřeli svou tvář pláštěm, jinak řečeno: dokud se nepodíváme tváří v tvář skutečnosti. Když Mojžíš stanul v Boží přítomnosti, „zakryl svou tvář, neboť se bál, aby nehleděl na Boha“ (2.Mojžíšova 3,6). Když se Job ocitl v té přítomnosti, zhrozil se nad sebou a činil pokání v prachu a v popelu (Job 42,6). Podobně tomu bylo v kterékoli době se všemi, kteří se ve světle Boží přítomnosti naučili dobře znát sebe. Tam mohli poznat, že **sami neznamenaají vůbec nic**; tam pochopili, že **Bůh se bez nich může obejít**. Pán Ježíš je vždy hotov doprovázet Svým uznáním i tu nejmenší službu vykonanou pro Něho, ale jakmile se služebník příliš obírá v mysli svou službou, dá mu Pán vyrozumět, že se bez něho obejde.

Tak tomu bylo i s Eliášem. Opustil místo práce a bojů a vyslovil vřelou touhu, být už oproštěn od svého těla. Pokládal se za osamělého, jediného svědka, za opuštěného a zklamaného, ale Hospodin mu nařizuje, aby před Ním stál, a na tomto místě z něho do určité míry snímá Své poslání a ohlašuje mu jména nástupců v jeho práci. „Hospodin mu řekl: „Jdi, navrať se zpět cestou svou k Damašské poušti, a když tam přijdeš, pomažeš Hazaele za krále nad Syrií. A Jéhu syna Namsi pomažeš za krále nad Izraelem, a Elizea, syna Safatova z Abelmehula pomažeš za proroka namísto sebe. I stane se, že toho, kdo ujde meči Hazaela, usmrtí Jéhu, a toho, kdo by ušel meči Jéhu, usmrtí Elizeus. Ale zachoval jsem si v Izraeli sedm tisíců, jichž všech kolena se neskláněla před Bálem, a jichž všech ústa ho nelíbala“ (19.kapitola 15.-18.v.). Tato slova musela zalít mohutným světlem prorokova ducha. Sedm tisíc! A on si myslel, že je sám!

Hospodin nikdy nemá nouzi o nástroje. Nestačí-li vítr, má po ruce zemětřesení. Nestačí-li zemětřesení, má oheň – a po mnoha jiných má i „zvuk tichého šelestění“. A tak Eliáš může poznat, že na Izrael mohou namísto něho působit i jiní služebníci. Mají se objevit Hazael, Jéhu a Elizeus, a jako se ukázalo, že zvuk tichého šelestění má moc k vyvedení Tesbitského z jeho sluje, podobně také Elizeova služba milosti se ukáže být mocná k vyvedení tisíců věrných ze skryší, které Eliáš nemohl nalézt. Eliáš neměl vykonat všechno sám, neboť byl jen

jedním z mnoha Božích služebníků. „*Nemůže tedy oko říci ruce: Nepotřebuji tě, nebo zase hlava nohám: nepotřebuji vás*“ (1.Ep. Korintským 12,21).

Myslím, že toto bylo hlavní lekcí, jíž se dostalo našemu prorokovi ve vážných událostech na hoře Oréb. Vystoupil na tuto horu plný sebe sama, – myslel si tam, že on je **jediný** svědek, ale sestupoval pak s pokořujícím poznáním, že **je jenom jedním ze sedmi tisíců**. Jaký to byl rozdíl ve způsobu jeho nazírání a usuzování. Nikdo nedovede tak poučit jako Bůh. Chce-li nám něco říci, vždy to učiní působivou lekcí, kterou bývá Jeho Jméno zvelebeno. Eliášovi dal poznat jeho nedostatečnost tak, že se prorok s radostí navrací touž cestou zpět, vychází ze sluje a sestupuje z hory. Odkládá všechny své stesky a žaloby a v pokoře, v tichosti vrhá svůj prorocký plášť na ramena jiného. Eliášovo mlčení, když slyšel o sedmi tisících, je zvláště nápadné. Naučil se tam něčemu, čemu ho nemohla naučit hora Karmel; naučil se tam lekci kterou mu nemohla udělit ani Sarepta, ani Karit. Na všech těch místech se naučil mnoha věcem, které se týkaly Boha a Jeho pravdy, ale na Orébu mohl být poučen o své vlastní nepatrnosti, a výsledkem toho je, že sestupuje s hory a vkládá nejen svůj služební úkol na jiné rameno, nýbrž, když to činí, říká: „*Neboť [vidíš,] co jsem ti učinil?*“ (20.v.).

U tohoto milého služebníka tedy vidíme dokonalé sebezapření, jakmile byl poučen, že je jenom jedním činitelem mezi mnohými. Je pak ještě pověřen sdělením soudu Achabovi na Nábotově vinici, a s podobným poselstvím se ubírá k onemocněvšímu Ochoziášovi. Opouští zem, zanecháváje započaté dílo jiným rukám, aby v něm pokračovaly. Jako Jan Křtitel, o němž víme, že přišel v duchu a v moci Eliáše, také on se zaradoval, že může uvést svého nástupce a sám odejít do ústraní.

Kéž by se všichni svatí lépe seznámili s takovým duchem pokory a sebezapření, který působí, že člověk vychází k dílu, ale dále už na toto dílo nemyslí, anebo, je-li toho zase třeba, vidí práci jiných, a raduje se z toho. Jan Křtitel se tomu musil naučit stejně tak jako Tešbítský. Musil být poučen, aby rád ukončil svou skvělou dráhu v temném žaláři, zatímco v práci už stál někdo jiný. I Janovi to bylo divné, že tomu tak musí být, a proto poslal své posly k Ježíšovi

s otázkou: „*Jsi ty ten, který má přijít, anebo máme čekat na někoho jiného?*“ (Ev. Matouše 11,3). Jakoby si říkal: „Je to možné, aby Ten, o němž jsem já vydával svědectví, opravdu byl Kristem, když mne tu ponechává hynout v Herodově vězení, a vůbec se o mne nestará?“ Ano, bylo tomu tak, a i Jan se musí naučit být s tím spokojen. Když nastupoval svou službu, řekl: „*On musí růst, a já menšit se*“ (Ev. Jana 3,30), ale možná že s takovou mírou zmenšení nepočítal, ale taková byla Boží vůle s tím ctihodným služebníkem. Jak se liší Boží myšlení od lidských! Jan, když naplnil jednu z nejdůležitějších úloh, totiž uvedení Božího Syna, byl určen k tomu, aby jeho hlava byla sřata na žádost jedné zlé ženy, a proto, že jeden bezbožný tyran nemohl zrušit svou přísahu (viz Ev. Matouše 14,7).

Právě tak tomu bylo s Eliášem Tesbitským. Jeho dráha byla jistě jednou z nejskvělejších. Prošel jí před zraky Izraele v plné vážnosti a důstojnosti nebeského člověka – nebeského posla. Z jeho úst vycházela Boží pravda a Bůh ho v jeho práci vysoce poctil, ale jakmile prorok začal myslet na sebe, jako by něco znamenal, jakmile začal říkat: „*Velice jsem horlil pro Hospodina... i zůstal jsem já sám*“, musí mu Pán ukázat, že se mýlí a přikazuje mu zříditi po sobě nástupce.

Kéž bychom se z toho naučili být opravdu pokorní a naprosto se odsuzovat ve své službě, ať je jakákoli. Nedomýšlejme se, že něco jsme, ani se o své službě nedomnívejme, že je naplněním něčeho zvlášť velkého. A i kdybychom v naší službě zatím neviděli žádné ovoce a i kdyby námi bylo pohrdáno a my byli odmítáni, kéž bychom dovedli hledět **vpřed, až na konec**, kde všechny věci budou zjeveny. Toto dělal náš velebeníhodný Mistr. Upíral Svůj zrak k „*radosti, která byla před ním*“ (Ep. Židům 12,2) a kráčeje vstříc k této radosti, nestaral se o úsudek lidí. Nestěžoval si na ty, kteří Ho zavrhlí, pohrdli Jím a ukřižovali Ho, ani na ně nežaloval. Vždyť jedním z Jeho posledních slov na kříži bylo: „*Otče, odpusť jim*“ (Ev. Lukáše 23,34). Velebený Mistře, uděl nám, prosíme Tě, větší míru takového ducha tichosti, lásky, milosti a odpouštění. Kéž bychom se Ti více podobali a dovedli kráčet tímto ubohým světem, ve Tvých šlépějích!

*

*

*

6. kapitola

Vtržení proroka

Od okamžiku, kdy Eliáš uvrhl svůj plášť na Elizeova ramena, můžeme jeho prorockou dráhu považovat za téměř skončenou. Prorok je ještě pověřován jedním nebo dvěma poselstvími, ale pokud jde o jeho službu Izraeli, tu můžeme mít za skončenou od okamžiku, kdy Elizeus, syn Safatův z Abelmehula byl pomazán za proroka namísto něho. A tak vskutku opouští své dílo: „*vstal a odešel pro zachování svého života*“ (1.Královská 19,3); i byl pak již čas, řečeno řečí lidí, aby pomyslel na ustanovení nějakého svého nástupce.

Ale uvažujeme-li o životě a příbězích Eliáše, nesmíme se zastavovat myšlenkami jen u charakteru prorocké služby. V Eliášovi můžeme spatřovat nejen **proroka**, ale i **člověka**; nejen **služebníka**, ale i **syna** (izraelského); můžeme o něm uvažovat nejen z hlediska jeho **služby**, ale i z hlediska jeho **osoby**. Uvažujeme-li o něm jako o proroku, vidíme, že jeho vytrvalost a radostné výsledky služby velkou měrou závisely na jeho věrnosti. Jakmile však byl zachvácen duchem, který se neslučoval s charakterem opravdového služebníka, musí se svého místa vzdát a předat je do rukou jiného.⁺

Ale pro Eliáše byly v záloze připraveny lepší věci. Eliáš se dal strhnout k unáhlení, skryl se v jeskyni, kde žaloval na Izraele a v netrpělivosti si žádal, aby byl vzat z cesty zkoušek, na niž byl povolán; to vše mohl činit, a následkem toho musel i vidět, že je nucen vzdát se svého místa, ale Bůh lásky přesto s ním měl myšlenky o milosti, které nikdy nemohly vstoupit na prorokovo srdce. Jak vzácné a po-

---

⁺ Snad bude dobře upozornit na námitku, jež by mohla být vznesena k tomu, co odvozují z činů proroka. Někdo totiž může namítnout, že Eliáš byl vzbuzen ve zvláštním úseku dějin Izraele a ke zvláštnímu účelu a že jakmile bylo toho cíle dosaženo, musil tu být nástroj jiného rázu. To je ovšem pravda. Ale bylo by těžké nevíšimnout si Eliášovy netrpělivosti, protože věci se nevyvinuly tak, jak očekával. Boží uložení a činy člověka jsou dvě velice odlišné věci. Služba Eliáše Tesbitského samozřejmě měla své zvláštní místo v dějinách národa, a potom mohlo být třeba jiného druhu služby; ale tím vším zůstává nedotčena otázka ducha a činů, které ten prorok ukázal. Jozue mohl být nutným nástupcem Mojžíše, ale bylo to pro Mojžíšovu ukvapenost, že mu bylo zakázáno překročit Jordán (4.Mojžíšova 20,12).

žehnané, ponecháme-li Bohu na starost, aby použil v jednání s námi Svých způsobů! Můžeme být jisti, že vždy si způsobíme škodu, pokusíme-li se nějak vmísit do způsobu, jak Bůh jedná, – ale víme, že člověk se o to usiloval vždy. Člověk nechce dovolit Bohu, aby použil Svého způsobu k jeho ospravedlnění, ale vždy chce nějak zasahovat do obdivuhodného plánu spasení. I když už se skrze moc Ducha Svatého poddal Boží spravedlnosti, přes opětovné zkušenosti, které získává o Boží moudrosti, vždy znovu chce zasahovat do Božího způsobu vyučení a vedení, jako by dovedl – lépe než Bůh – upravit věci příhodněji pro sebe. Jak je ale pošetilá taková domýšlivost! Někoho může sprovodit až do věčného zahynutí, jiného přivede ke skutečné ztrátě požehnání, které je spjaté s větší známostí a zkušeností o Božím charakteru a způsobu Jeho cest.

Kdyby bývala Eliášova prosba vyslyšena, oč by se prorok připravil! Jak mnohem lépe bylo, aby byl povolán do nebe v ohnivém voze, než aby byl odvolán z tohoto světa v záchvatu netrpělivosti! Eliáš si to sice přál, ale Bůh pro něj připravil to druhé. „*I stalo se poté, když už Hospodin měl vzít Eliáše v bouřlivém vichru do nebe, že Eliáš a Elizeus vyšli z Galgala*“ (2.Královská 2,1).

Překročil bych rozměry tohoto spisu, kdybych se zastavil při okolnostech, které doprovázely uvedení Elizea do prorocké služby, nad jeho počáteční liknavostí následovat Eliáše, avšak potom nad rozhodným přáním setrvat s ním. V této kapitole ho vidíme, jak doprovází Eliáše z Galgala do Bethel, z Bethel do Jericha a z Jericha k Jordánu. Všechna ta místa byla slavná v dějinách Izraele.

Bethel neboli „Boží dům“ bylo místem, kde Jákob kdysi uviděl tajemný žebřík, který vedl od země do nebe, což bylo krásné a pravé vyjádření o Boží touze spojit nebeský a pozemský okruh, což bude v budoucnosti naplněno. K témuž místu se měl Jákob podle výslovného Božího příkazu navrátit, když se nejprve očistil od sichemských poskvrn. Bethel bylo tedy pro srdce Izraelity velice přitažlivým místem. Ale žel, bylo poskvrněno. Jeroboámovo slité tele až příliš ukázalo, do jakého hlubokého zapomenutí upadly svaté zásady pravdy, jimž učil Jákobův žebřík. Ten povznášel ducha od země k nebi, nesl srdce vzhůru a vpřed: **vzhůru**: k věčnému uložení Boží **milosti**; a **vpřed**: ke zjevení této věčné Boží rady ve **slávě**. Naproti tomu tele

uvrhlo srdce v nízkost a spoutalo je s ponižujícím zřízením politického náboženství a se systémem, v němž se používalo **jmen** nebeských věcí k pojištění **skutečnosti** pozemských věcí. Jeroboám používal **domu Božího**, aby si zajistil držení **izraelského království**. Spokojil se s nejnižším postavením na žebříku a ani ho nenapadlo, aby pohlédl vzhůru. Jeho srdce přirostlé k zemi netoužilo vystoupit po stupních až k nejvyšším místům, k nimž Jákobův žebřík vedl. Tato země a sláva – bylo vše, po čem toužil, a přitom mu nezáleželo na tom, zda se klaní před teletem v Bethel, anebo Hospodinovi před oltářem v Jeruzalémě. Pro něj to bylo bezvýznamné. Jeruzalém, Bethel anebo Dan nebyla pro tohoto politicko-náboženského člověka ničím víc, než pouhými jmény.

Tak tomu bývá i se všemi podobnými lidmi. Náboženství bývá v rukou synů tohoto světa jen nástrojem: zaměstnávat se věcmi země, ale nikoli žebříkem, který stoupal od země k nebi. Člověk poskvří všechno, co je posvěcené. Dejte mu do rukou nejčistší, nejvyšší nebeskou pravdu – a rychle ji znesvěťte. Svěřte mu k ostříhání nejvyšší ustanovení, a brzy je zvrátí v prázdnou formu bez života a naprosto ztratí z dohledu zásady, které odtud měly plynout. Tak tomu bylo s Bethel. Tak tomu je tomu se všemi svatými věcmi, k nimž člověk vztáhl svou ruku.

Pokud jde o Galgala, odkud oba proroci vyšli, i to bylo pozoruhodným místem. Tam bylo z lidu sňato egyptské pohanění (Jozue 5,9), tam synové izraelští slavili své první fáze (velikou noc) v Kanaenské zemi a – napravení – jedli obilí té země (Jozue 5,10-12). Galgala bylo shromažďovací místem Jozueho a jeho bojovníků: odtud vycházeli v Hospodinově síle, aby sklízeli slavná vítězství nad neobřezanými, a tam se vždy zase navraceli k rozdělování kořistí. A tak bylo Galgala místem, které bylo srdci Izraelity velmi vzácné, místo, které v něm probouzelo svatá rozjímání. Ale ono ztratilo i tento svůj skutečný charakter. Na Izrael znovu padlo egyptské pohanění. Zásady, které byly kdysi v Galgala ostříhány, ztratily svou vládu nad srdci ústy vyznávajícího Božího lidu. Bochim („místo slz“ – Soudců 2,1-5) již dávno nastoupilo pro Izrael na místo Galgala, a Galgala se Izraeli stalo prázdnou formou, sice starobylo, ale neposkytující žádnou sílu, protože Izrael přestal chodit v síle pravdy, již bylo Galgala.

A pokud jde o Jericho, tam přece Hospodinova vojska sklídila pod svým vojevůdcem první vítězství v zemi zaslíbení a prokázala moc víry. Při Jordánu pak Izrael zakusil tak zvláštní projev Hospodinovy moci v souvislosti s truhlou Jeho přítomnosti. Jordán byl místem, kde – v předobrazu – smrt byla přemožena mocí života. Byl řečkou, jejíž střed i břehy představovaly znamení vítězství nad nepřítelem.

A tak ta různá místa: Bethel, Galgala, Jericho i Jordán měla v sobě mnoho přitažlivosti pro srdce opravdového Abrahamova syna, ale jejich vliv i jejich původní význam byl dávno ztracen: Bethel bylo už jen podle jména Božím domem, Galgala již nebylo váženo jako místo, kde bylo z národa snato egyptské pohanění. Zdi Jericha, které byly zbořené mocí víry, byly opět vystavěné. Ani Jordán už nebyl považován za dějiště Hospodinovy moci. Zkrátka, všechna ta místa se stala pouhými prázdnými formami bez jakéhokoli vlivu, a tak i za dnů Eliáše Pán mohl o těch věcech oznámit Svému lidu tato vážná slova: „*Neboť takto praví Hospodin domu izraelskému: **Hleďte mne** a žijte, a nehleďte Bethel, a nechod'te do Galgala, a nepřecházejte do Bersabé, neboť Galgala jistě bude odvedeno [do zajetí] a Bethel bude zahlazeno. Hleďte Hospodina a žijte*“ (Amos 5,4-6a). Zde je skryta důležitá pravda pro všechny, jejichž srdce má sklon vázat se na **starodávné formy**. Toto důležité a hluboce významné místo nás učí, že nic nemůže mít delší trvání než skutečné živé, osobní obecnství s Bohem. Lidé mohou k obhajobě forem ukazovat na jejich starodávnost; ale kde bychom našli větší stáří, než ono, jímž se mohlo chlubit Bethel nebo Galgala? A přesto ta města mezitím padla a byla rozbořena, a věrní byli vyzváni, aby je opustili a hleděli jednoduchou vírou jen k živému Bohu.

Nuže, náš prorok prošel všemi těmi místy v moci a důstojnosti nebeského člověka. Jeho cíl ležel daleko za nimi a vysoko nad nimi. Eliáš se pokaždé pokouší zanechat Elizea vzadu, spěchaje už po cestě, která vedla k nebi, ale ten se ho pevně drží a doprovází ho, abychom tak řekli, až k „nebeské bráně“, a znepokojující zvědavost svých v známosti méně zběhlých bratří drží na uzdě slovy: „*I já to vím; mlčte*“ (2.Královská 2,3.5)! Ale Eliáš kráčí vpřed v moci svého nebeského posláni: „*Hospodin mne poslal,*“ a v poslušnosti Božího

rozkazu prochází Galgala, Bethel, Jericho i Jordán, zanechává za sebou všechny ty staré formy a posvátná místa, která mohla mít určitou přitažlivost pro všechny, kteří nebyli, jako Eliáš Tesbitský, nese-ni vpřed nebeskou nadějí. Proroctví synové se mohli zastavovat u těchto míst, která v nich možná probouzela nejednu svatou vzpomínku, ale pro toho, jehož duch byl plný myšlenek na své vtržení do nebe, neměly pozemské věci, byť posvátné nebo úctyhodné, již žádnou přitažlivost. Jeho předmětem bylo nebe, nikoli Bethel nebo Galgala. Vždyť se chystal opustit zem se všemi jejími unavujícími věcmi. Za svými zády měl zanechat Achaba i Jezábel, kteří rychle špli ke svému hroznému odsouzení, aby vstoupil na místa opuštěných smluv, rozbořených oltářů a proroků zmordovaných mečem – prostě aby dospěl na druhý břeh z těch temností a lkání, zkoušek a zklamání rozbouraného světa, a to nikoli cestou smrti, ale na nebeském voze. Smrt už neměla mít žádnou moc nad tím nebeským člověkem. Jistě jeho tělo bylo v okamžení proměněno, neboť „*tělo a krev nemohou zdědit Boží království, ani porušitelnost neobdrží dědičně neporušitelnost*“ (1.Ep. Korintským 15,50), ale smrt už nad ním nemá moc a tak vstupuje do triumfálního vozu spíše jako vítěz a takto spěje ve své odpočínutí. Jak blažený to člověk! Pro něj už skončil boj, běh je dokonán, vítězství zajištěno. Byl cizincem naproti lidem tohoto světa, ba i naproti mnohým synům království. Vyšel z hory Galád, máje svá bedra přepásaná, jako věrný Boží svědek, aby vydal přísné svědectví proti způsobu života ústy vyznávajícího světa. Neměl na této zemi ani místo, kde bydlet, ani odpočínutí, ale jako cizinec a poutník běžel – vstříc svému nebeskému odpočínutí.

Od počátku až do konce byla Eliášova dráha zvláštní. Podobně jako Jan Křtitel, také on byl „*hlasem volajícího na poušti*“. Držel se stranou shluku lidí, a všude, kde se objevil, zdál se být nebeským meteorem, jehož původ i cíl byl rovněž mimo dosah lidských myšlení. Muž s koženým pásem byl znám jen jako svědek proti zlu, jako posel Boží pravdy. Neměl žádné obecnství s člověkem jako takovým, ale na všech svých cestách si zachoval důstojnost, která ho zároveň chránila před jakýmkoli vlivem ze strany lidí a zjednávala mu úctu a váženost. Spočíval tolik ve světelné záři svatyně, že marnivost anebo bláznovství v jeho přítomnosti neobstály. Nebyl jako jeho ná-

stupce Elizeus člověkem společenským, jeho stezka byla osamělá: „*přišel, nejeda ani nepije*“. Byl prostě ve všem zvláštní: zvláštní ve svém vstoupení na prorockou dráhu – zvláštní i ve způsobu, jak z ní vystoupil. Byl výjimkou, a to ojedinělou. Již okolnost, že nebyl nucen projít branami hrobu, plně stačí upoutat na sebe naši zvláštní pozornost.

Ale všimněme si blíže cesty, po níž se prorok ubíral těsně před svým vtržením. Šel znovu tou cestou, jako kdysi – ovšem v opačném směru – izraelské voje. Izrael šel od Jordánu do Jericha, ale Eliáš od Jericha k Jordánu. Jinak řečeno: poněvadž Jordán byl hranicí, která dělila zemi od pouště, prorok jej překročil, zanechávaje Kanán za svými zády. Vůz se s ním **nepotkal v zemi, ale na poušti**. Země byla poskvrněna, ale brzy měla být vyčištěna od těch, kteří tam uvedli poskvrnění. Sláva se brzo měla zdvihnout z místa obdařeného nejvyššími výsadami, a nade vším mělo být napsáno Ichabod (1.Samuelova 4,21). Proto ji prorok opouští a ubírá se ven – na poušť. Naznačuje tak duchovně smýšlejícím, že pro nebeského člověka už nezbyvá nic, než poušť a odpočinek tam nahoře. Země už nemohla být odpočinutím nebo podílem Božího muže, protože byla poskvrněna. Vody Jordánu byly rozděleny, aby umožnily Izraeli přejít z pouště do Kanánu. Nyní však měly být rozděleny, aby jednomu nebeskému muži umožnily cestu z Kanánu na poušť, kde ho očekával jeho vůz, připravený dopravit ho ze země do nebe. Pozemské věci a pozemské naděje byly daleko vzdáleny od Eliášova ducha; nezbyvalo mu už tedy než pozdvihnout zrak nad všechny ty věci. Unavil se v prostředí Izraelem rozbořených oltářů, po celá léta pracoval a vydával svědectví mezi vzpurným a reptajícím lidem, vroucně si přál zemřít a vejít do odpočinutí, a toho se mu také mělo dostat, ale způsobem hodným Boha: sám Hospodin chce Svým věčným ramenem ujmout Svého služebníka, aby ho plně ochránil před mocí smrti. Smrt tu už nemá osten, ani hrob nějaké vítězství. Eliáš na písku pouště má právo hledět přímo vzhůru a nedat se obtěžovat věcmi tolik skličujícími jako nemocí nebo smrtí. Může vidět otevřená nebesa, aby ho přijala.

Pokud jde o jeho odchod z této země, náš prorok byl vyproštěn z moci všech bolestných věcí, které jsou údělem padlého lidstva. Zaměnil svůj prorocký plášť za ohnivý vůz. S radostí nechává svůj

plášť dopadnout na zem, zatímco vystupuje na nebe. Pro něj je země v Božím stvoření jen poskvrněné a k pominutí odložené místo, a tak se sebe s nesmírnou radostí shazuje všechno, co mu ji ještě připomíná. Eliáš za sebou, pravda, zanechal muže, který ho dovedl ocenit, a jenž cítil jeho ztrátu, muže, který – hledě na to předivné vtržení – zvolal: „*Otče můj, otče můj! Vozy Izraele a jeho jezdci!*“ (2.Královská 2,12), ale co to vše bylo? Vždyť tu vystupoval nad místa pouhých lidských citů a lidských tužeb. Elizeus mohl říci: „*Nechť políbím svého otce a svou matku, a pak půjdu za tebou*“ (1.Královská 19,20), ale náš prorok se už nalézal nad těmito projevy přirozené povahy člověka. Lidské věci už pro něho nebyly ničím: měl zemi za zády a před sebou nebe, lidské věci pak hluboko pod sebou.

Jaké to bylo postavení, a přece toto je jediné místo, které má zaujímat každý nebeský člověk. **Svět ani země už nemají žádná práva na člověka, který věří v Ježíše. Kříž zlomil všechny okovy, které ho předtím poutaly k zemi.** Jako Jordán oddělil Eliáše od Kanánu a přivedl ho na poušť k setkání s Hospodinovým vozem, podobně i kříž přivádí věřícího na zcela novou půdu, uvádí ho do skutečných podmínek pouště, a také ho staví na druhý břeh smrti, takže věřící už před sebou nemá jiný předmět, než své vzetí z této země a setkání s Pánem v povětří.

Toto je skutečný, nesporný podíl každého svatého, i kdyby on sám byl velmi slabý a s velkou neznámostí. Ale pokud jde o jeho radost z okoušení toho všeho, to je jiná věc. Abychom dospěli k této radosti, musíme mnoho dlít o samotě s Bohem, a často odsuzovat sama sebe. Tělo a krev nikdy nepochopí, co je vtržení nebeského člověka. A my vidíme, že ani proroctví synové to nechápali, protože říkají Elizeovi: „*Aj, u tvých služebníků je 50 statečných mužů, nechť, prosím, jdou a hledají tvého pána, zda ho snad Duch Hospodinův někde nezanesl na nějakou horu nebo do nějakého údolí*“ (2.Královská 2,16). Neměli žádnou vznešenější představu o vtržení proroka, než: „*snad ho Duch Hospodinův někde nezanesl na nějakou horu nebo do nějakého údolí*“. Nemohli pochopit, že by ho nějaký ohnivý vůz dopravil do nebe. Byli ještě tolik spjati s pozemskými věcmi a neměli dosti vyvinuté duchovní smýšlení, aby mohli rozumět tak slavné pravdě a okoušet její vzácnost. Elizeus povoluje jejich

neodbytnosti a oni musí být trpce zklamáni z pošetilosti svých myšlenek a ze zbytečné námahy, kterou plýtvají vyslaní poslové. Padesát silných mužů už nemůže nikde najít proroka, který byl vzat. Byl pryč a ke sledování cesty, kterou se ubíral, bylo třeba jiné síly, než jakou poskytuje lidská přirozenost. „*Tělesný člověk nepřijímá ty věci, které jsou Božího Ducha,... neboť jsou mu pošetilostí, aniž je může poznat, protože ony mají být posuzovány duchovně*“ (1.Ep. Korintským 2,14). Ti, kteří chodí Duchem, snáze pochopí prorokovu výsadu: být vyproštěn z jakékoli závislosti na smrtelnosti a uveden tak slavným způsobem do svého nebeského odpočinutí.

Takový tedy byl konec cesty našeho proroka. Jak slavný to byl konec! Kdo by si nepovzdechl: „Kéž by se i můj konec podobal jeho skončení!“? Buď velebena láska, která si přála, aby jeden **člověk** byl takto poctěn. Buď velebena milost, která vedla Božího Syna, Knížete života, aby sestoupil ze Své slávy v nebesích a podstoupil potupnou smrt na kříži, na jejímž základě – i když k němu zatím hleděl jen vpřed vírou – byl prorok vyňat z trestní moci hříchu a oprávněn přesídlit do krajů světla a nesmrtelnosti, aniž pocítil byť jen dechnutí smrti. Jakým klaněním jsme té lásce povinni, milý křesťane, jenž toto čteš! Ano, vždyť sledujeme-li stopy tohoto zvláštního člověka, jehož příběhy jsme se obírali, sledujeme-li ho z Galád ke Karit, od Karit do Sarepty, ze Sarepty na Karmel, z Karmelu na Oréb, a z Orébu **do nebe** – vše nás nutká zvolat: „Jak dokonalá je to láska, Boží láska!“ Kdo by si představil, že smrtelnému člověku bude dopřáno takové dráhy? Kdo jiný, leč Bůh mohl způsobit takové věci? Život Eliáše zvelebují nesmírně Boží milost a rozptyluje chytrost nepřitele.

Vtržení svatého do nebe je jedním z nejvzácnějších druhů ovoce a z nejmohutnějších výsledků vykoupení. Už vytržení duše z moci pekla je samo o sobě slavné dílo, sám vznešený jásot vítězství. Vzkříšení těla zesnulého svatého je ještě skvělejším projevem Boží milosti a moci. – Avšak vzetí živého člověka, který je dosud v plné síle své pozemské existence, a přenesení jej ze země do nebe: toto je ještě úžasnější ukázka Boží moci a platnosti díla vykoupení – nad jakoukoli jinou věc, kterou jsme schopni pochopit. Takový byl Eliášův los. Nebylo to jen spasení jeho duše, nebo jen vtržení jeho těla, ale vtržení celé jeho osoby: „těla, duše i ducha“. Byl vytržen z prostřed-

ku hluku a zmatků tohoto světa. Příliv zla mohl čím dál více stoupat, další lidé a jiné zásady se mohly objevovat a působit. Míra nepravosti Izraele mohla brzy dosáhnout vrcholu, a pyšný Asyřan měl vstoupit do středu událostí jako metla Hospodinova hněvu k trestání Jeho lidu, – ale čím bylo to všechno pro vtrženého proroka? Jistěže ničím. Jemu se otevřelo nebe, když jako poutník, jemuž už nemohla být způsobena žádná škoda, stanul na poušti. Skoncoval už s kananejskou zemí, s jejími poskvrnami i ponížením a ubíral se zaujmout své místo nahoře, aby tam očekával na slavné události, kterých se ještě měl zúčastnit.

Když přicházíme k okamžiku, kdy náš prorok vstupuje do nebe, zdá se, že bychom tu měli naše úvahy o jeho životě uzavřít. Ale je zde ještě jeden zvláštní výjev, v němž se nám Eliáš objevuje v Novém zákoně, a kdybychom se tu na chvíli nezastavili, nebyl by náš obraz o tomto Božím muži ukončen. Mám na mysli horu proměnění, kde se zjevili Mojžíš a Eliáš ve slávě, rozmlouvající s Pánem Ježíšem Kristem o smrti, kterou měl podstoupit v Jeruzalémě (Ev. Lukáše 9,31 a následující).

Pán Ježíš s Sebou vzal Petra, Jakuba a Jana a uvedl je do samoty, stranou na jednu vysokou horu, aby jim ukázal způsob Své budoucí slávy, a to proto, aby jejich srdce byla utvrzena pro kritické události, do nichž měli jak oni, tak i On ještě vstoupit. Jaká to byla skupina! Boží Syn, Jehož oděv byl jako zářící bělost, – Mojžíš – obraz těch, kteří zemřeli v Ježíši, Eliáš – obraz svatých proměněných, – a Petr, Jakub a Jan, – označovaní za sloupy Církve! Je zřejmé, že Pán chtěl připravit Své apoštoly na Svá utrpení, která měl podstoupit, zjeviv jim jako ukázkou bohatství slávy, která měla následovat. Viděl před Sebou kříž se spoustou hrůz. Vždyť krátce před Svým proměněním řekl oněm dvanácti: „*Syn člověka musí mnoho trpět a být zavržen od starších a nejvyšších kněží i od zákonníků, a být usmrcen, a třetího dne vstát z mrtvých*“ (Ev. Lukáše 9,22), ale dříve než tato hrozná utrpení podstoupil, chtěl třem z nich ukázat něco ze Své slávy. Vždyť Kristův kříž je opravdu základem všeho. Nadcházející sláva Kristova i Jeho svatých, radost Izraele, která se uskuteční v zemi Kanán, i vysvobození stvoření od podmanění v službu porušenosti (Ep. Římanům 8,21) – to vše je spjaté s křížem Pána Ježíše Krista. Jeho bolesti

a utrpení zajistily slávu Církve, napravení Izraele i požehnání všeho Jeho stvoření. A tak není divu, že kříž byl předmětem rozhovoru mezi Kristem a Jeho společníky ve slávě. „*Ti... vypravovali o jeho vyjítí [= smrti], které měl naplniti v Jeruzalémě*“ (Ev. Lukáše 9,31). Na té veliké události záviselo vše: minulost, přítomnost i budoucí věci – vše se upínalo ke kříži jako k nehynoucímu základu. Mojžíš mohl v kříži vidět a poznat něco, čemu musil ustoupit zákon se všemi nařízeními a obřady, jež byly jenom stínem budoucích věcí. Eliáš v něm mohl vidět a poznat něco, co mohlo dodat účinnost veškerému svědectví proroků. Zákon a proroci ukazovali vpřed: na kříž jako základ příští slávy. Jak hluboce poutavý tedy byl předmět rozhovoru na hoře proměnění – uprostřed velkolepé slávy! Byl významný pro zemi, významný i pro nebe, významný i pro nespočetná Boží stvoření. Kříž je středem všech Božích uložených, všech Božích nařízení, – uvádí v soulad, ve svatou harmonii všechny zvláštní vlastnosti Boha, je základem i ochranou Boží slávy a pokoje hříšníka, spočívajících na nepohnutelných zásadách.

Tam nahoře lze spatřit vyryto nesmazatelným písmem: „*Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj, v lidech zalíbení!*“ (Ev. Lukáše 2,14). Není tedy, znovu podotýkám, nic divného, že Mojžíš a Eliáš, když se zjeví ve slávě, mohli mluvit o tomto předmětu. Oni se měli navrátit do svého odpočínutí, zatímco jejich velebeníhodný Mistr musil znovu vstoupit na kolbiště boje, aby se setkal s křížem v jeho plné, hrozné skutečnosti. Ale dobře věděli, že se s Ním opět setkají, a to v takové slávě, která nebude nikdy zastíněna nějakým oblakem, ve slávě, jíž On – Beránek musí být zdrojem i středem na věky věků, – ve slávě, která bude zářit jako úchvatný blesk věčným světlem, jakmile všechny lidské a pozemské slávy budou pohřženy v mrákotu věčné noci.

Ale co se stalo s učedníky během tohoto úžasného rozhovoru? Co dělali? Spali! Spali, zatímco Mojžíš a Eliáš mluvili s Božím Synem o Jeho kříži a o Jeho utrpení! Jak překvapující je to bezcitnost! Lidská přirozenost může spát i v přítomnosti nejvyšší slávy.⁺ „*A když se*

⁺ Je dosti divné, že tytéž učedníky nalézáme, jak spí v temných hodinách smrtelného boje našeho Pána v getsemanské zahradě. Spali v přítomnosti slávy a spali

úplně probudili, viděli jeho slávu a ty dva muže, kteří s ním stáli. I stalo se, když se od něho odloučili, že Petr řekl Ježíšovi: Mistře, je to dobře, že tu jsme; a udělejme tři stánky, tobě jeden a Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden; a nevěděl, co řekl“ (Ev. Lukáše 9,32b.33). Bylo jim tam jistě dobře, lépe, než když museli z toho povznesení a od té slávy sestoupit a znovu se setkat se vším odporem a dvojakostí lidí. Když Petr ušel slávu Páně, i Mojžíše a Eliáše, okamžitě vzniká v jeho židovské mysli myšlenka, že tu je nejlepší příležitost ke slavení slavnosti stánků. Vždyť spal, zatímco oni mluvili o „smrti“ – povolil své přirozenosti, zatímco předmětem jejich rozhovoru byla utrpení Jeho Mistra, a když se probouzí, nevidí nic lepšího než postavení stanu na dějišti takového pokoje a slávy – pod otevřenými nebesy. Ale, žel, nevěděl, co mluví. Ukázání té slávy trvalo jenom prchavý okamžik. Nebeští cizinci se měli vzdálit, Pán Ježíš musil být vydán do rukou lidí. Musil přejít z hory slávy na horu utrpení, – Petr pak ještě měl být třiben satanem, a pro svůj hanebný pád hluboce pokorěn a zlomen, a nakonec opásán jiným a veden, kam by nechtěl. Církve ještě čekala dlouhá doba tmavé noci utrpení a soužení, – vojska Říma měla svýma nohama pošlapat to svaté město a strhnout jeho hradby – bouře hrozných válek a politických revolucí se ještě měly rozpoutat nad celým obydleným světem... všechno to, a ještě mnoho jiných věcí se musilo stát, nežli se na zemi mohla uskutečnit myšlenka, kterou už Petr, tenkrát pošetile, hrál ve svém srdci. Prorok Eliáš má znovu navštívit tento svět „*dříve než přijde den Páně veliký a hrozný*“ (Malachiáš 4,5). „*Eliáš sice [nebo: jistě] přijde,*“ řekl Ježíš, „*a napraví všechny věci*“ (Ev. Matouše 17,11). Až dokud, Pane? Kéž by toto bylo ustavičným voláním našich srdcí po celou dobu na-

---

v blízkosti kříže. Lidské přirozenosti není možné vejít do obecnství s tím prvním ani s oním druhým. A přece jim náš drahý Pán v obou případech nic nevyčítá, pouze to, co říká na adresu toho učedníka, jenž mezi nimi nejvíce vynikl – jenž mezi nimi nejvíce spoléhal na sebe: „*Tedy ani jednu hodinu jste nemohli se mnou bdít?*“ (Ev. Matouše 26,40). Pán dobře znal všechny, kteří s Ním měli co činit; věděl, že „*duch sice je hotov, ale tělo slabé*“ (41.v.). Laskavý Mistře, Tys byl vždy hotov vycházet shovívavě vstříc Svým slabým učedníkům, a řekls: „*Vy jste ti, kteří jste se mnou vytrvali v mých pokušeních*“ (Ev. Lukáše 22,28). Řeklš to těm, kteří spali na hoře, kteří spali i v zahradě, a zapřeli Tě a opustili ve chvíli Tvé největší úzkosti!

šeho putování po této zemi, po níž se ubíráme k odpočinutí a k té slávě, která je před námi. „*Čas blízko jest*“, a věčnost se všemi Božími a slavnými skutečnostmi přede dveřmi. Kéž bychom žili a ubírali se vpřed ve světle této věčnosti. Kéž bychom vždy byli schopni očima víry bedlivě pozorovat prozařující již paprsky jitra tisíciletého království, toho jitra bez oblaků (2.Samuelova 23,4), osvěcující v dálce pahrbky. Vše k tomu spěje. Každá nová událost, každý hlas, který doléhá k uším, nám mluví o rychlém příchodu království. Můžete slyšet burácení moře, řev spoust jeho vod, můžete vidět národy ve strašných úzkostech i padající trůny, – všechny ty věci mluví k obřezanému uchu, a tou mluvou je: „Vzhůru zraky!“ Ti, kdo obdrželi **Ducha Svatého**, dostali **závdavek** svého budoucího dědictví, a **závdavek, jak víme, je částí věci, která se zcela jistě stane vlastnictvím**. Byli na hoře, a třebaže i je zastínil mrak, třebaže i oni musili sestoupit s hory a znovu se setkali se zkouškami na této zemi, přece již napřed okusili něco z radosti a požehnání, které budou jejich věčným podílem; a tak také mohou upřímně, na každý den, jak spějí vpřed, vzdávat Bohu díky, že jejich naděje nekončí na hranicích tohoto světa, ale že mají příbytek nahoře, na nebesích.

*

*

*

Závěrečné poznámky o učení o Církvi

Třebaže, jak jsme už podotkli, je mnoho podoby mezi Eliášem Tesbitským a Janem Křtitelem, pokud jde o ráz jejich služby, přece jen, hledíme-li na Eliášovu osobnost a uvážíme-li jeho dráhu, která v sobě neměla téměř nic pozemského a byla dráhou poutníka, ale zvláště když přihlédneme k jeho vtržení do nebe, objeví se nám jako význačný symbol Církve, nebeské rodiny. Mám za to, že z tohoto hlediska bude na místě připojit tu několik úvah o učení o Církvi jako závěr našeho náčrtu o životě a době Eliáše.

Pro křesťana je nejvýš důležité, aby dobře pochopil učení o nebeské povaze Církve. **Uvidíme čím dále, tím více, že to je jediný ochranný prostředek proti nejružnějším druhům zla a zlého učení, které kolem nás převládá.** Být zdravě vyučen o nebeském původu a nebeském postavení a nebeském určení Církve je nejučinější ochranou před světskostí v pravém křesťanském obcování, a i před falešným učením o naději svatých. **Každý systém učení anebo nauk, který by chtěl Církev, pokud jde o její nynější postavení na zemi, anebo pokud jde o budoucí věci, které ona má k očekávání, připoutat na zem, proto musí být zlý a jeho vliv zhoubný.** Církev není z této země. Její život, postavení, její naděje – všechno v ní je nebeské, a to v nejvyšším smyslu toho slova. Místo, povolání i existence Církve je – po lidsku řečeno – důsledek zlořečení této země. Zahrada Eden i země Kanán byly – každé místo o sobě – dějištěm Božího působení, ale jak víme, hřích zkazil obě místa. A dnes všichni, kteří věří v evangelium Boží milosti, hlásané jim ve jménu ukřižovaného, zmrtvýchvstalého a na nebesa vstoupivšího Spasitele, jsou učiněni živými údy Kristova těla, a proto také mají opustit jakékoli očekávání pozemských věcí. Jsouce oživeni hlasem Toho, který pronikl nebesa (Ep. Židům 4,14), a nejen to, ale majíce svůj život spjatý s Jeho životem, mají po této zemi putovat jako cizinci a poutníci.

Postavení Eliáše Tesbitského stojícího na břehu Jordánu na straně k poušti a očekávajícího své vtržení do nebe velmi pěkně ukazuje,

jaké je postavení Církve jako celku, nebo každého věřícího zvlášť.⁺ Skutečná Církev si je vědoma, že dvěma mezníky jejího trvání na zemi jsou na jedné straně kříž, a na druhé straně příchod Pána. Jistě můžeme říci, že mezi oběma těmi svatými mezníky není místo pro tuto zem. Dívat se na Církev jako na společnost (= útvar) pozemskou, byť nevímjak svatou a odpovídající jinak Písmu, značí hluboce ji snižovat pod myšlenky, **které Bůh má o ní.**

Učení o nebeské povaze Církve bylo v plné moci a kráse rozvinuto Duchem Svatým skrze listy apoštola Pavla. Až do jeho doby, ba i při počátku jeho služby, bylo v Boží radě obírat se Izraelem. Byla tu nepřetržitá řada svědků, jejichž poslání mělo za výhradní předmět izraelský dům. Proroci, jak jsme už ukázali na počátku tohoto spisu, vydávali Izraelitům svědectví nejen o jejich hlubokém úpadku, ale též o zřízení **království** v budoucnosti, podle smlouvy uzavřené s Abrahamem, Izákem, Jákobem a Davidem. Tito nemluvili o Církvi, tělu Kristovu. Jak by také mohli, když toto bylo hlubokým tajemstvím, „*které za jiných věků nebylo oznámeno lidským synům*“ (Ep. Efezským 3,5)? Představa o Církvi, která se skládá ze Židů a z pohanů, jež Bůh „*posadil spolu na nebeských místech*“ (Ep. Efezským 2,6), se úplně vymykala rámci prorockého svědectví. Izaiáš sice mluví nejvýš vznešeným způsobem o slávě Jeruzaléma v posledních dnech, mluví o národech a o králích, kteří budou chodit v jeho světle, jež nad ním vzejde (kap. 60,3), ale nedosahuje nikdy výše než ke království a proto žádná z myšlenek o tomto předmětu nepřekračuje meze smlouvy učiněné s Abrahamem, která zaručuje věčné požehnání jeho potomkům, a skrze to pak i pohanům. Kdybychom všechny ty vdechnuté stránky Starého zákona prošli od počátku až na konec, nikde bychom nenalezli ani oznámení, ani objasnění **velikého tajemství** o Církvi.

Totéž zjistíme ve službě Jana Křtitele. Podstatu jeho učení máme shrnutou ve slovech: „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království...*“ (Ev. Matouše 3,2). Přišel jako velký předchůdce Mesiáše, snaže se

---

⁺ Mluvím-li o břehu Jordánu ze strany pouště, mluvím jen o Jordánu ve vztahu k postavení Eliáše. Uvažujeme-li o něm z hlediska k putování Izraele z Egypta do Kanánu, učí nás naprosto jiné pravdě. Duchovní čtenář pochopí obě ta hlediska.

znovu uvést do všech vrstev národa mravní řád. Říkal Židům, co mají dělat v takovém přechodném stavu, k němuž je vedla jeho služba, a ukazoval jim na Toho, který měl přijít. Je snad v tom všem nějaký náznak tajemství? Ani slůvkem. I zde je rovněž nejvyšší myšlenkou království nebes. Jan přivedl své učedníky k jordánským vodám, k místu vyznávání hříchů, ale dál je nemohl dovést – toto bylo přenecháno Jinému, který byl „silnější než on“ (Ev. Matouše 3,11).

Sám Pán Ježíš se ujímá řetězu tohoto svědectví. Proroci byli ukamenováni, Jan sťat, a tu „*svědek věrný*“ vystupuje a nejen prohlašuje, že království je blízko, ale představuje se sionské dceři jako její Král. Ale je také, jako většina předešlých svědků, zavřen a zpečetuje Svě svědectví Svou vlastní krví. Izrael nechtěl za krále Toho, kterého mu Bůh poslal, a Bůh nechtěl dát Izraeli království.

Potom přichází dvanáct apoštolů, kteří rovněž navazují na řetěz svědectví. Ihned po zmrtvýchvstání se ptají Pána: „*Zda v tomto čase napraviš izraelské království?*“ (Skutky 1,6). Jejich myslí jsou plné myšlenek o království. „*My jsme však doufali, že on byl ten, který by měl vykoupit Izrael*“ (Ev. Lukáše 24,21). A On jím vskutku byl. Jen bylo otázkou, **kdy** se to stane. Pán Svým učedníkům vůbec nevytýká, že všechno jejich myšlení se upíná ke království; jen jim říká: „*Není vaší věcí znát časy nebo časová období, která Otec stanovil ve své vlastní moci. Ale obdržíte sílu, až na vás sestoupí Duch Svatý, a budete mými svědky, i v Jeruzalémě, i ve všem Judsku, i v Samaří, a až na konec země*“ (Skutky 1,7.8). Proto jim apoštol Petr ve své první řeči k Židům nabízí **království**: „*Proto činite pokání a obraťte se, aby byly zahlazeny vaše hříchy, aby přišly časy rozvlažení od tváři Pána, a vám on poslal předzřízeného Ježíše Krista, kterého ovšem musí nebesa přijmout až do časů napravení všech věcí, o nichž Bůh odedávna mluvil skrze ústa svých svatých proroků*“ (Skutky ap. 3,19-21).

Máme tu snad nějaké rozvinutí tajemství? Nikoli. Výsledkem tohoto svědectví bylo jen shromáždění určitého počtu věřících, tvořících v Jeruzalémě zvláštní skupinu. Jednotlivcům, kteří tam byli shromážděni, se nedostalo žádného poučení o zvláštním postavení Církve v nebi. Ještě k tomu nenadešel čas. Učení o Církvi mělo být takřka vnuceno jako docela zvláštní věc, jako něco, co se úplně vy-

mykalo obvyklému běhu věcí. Církev, jak je nám ukázána na počátku Skutků apoštolských, nám představuje vybraný vzor milosti a výborného pořádku v obcování, ale dosud se tam nesetkáváme s ničím větším, co by člověk mohl poznat a čeho vzácnost by mohl okoušet. Bylo tu, máme-li to krátce povědět, spíše ještě království nežli velké tajemství o Církvi. Ti, kdo mají za to, že první kapitoly Skutků ap. nám ukazují Církev v jejím vysoce vznešeném vyjádření, dosud vůbec nepoznali, **jak se na tuto věc dívá Bůh**. Petrovo vidění ve Skut. 10 je zřejmě pokrokem při porovnání se třetí kapitolou. Veliké plátno sestupovalo z nebe a opět se tam vracelo, a dále: byla v něm čistá i nečistá zvířata. I když tu už můžeme spatřovat naznačení Církve, přece jen tu dosud není plně zjevena velká myšlenka nebeského tajemství.

Na sněmu shromážděném v Jeruzalémě k objasnění otázky, k níž došlo kvůli pohanům, vidíme apoštoly při tomto závěru Jakuba: „*Šimon ted' vypravoval, jak Bůh nejprve vzhlédl na národy, aby si z nich vzal lid pro své jméno. A s tím souhlasí i slova proroků, jak je psáno: Potom se navrátím a znovu vystavím Davidův stánek, který se rozpadl, a trosky jeho opět vzdělám, a znovu ho vyzdvihnu, aby pozůstali z lidí hledali Pána, i všechny národy, nad nimiž je vzýváno mé jméno, dí Pán, který toto činí*“ (Skutky 15,14-17). Z tohoto oddílu vysvítá ono učení, že v povolání pohanů není nic, co by nebylo v souladu se slovy proroků. V jistém smyslu bychom mohli totéž říci o Církvi, neboť i když v prorocích o ní není nic výslovného, přece jen ona není v žádném rozporu s jejich předpověďmi, zato spíše, poněvadž je blízká k těmto předpovědím, že je s nimi v souladu. Je totiž značný rozdíl mezi proroky, kteří sami vykládají určitou pravdu, a jinými, kteří jsou v souladu s pravdou, kterou v budoucnu předloží někdo jiný.

Ale máme tu otázku: Pochopil jeruzalémský sněm pravdu o Církvi (tj. o Židech i pohanech v jednom těle), posazené na nebeských místech? Mám za to, že ne. Někteří z přítomných už ji mohli slyšet zvěstovanou apoštolem Pavlem (viz Ep. Galatským 2,1-2), ale díváme-li se na ně jako na celek, zdá se nám, že tuto pravdu tehdy ještě nepochopili. Otázka, kterou měli rozhodnout, nejednala o místě Církve v nebi, ale spíše o tom, jak se Církev má chovat ve svém postave-

ní na této zemi a jak si tu má vést. Odtud tedy uzavíráme, že kázání evangelia pohanům ústy Petra nebylo rozvinutím **velikého tajemství**, ale jen otevřením **království** v souhlasu se slovy proroků a rovněž v souhlasu s pověřením Petra v Ev. Matouše 16: „*Já pak ti pravím, že ty jsi Petr; a na té skále postavím svou Církev, a brány podsvětí [dosl.: hadesu, tj. místa dočasného pobytu duchů těch, kteří zemřeli - pozn. překladatele] ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebes; a cokoli bys svázal na zemi, bude svázáno v nebesích, a cokoli bys rozvázal **na zemi**, bude rozvázáno i na nebesích*“ (Ev. Matouše 16,18-19).

Všimněte si, že tu jde o **království** a nikoli o Církev v jejím nebeském charakteru. Není tu nic o Církvi v nebi, ba spíše naopak: Církev je tu v osobě Petra viděna **na zemi**, jako jenom zde svazující anebo rozvazující; nevidíme tu vůbec, že by byla posazena v nebesích. Petr obdržel klíče království, a použil jich nejprve k otevření království Židům, pak i pohanům. Ale nikdy nebyl Petr pověřen uvést Církev na nebeská místa. Spatřuje Církev na zemi a nikoli v nebi. Ba ani v jeho epištolách nenalézáme nic o „**tajemství**“. Ovšemže vidí Církev na zemi jako cizí (příchozí), ale vidí ji na zemi, vidí ji jako mající svou **naději** složenou v nebesích, ale která tam dosud není.

Velkému apoštolu pohanů bylo vyhrazeno objasnit v moci Ducha Svatého tajemství, o němž uvažujeme. Bylo ovšem vzbuzeno již dříve, jak nám o tom on sám říká: „*Ale jako poslednímu ze všech, jako **nedochůdčeti** zjevil se i mně*“ (1.Ep. Korintským 15,8). Věci nebyly totiž ještě dosti zralé k rozvinutí tajemství, jímž měl být pověřen jen Pavel. Proto o sobě mluví jako o člověku narozeném **před** časem (= předčasně), neboť takový je plný význam slova v původním textu. Jak to ale, že přišel před časem? Protože Izrael dosud nebyl úplně odstaven. Pán se zastavil u Svého milovaného města, nechtě s ním ještě vejít v soud, neboť – jak kdosi pověděl: „Kdykoli Pán opouští místo milosrdenství anebo je navštěvuje soudem, činí to pomalým a odměřeným krokem, jakoby váhavým.“ Toto je hluboce pravdivé, a tak třebaže byl vzbuzen apoštol pohanů a byla mu svěřena pravda, která měla všechny, kdo ji přijali, přenést daleko za hranice židovských věcí; izraelský dům dosud byl prvním předmětem péče tohoto

apoštola, a tak apoštol pohanů pracoval v souladu s ostatními dvanácti apoštoly, i když nebyl žádným jejich poplatníkem. „*Vám muselo být nutně nejprve mluveno Boží slovo*“ – praví Židům, „*ale protože je od sebe odmítáte a sami se za nedůstojné považujete věčného života, hle, obracíme se ku pohanům*“ (Skutky 13,46). Proč mělo Slovo být zvěstováno nejprve jim? Pro dlouhé Boží snášení (trpělivost) a milost. Pavlovi byla svěřena nejen známost Božích rad, ale bylo mu zjeveno i nitro Božího srdce.

Z prvního hlediska měl jednat podle svého zvláštního poslání, ale s přihlédnutím k druhému: „*pro bratří své, své příbuzné podle těla*“ (Ep. Římanům 9,3). **1)** Měl uvést Církev ve známost „*tajemství, které v jiných pokoleních lidským synům nebylo oznámeno*“ (Ep. Efezským 3,5); **2)** chtěl podobně jako jeho Mistr pomalým, váhavým krokem se odvrátit od města propadlého soudu a od národu hrozně zatvrzelého. Souhrnem: protože svěřené evangelium muselo být nutně hlásáno na zásadě úplného vzdání se země, pozemského města, i pozemského národa, ale protože na druhé straně Pavlovo srdce bylo jaté lítostí k tomu národu i městu, nelze se divit, proč apoštol tolik prodléval s oznámením jim evangelia, které kázal. Jak nás o tom sám zpravuje, vyčkal neméně než 14 let, nežli k tomu přistoupil: „*Potom, po čtrnácti letech jsem opět vstoupil do Jeruzaléma s Barnabášem a vzal [jsem] s sebou i Tita. Vstoupil jsem pak podle [určitého] zjevení a předkládal jsem jim evangelium, které kážu mezi národy, zvláště pak vznešeným, abych snad nadarmo neběžel nyní nebo předtím*“ (Ep. Galatským 2,1-2). Toto je velice důležité místo v otázce, kterou se právě obíráme. Pavel byl vzbuzen úplně mimo rámec normálního chodu věcí. Jeho služba byla úplně oprostěna ode všech pozemských, lidských nebo židovských prvků, což často vedlo k pochybováním o jejím Božském původu.⁺

⁺ Bylo nemálo moderních mudráků, kteří vynaložili všechno úsilí, aby Pavlovu službu zbavili jejího zvláštního, nebeského charakteru tím, že ho stavěli do jedné řady s ostatními apoštoly, jejichž charakter i význam byl zjevně židovský. Dělají to tak, pochybující o platnosti zvolení Matěje. Ale všem, kterým, jak se zdá, nestačí duchovní rozsuzování, aby byli o tomto předmětu poučení, stačí, když řekneme, že Duch Svatý nijak nebyl na rozpacích o platnosti volby Matěje, neboť ten Duch sestoupil právě tak na Matěje jako na jeho spolubratry v apoštolství. Je ovšem nasna-

Pavlovi bylo svěřeno něco, co **důrazně** nazývá **svým** evangeliem. Ale jak jsme už řekli, aby toto evangelium mohlo být rozhlášeno, bylo třeba vědět, zda už věci vzhledem k Božím plánům s Izraelem uzrály. Apoštol cítil, jak důležité je vyčkat tohoto času. Proto ta obezřelost, proč své evangelium sděluje **soukromí** (tj. stranou, odděleně) jen malému počtu bratří. Ani uprostřed Církve v Jeruzalémě nemohl mluvit o tom velkém předmětu, protože se obával, že čas k tomu ještě úplně neuzrál a že kdyby toto předčasně předložil, jenom málo svatých by mělo dostatek Boží moudrosti nebo šířky ducha k pochopení obzvláště **tohoto** evangelia anebo k jeho přijetí. Jeho obavy, jak víme, byly jistě na místě. Vždyť v Jeruzalémě bylo jen málo věřících, opravdu uzpůsobených pro Pavlovo evangelium. Ještě po několika letech vidíme Jakuba, který, jak se zdá, zaujímal v jeruzalémské Církvi význačné místo, jak má apoštola k tomu, aby se očistil a oholil si hlavu! A proč? Právě proto, aby nebylo přerušeno spojení s něčím pozemským. „Vidíš, bratře,“ říká Jakub, „*jak mnoho tisíců je mezi Židy, kteří uvěřili, a všichni jsou horliví [milovníci] zákona. Ale o tobě jim bylo oznámeno, že ty bys všechny Židy, kteří jsou mezi národy, učil odpadání od Mojžíše, pravě, že nemají obřezávat děti, ani prakticky žít podle obyčejů. Co tedy? Jistě se musí shromáždit dav, neboť uslyší o tobě, že jsi přišel. Učiň tedy toto, co povíme: Máme tu čtyři muže, kteří mají na sobě slib. Ty přijmi k sobě, a očisti se s nimi, a zaplať za ně výlohy, aby oholili hlavu. I dovědí se všichni, že nic není [na tom pravdivého], co slyšeli o tobě, ale že i ty sám chodíš, ostráhaje zákon*“ (Skutky ap. 21,20-24). Tu máme víc než dostatečný důkaz o tom, že veliké tajemství opravdu nebylo Církví v Jeruzalémě pochopeno a přijato.*

Nuže, dobře chápeme, proč se Jakubova mysl děsila pomýšlení na hroznou bouři, k níž by nutně vedlo veřejné rozhlášení Pavlova

---

dě, proč ti, kteří se mají za povolane udržovat lidská zřízení, se tolik usilují o snížení služby našeho apoštola na lidskou nebo pozemskou úroveň.

* Událost, o níž mluví shora uvedené místo, se stala o několik let později než návštěva, kterou Pavel zaznamenává ve 2.kap. Ep. Galatským. Tato návštěva (Ep. Galatským 2), jak se zdá, byla zapříčiněna nedorozuměním ohledně pohanů. To by pak dalo silnější důraz výroku: „*obzvláště pak znamenitějším*“. Pavel nemohl hlásat své evangelium přímo veškerému celku **všech** věřících.

evangelia uprostřed těch, jejichž srdce byla dosud spjatá s pozemskými věcmi. Je sice pravda, že výsadou věřícího Žida bylo vdechnout čistší ovzduší, nežli jaké poskytovala pozemská svatyně, ale ti všichni nebyli v stavu snést „*hrubý pokrm*“ (Ep. Židům 5,14) Pavlova evangelia, ba jejich srdce lpělo se zvláštní zálibou na představě, že Jeruzalém měl být krbem světla a křesťanského svědectví, odkud by jas pravdy evangelia osvěcoval celé okolí. Jestliže by tajemství, které Pavel sdělil jenom některým z nich, bylo rozhlášeno celému množství, mnoho „tisíc Židů“ by je nepřijalo a veliký střed světla by se tak stal středem rozdělení. Tím více pak pohnutka, která při předcházející návštěvě Pavla v Jeruzalémě ho zdržovala, takže se omezil na sdělení svého evangelia jenom malému počtu věřících, totiž aby „*snad nadarmo neběžel*“, kdyby jejich mysli dosud nebyly zralé pro toto zjevení. Táž pohnutka ho mohla i později vést, aby odložil předložení svého evangelia a přizpůsobil se myšlení a cítění těch, kteří se dosud nepovznegli nad řád pozemských věcí.

Všechny sklony Pavlova srdce, díváme-li se naň jako na člověka a Žida, by ho jistě byly vedly, kdyby jich uposlechl, aby se připojil k Jeruzalému, a určitě by v něm vyvolaly nerozhodnost k rozhlásování učení, které mělo zastínit Jeruzalém a všechny pozemské věci, pozdvihujíc myšlenky a city do sféry mnohem vyšší a čistší, než v jaké se doposud nalézaly. Pavel dokonale znal marnost a nepotřebnost starozákonních slibů a očistování. V chrámě a v jeho nádherných obřadech spatřoval jen velké zřízení stínů (viz např. Ep. Židům 8,5; 10,1), jejichž skutečnost (podstata, realita) byla v nebesích. Nicméně jeho srdce bylo jato lítostí k jeho vlastním bratrům, kteří dosud byli v zajetí všeho toho. Proto váhal rozsvítit plně před jejich zraky světlo jasné jako blesk, které mu bylo zjeveno. Báł se, aby je neoslnil, když byli zvyklí na stíny dávných dnů. Jestliže toto je zdravý náhled na způsob, jímž apoštol jednal vzhledem ke slibům atd., pak nám ho ukazuje z jedné z nejpoutavějších stránek, neboť nám zjevuje dva rysy jeho povahy: jednak **apoštola** jako toho, jenž měl zvláštní lásku k Izraeli, a opět jako někoho, **jemuž byla svěřena Boží uložení o Církvi**. První i druhá stránka Pavlova charakteru má v sobě zvláštní půvab. Jeho vroucí lnutí k Izraeli a jeho věrnost vzhledem ke splnění jeho zvláštního poslání jsou – každá stránka o sobě – obdivu-

hodné. Někdy se může zdát, jakoby první stránka působila zastínění druhé, jako například v případě slibu, ale tomuto převládnutí rozumíme a snadno si je dovedeme vysvětlit.

Přece to však jeho srdce nutkalo, aby se zastavil v Jeruzalémě, ba dokonce aby tam setrval, dokud ho Pán nedonutí k odchodu. Jeho poslání bylo určeno pohanům, a přece vidíme, jak se několikrát ubírá do Jeruzaléma, a jeho zdráhání se vyjít odtamtud nám připomíná „kroky pomalé, jakoby váhavé“, jimiž se sláva, jak ji viděl Ezechiel, vzdalovala z chrámu. Ale Pán naléhá na Svého služebníka, aby opustil Jeruzalém. „**Pospěš a rychle vyjdi z Jeruzaléma, neboť nepřijmou tvé svědectví o mně**“ (Skutky 22,18). Jenže Pavlovo židovské srdce ještě váhá. Odpovídá: „*Pane, oni sami vědí, že **já** jsem ty věřící v tebe vrhal do žaláře, a bil jsem [je] v synagogách; a když byla prolévána krev tvého svědka Štěpána, **já** jsem tu také stál spolu s nimi a [k tomu] přivolil, a ostríhal jsem šaty těch, kteří ho mordovali*“ (Skutky 22,19.20).

Jaká to obhajoba! Dochází až k tomuto: „Mou příčinou jsou oni nevěřící; mé někdejší bídne chování se jim stalo velkou překážkou k přijetí toho svědectví, – dovol mi tedy, abych tu ještě zůstal.“ To však je nemožné. „*Jdi,*“ znovu říká Pán, „**neboť *já k národům* [= pohanům] *daleko pošlu tebe***“ (21.v.). Pravda musí být rozhlášena, Boží uložení se musí naplnit. Vždyť už nadešel čas, a proto se Jakub marně snaží zastavit mohutný proud a Pavel by zbytečně ještě prodléval a váhal; kritický okamžik už přišel, a jestliže se Pavel přesto ještě chce vrátit do Jeruzaléma, bude muset být odtamtud vyveden v poutech. – Skutečně se tam vrátil.

Oddílek, který jsme právě uvedli, je vlastním vyjádřením Pavla o tom, co mu Pán někdy předtím oznámil, ale o čem se zmiňuje teprve nyní. A tak třebaže byl výslovně varován, aby z Jeruzaléma vyšel, protože tam jeho svědectví nepřijmou, znovu se tam ubírá, a známe, jaký byl výsledek této poslední Pavlovy návštěvy města. Stalo se právě to, čeho se Jakub obával a čemu se snažil zabránit: dochází ke vzbouření a Pavel je vydán do rukou pohanů. Pán rozhodl, aby se odebral k pohanům. Jestliže tam nechtěl jít jako svobodný člověk, musí jít jako „služebník v řetězech“ (Ep. Efezským 6,20). Přesto ale mohl říci: „*Pro naději Izraele jsem tímto řetězem svázán*“ (Skutky

28,20). Kdyby jeho srdce nebylo tolik toužilo po blahu Izraele, mohl být těch okovů ušetřen. Zanechal Izrael bez výmluvy, ale sám se stal vězněm a nakonec mučedníkem.

Takto se tedy Pavel konečně rozloučil s Jeruzalémem. Navštívil ho vícekrát a byl by se tu rád pozdržel, ale to nebylo to místo, kde měl být. Jeruzalém byl po celá staletí předmětem Boží péče a Jeho zvláštních cest. Ale brzo měl být „*Jeruzalém šlapán od národů* [= *pohanů*]“ (Ev. Lukáše 21,24), jeho chrám měl být úplně rozbořen a Kristovo stádce, které tam bylo shromážděno, mělo být rozehnáno do všech stran. Už jen několik let a město, které po celá staletí zaujímal tak zvláštní místo v Božích plánech se zemí, mělo být obráceno v prach těžkou botou římských vojsk.

Pavlův odchod můžeme pokládat za jakýsi náhlý úvod k těmto soudům. Zvláštní pravda, která mu byla svěřena, nemohla být v plnosti a v moci rozhlášena jinak, než opuštěním té země jako **zjevného** dějiště Božích působení. A tak by měla Pavlova cesta z Jeruzaléma do Říma vskutku probouzet hluboký zájem v každém přemýšlejícím křesťanovi.⁺

Zdalipak se náš apoštol tím, že se obrátil zády k Jeruzalému, rozloučil i s Židy? Nikoli. Nezoufal si jistě nad tím národem. Je ovšem pravda, že v Jeruzalémě jeho svědectví nepřijali, ale možná, že je při-

---

⁺ Pavlova cesta do Říma nám podává nesmírně zajímavý obraz z dějin Církve, pokud jde o její **pozemská určení**. Loď vyplouvá v úplném pořádku: je to loď dobře postavená, spojená a řízená; sestrojená tak, aby mohla na moři vydržet nápor blížících se bouří. Po nějakém čase apoštol Pavel povznáší svůj varovný hlas, ale je odmítnut a loď je pak rozlámána vlnami. Ale je velký rozdíl mezi vlastní lodí a jednotlivci na palubě; loď je ztracena, cestující však zachráněni. Vztáhneme tyto podrobnosti na dějiny Církve na její cestě po této zemi. Svědectví, jak víme, vyšlo z Jeruzaléma, odkud se Pavel ubíral, cestuje do Říma. Svědectví apoštolů bylo určeno k ostříhání Církve na její pozemské cestě a k zabránění ztroskotání; ale protože toto svědectví bylo odmítnuto, došlo k pádu. Ale s postupujícím pokročením pádu můžeme též vidět rozdíl, který je třeba dělat mezi uchováním společného svědectví Církve a věrností a spasením jednotlivců. Kdo „*má uši k slyšení*“, vždy pro sebe najde slovo vyučení a ukázání směru cesty, i kdyby stál uprostřed nejhlubších obklíčujících ho temnot. Vlny mohou na kusy rozbít společnou věc – vše, co pojí se zemí, může zmizet – „*ale kdo činí Boží vůli, zůstává navěky*“ (1.Ep. Jana 2,17).

jmou v Římě; odmítli je na východě, ale možná, že naň toužebně čekají na západě. Každopádně to chtěl zkusit. Nechtěl se Izraele vzdát, i když Izrael jím opovrhl. I čteme, že „*stalo se po třech dnech (jeho příchodu do Říma), [že] Pavel svolal **přední ze Židů**. A když se sešli, řekl jim: ‚[Muži] bratři. Já, který jsem nic neučinil proti lidu anebo proti otcovským obyčejům, jsem byl jatý z Jeruzaléma vydán do rukou Římanům... A pro tuto příčinu jsem vás svolal, abych vás viděl a s vámi promluvil; neboť pro naději izraelského lidu jsem tímto řetězem spoután...‘ A když mu stanovili den, sešli se k němu mnozí do obydlí, i vykládal jim pravdu, vydávaje svědectví o Božím království a chtěje je přesvědčit o Ježíši, jak z Mojžíšova zákona, tak i z proroků, od jitra až do večera“ (Skutky ap. 28,17.20.23).*

I zde tedy vidíme věrného „služebníka v řetězech“, jak stále ještě hledá „ztracené ovce z domu izraelského“ a jak – předně jim – nabízí „spasení Boží“. „Ale oni mezi sebou **nakonec** nebyli jednotní“, takže Pavel se cítí nucen říci jim **nakonec** to slovo: „*Jistěže Duch Svatý skrze Izaiáše, proroka, [dobře] mluvil otcům našim: Jdi k tomuto národu a řekni jim: slyšíce, budete slyšeti, a neporozumíte, a hledíce, budete hleděti, ale neužríte. Neboť srdce tohoto lidu zhrublo, a ušima svýma těžce slyšeli, a oči zavřeli, aby snad očima neviděli a ušima neslyšeli a srdcem nerozuměli, a neobrátili se, a já je neuzdrazil. Bud’ vám tedy známo, že toto spasení je posláno národům, a oni slyšeti budou“ (Skutky 28,25-28).*

Nebyla tu už naděje. Vše, čeho byla schopna láska, bylo učiněno, ale nadarmo, a tak je náš apoštol, i když velice nerad, opouští, vida velikost onoho zákonního zaslepení, přirozeného to následku, protože opovrhli Božím spasením. A tak bylo odstraněno vše, co mohlo být překážkou k otevřenému a úplnému rozvinutí Pavlova evangelia. Nalézal se uprostřed celého světa pohanů, jsa v Římě vězněm a Izraelem opovržen. Udělal vše možné, aby ještě dále zůstal se Židy ve spojení. Jeho srdce plné lásky k nim ho nutkalo prodlít, co možná nejdéle, než se jeho ústa otevřela k opětnému vynesení prorokova soudu, ale nyní je všemu konec, všechna naděje je ta tam. Všechna **lidská** zřízení a společnosti jsou v jeho očích jen zbořeninou a zklamáním, takže už je třeba, aby se dal do předkládání toho svatého a nebeského tajemství, skrze něž byla Církev Duchem Svatým spoje-

na se svou žijící Hlavou v nebi. Takto končí Skutky apoštolské, ona kniha, která je jako evangelia víceméně spjata se svědectvím Izraeli. Pokud mohl Izrael být považován za předmět svědectví, svědectví trvalo, ale jakmile byli Židé soudně vydáni v zaslepení, ztratili své místo na poli působení svědectví, a tak to svědectví přestalo.

Podívejme se nyní, co v podstatě bylo „*tajemství, evangelium*“ a co v něm bylo zvláštního. Je velice důležité, abychom tomu rozuměli. Co tedy bylo Pavlovo evangelium? Byl to snad nějaký jiný způsob ospravedlnění hříšníka, odlišný od toho, co kázali ostatní apoštolé? Nikoli. Pavel kázal jak Židům, tak Řekům [= pohanům]: „*pokání k Bohu a víru v našeho Pána Ježíše Krista*“ (Skutky 20,21). To byla podstata jeho kázání. To, co bylo zvláštního v evangeliu Pavla, se netýkalo tolik způsobu, jak Bůh jedná vůči **hříšníku**, jako spíše Božích cest vzhledem ke **svatému**: nešlo tu tolik o to, jak Bůh ospravedlňuje hříšníka, jako spíše o to, co činí, když tento je ospravedlněn. Šlo tu jednoduše o postavení, do něž uvádí Církev, čímž se vyznačovalo Pavlovo evangelium. Pokud jde o ospravedlnění hříšníka, mohl tu být jenom jeden prostředek, totiž **víra v jedinou oběť Pána Ježíše Krista**. Ale pokud jde o postavení svatého, mohly tu být **různé stupně**.

Tak třeba svatý na počátku Skutků ap. měl vyšší výsady než svatý pod zákonem. Mojžíš, proroci, Jan Křtitel, náš Pán ve Svě zvláštní službě, a oněch dvanácte – ti všichni ukazovali na různá postavení věrného před Bohem. **Ale nejdál šlo Pavlovo evangelium**. Nebylo to království nabízené Izraeli na základě pokání, jak je předkládal Jan Křtitel i náš Pán (autor tu jistě v bázni Páně má na zřeteli přednostní úkol dokonalé služby našeho Pána, vyjádřený slovy: „*Nejsem poslán, než ke ztraceným ovcím z izraelského domu*“ – Ev. Matouše 15, 24; porovnej s tím Ep. Filipským 2,7), nebylo to ani království otevřené Židu i pohanu, jak je zvěstoval Petr ve Skutcích 3. a 10., ale bylo to **nebeské povolání Kristovy Církve, složené z věřících Židů i pohanů, spojených v jedno tělo, která už není pozemská, ale povoláná k posazení se na nebeských místech v Kristu Ježíši**.

Toto tajemství Boží vůle o Církvi plně rozvíjí Epištola Efezským. Nalézáme tam obšírné poučení o našem nebeském postavení, o našich nebeských nadějích, o našich bojích na nebeských místech (Ep.

Efezským 6,12). Apoštol nespatřuje Církev jako poutníka **jdoucího po této zemi** (což je samozřejmě také plná pravda), ale jako posazenou **v nebi**; nespatřuje ji jako únavami obtíženou **tu dole**, ale jako odpočívající **tam nahoře**. „A [společně] *vzkřísil nás a dal nám sedět na nebeských místech v Kristu Ježíši*“ (Ep. Efezským 2,6). Není to něco, co On **chce** učinit, ale co **On učinil**. Když Kristus vstal z mrtvých, vstaly z mrtvých i všechny údy Jeho těla; když vstoupil na nebe, vstoupily tam i ony; když se posadil, posadily se i ony – tj. v Božím uložení; a toto mělo být během doby skutečně uskutečněno skrze Ducha Svátého, seslaného z nebe.

Takové byly myšlenky, takové bylo Boží usouzení o údech Kristova těla. Toto věřící předtím neznali (nebylo to rozvinuto službou oněch dvanácti), jak to aspoň vysvítá ze Skutků ap. – neboť dosud trvalo svědectví vůči Izraeli, a pokud jaksi **země** byla dějištěm Božího působení, pokud byla o Izraeli ještě nějaká naděje, **nebeské** tajemství zůstávalo v pozadí. Ale **jakmile je země opuštěna a Izrael dán stranou, apoštol pohanů píše ze svého vězení v Římě Církvi a odkrývá jí všechny slavné výsady spjaté s místem, které ona má na nebesích s Ježíšem Kristem**. Když totiž Pavel přišel jako vězeň do Říma, dospěl do jisté míry na hranici všech lidských věcí. Neobíral se už myšlenkou, že by Církev mohla zjevovat něco, co by se podobalo dokonalému svědectví na zemi. Viděl Církev v nebi, a jenom tam, – v plné Kristově kráse a dokonalosti. Věděl, jak tomu bude s **pozemskou** dráhou Církve. Věděl, že tomu s ní bude právě tak, jako tomu bylo s lodí, na jejíž palubě se plavil do Říma. Ale jeho mysl byla utvrzena blahým ujištěním, že nic nemůže postihnout jednotu Kristova těla, protože ta jednota, i když na zemi může dojít ke škodám, je v nebi uchovávána neporušena.⁺ Toto bylo zdrojem Pavlovy radosti, když byl jako opovrhovaný a nevšímaný vězeň v neronském vězení. Neměl pocity studu, protože věděl, že Církev, i když zde roztržštěná na kusy, byla ve věčně pevném držení Božího Syna a že On byl mocen ji tak držet až do okamžiku, kdy měla být vtržena k setká-

---

⁺ Myslím, že pro křesťana je nejvýš důležité, aby se nedal unést volnými nebo lhostejnými myšlenkami, pokud jde o přítomnost Ducha Svátého v Církvi a jednotu Kristova těla. Kdo pevně drží to prvé, zajisté bude hledat i ono druhé.

ní s Ním v povětří.*

Ale někdo se možná zeptá, jak je možné tvrdit, že věřící jsou posazeni na nebeských místech, když dosud jsou na světě, zápasíce s těžkostmi, souženými a pokušeními? Stejná otázka by mohla být položena vzhledem k důležitému učení v 6.kapitole Ep. Římanům: Jak se mohou věřící považovat za zemřevší hříchu, když jsou neustále svědky, jak hřích v jejich těle ještě působí? Je jen jedna, a to společná odpověď na obě dvě otázky. **Bůh** vidí věřícího jako zemřelého s Kristem a stejně vidí i Církev jako zmrtvýchvstalou a na nebi posazenou s Kristem; avšak **je úkolem víry, aby umožnila duši uskutečnit první i druhou z těchto skutečností**. Máme se ve víře činit zajedno s tím, co jsme, co o nás Bůh říká, že jsme. „**Tak i vy pokládejte se za mrtvé hříchu...**“ (Ep. Římanům 6,11) – **tak to říká Bůh**. Síla věřícího a vítězení nad zkažeností, která se ho ještě přidržuje,

---

* Právě mi byl doručen dopis od jednoho milého, vzácného Kristova služebníka, z něž vyjímám slova, která si opravdu zaslouží povšimnutí: „Duch Svatý sestoupil z nebe, aby na zemi utvářel tělo, neboť my všichni jsme byli pokřtěni skrze jednoho Ducha v jedno tělo na zemi (1.Ep. Korintským 12,13). To je jednota, za jejíž zachovávání jsme odpovědni; pokud jde o tu druhou, tj. o závěrečnou jednotu, Bůh ji jistě způsobí. Jestliže Bůh dal v Církvi ‚dary uzdravování‘, pak toto jistě není v nebi. Stačí přečíst si 1.Ep. Korintským 10,17, abychom viděli, že jednota těla Církve na zemi je základním, hlavním, Božským zřízením – že je hlavní pravdou, která, jak se mi zdá za jisté, odliší ty, kteří mají víru k oddanému putování v posledních dnech, a bez níž očekávání na Krista by znamenalo pouhou touhu po osobním vyproštění a nikoli volání Ducha i nevěsty, řkoucích: „*Přijď!*“ Celá epištola Efezským jedná o tomto předmětu a je na něm založena; také jiná místa o něm mluví. To, že Duch Svatý byl seslán shůry, aby utvářel Církev, a že Jeho přítomnost na zemi je tím, čím se vyznačuje Boží dílo, zatímco Kristus je v nebi, je nesporným důkazem, že tato jednota na zemi je. Odtud plyne, že ti, kteří opustili zemi ubírajíce se do nebe, třebaže, o čemž nelze pochybovat, jsou z této jednoty, nejsou již do ní zahrnuti, poněvadž jejich duše se odloučila od těla a oni jsou vzdáleni místa – jediného místa, kde Pán dnes zvelebujeme Své oslavení skrze Své skutky a Svou moc v milosti; nejsou už tedy částí toho, v čem spočívá jednota vydávající svědectví o Bohu zjevně.“

Přál bych si, aby křesťan, který toto čte, si připomenul, že vždy, kdykoli je na předcházejících stranách řečeno: „Církev není tuto dole“, značí to jen, že tu není, pokud jde o zdroj a moc její jednoty, i když, což je samozřejmé, by tu dole ona jednota **měla zjevná být**.

spočívá v tom, že se považuje vůči té zkaženosti (hříchu) za mrtvého, a jeho silou k oddělení od světa je, že se pokládá za vzkříšeného a posazeného s Kristem na nebeských místech. Někdo též může říci, že Církev – podle Božího usouzení – má právě tak málo co činit s hříchem a světem, jako Kristus; ale něčím jiným jsou Boží myšlení, a jinou věcí opět způsoby, jak my ta myšlení chápeme.

Někdo též může říci: Zdalipak apoštol v 11.kapitole Ep. Římanům nevidí Církev z pohanů, jak přebírá místo Izraele **na zemi**? Na to odpovídáme, že v Ep. Římanům 11 vůbec nejde o nebeské povolání, nebo o „*veliké tajemství*“, a proto, je-li nám tam ukazována oliva, je zřejmé, že to není Kristovo tělo v nebi. Ale v 1.kapitole té Epištoly Pavel mluví o svém evangeliu, a o tom, jak touží kázat je v Římě, a též v poslední kapitole se zmiňuje o „*zjevení tajemství*“ (25.v.), ale v jedenácti prvních kapitolách nenalezneme učení pravdy o Církvi jako Kristovu tělu (složeném ze Židů i pohanů), posazeném v nebi. Nebylo to úmyslem Ducha Svatého v tomto oddílu Písma, třebaže je vzácný a důležitý z jiných hledisek. Nikdy by o Církvi jako těle nemohlo být pověděno: „*Jinak i ty vyřát budeš!*“ (kap. 11,22). Již samo pomyšlení na to v nás budí odpor. Čím je tedy ta oliva? Mám za to, že nám představuje ústy vyznávající křesťanstvo ve svém postavení jako svědectví na zemi, které – vzato z tohoto hlediska – naprosto selhalo, jako musí selhat vše, co je spjaté s touto zemí. Nesetřvalo v Boží dobrotivosti, ale stal se z něj „*veliký dům*“, v němž se svatý musí oddělovat od nádob k necti, chce-li býti nádobou posvěcenou a užitečnou Mistru.

Oliva jako i království patří k zemi. Naproti tomu Církev nemá se zemí nic společného, alespoň pokud jde o její původ a o její naději. Období Církve tvoří v průběhu Božích působení určitou vsuvku, která nemá žádnou spojitost s tím, co předcházelo, ani s tím, co potom bude následovat. Přítomnost anebo nepřítomnost Církve neovlivňuje v ničem běh tohoto světa. Kdyby dnes večer došlo ke vtržení svatých, svět se všemi politickými i náboženskými systémy by si šel svou cestou dál, jako obvykle. Boží Církev není součástí soustavy tohoto světa, a všichni, kdo by ji tam rádi uvedli, nechápou, jaký je její pravý charakter. Stačí, když naše mysl bude naplněna nebeským tajemstvím o Kristově Církvi, abychom se dovedli zdravě dívat na

křesťanstvo, na všechny jeho tváře a rozmanité sekty.

Nechť si však křesťan, který toto čte, zapamatuje, že pouhé **úsilí lidského ducha** nemůže pochopit tuto Božskou pravdu o Církvi, ale navíc je jí skutečně naprosto protichůdné. Viděli jsme, jak drahý čas uplynul, než člověk mohl pochopit tuto pravdu, že mu jaksi byla uložena (tj. znovu vnucena); a stačí nahlédnout do dějin Církve za posledních osmnáct set let, abychom shledali, jak slabě byla tato pravda chápána a držena a jak rychle byla zapomínána a opouštěna. Přírodní srdce tíhne k zemi, vábí je myšlenka na vytvoření nějaké pozemské společnosti (korporace). A tak můžeme čekat, že pravda o nebeské povaze Církve bude uznána a uskutečněna jen nepatrnou, slabou menšinou.

Nezdá se, že by protestantští reformátoři učinili tuto důležitou věc předmětem svých myšlenek a snah. Byli mocnými a požehnanými nástroji, aby uprostřed rumišť římské pověry vyvedli na světlo vzácné učení o ospravedlnění skrze víru, a též aby předložili lidskému svědomí světlo o inspiraci (= vdechnutí) Písem naproti falešným a svůdným dogmatům o ústním podání (tzv. „tradici“) v římském učení. Bylo to jistě veliké dílo, nicméně je třeba přiznat, že postavení a naděje Církve neupoutaly jejich pozornost. Zdá se, jako by z Římské církve k Církvi v nebi bylo třeba urazit ještě dlouhou cestu; a přece nakonec nebude poznáno, že mezi oběma neexistuje žádné neutrální pole, neboť každá církev, anebo přesněji řečeno, každá náboženská společnost (= korporace, v původním smyslu značí: „cosi jako tělo“, „napodobenina těla“; „corpus“ v latině je „tělo“ – poznámka překladatele), vyzdvižená, udržovaná a řízená lidskou moudrostí a lidskými prostředky, i kdyby její zásady byly nevímjak čisté a i kdyby se nevímjak stavěla nepřátelsky proti katolicismu, bude – jsouc posouzena Duchem a ve světle nebe – víceméně nakažená prvky římského systému. Myšlenka Církve v nebi – lidí jdoucích tu **dole**, ale majících své skutečné místo a střed jednoty **nahoře** – tato myšlenka je příliš čistá, příliš vznešená, příliš nebeská, než aby mohla být mezi lidmi všeobecně přijata.

Srdce jsou spjatá se zemí, a jen velice těžko je lze přivést k věření, že doba, kdy Bůh se přestává zjevně obírat zemí, že tento časový úsek, o němž jedině se někdejší proroci vůbec nezmiňují, je právě

obdobím, během nějž Bůh skrze Ducha Svatého shromažďuje Církev, aby utvářel Kristovo tělo v nebi; a dále, že když Bůh ve Svých působeních jednal vůči zemi, Církev v pravém smyslu slova tu nebyla; a konečně, že jakmile Bůh obnoví Svě zjevné působení vůči zemi a naváže spojení s Izraelem, Církev na **tomto dějišti** už nebude. Abychom to vše pochopili, je třeba vyšší míry duchovnosti, než s jakou se setkáváme u většiny křesťanů.⁺

Jedna otázka pak přirozeně asi vyvstane v mysli toho, kdo hledá pravdu: „Jaký způsob správy Církve nejvíce odpovídá Písmům?“ „Ke kterému křesťanskému kruhu se mám připojit?“ Jedinou odpovědí na takovou otázku je: „*Usilujíce zachovávat jednotu Ducha ve [anebo: skrze] svazku pokoje*“ (Ep. Efezským 4,3). Sekty nejsou Církve, náboženské strany nejsou tělo Kristovo. A tak jsme-li anebo zůstáváme-li spojeni se sektami, nalézáme se v jednom z četných potůčků, které společně plynou dál, aby se zřítily do hrozných propastí, o níž se mluví v 17. a 18.kapitole Zjevení. Nemylme se: zásady přinesou své ovoce a systémy stanou na své skutečné půdě. Zaujatí lidé budou vyvíjet všechnu činnost, aby zabránili uskutečnění oněch nebeských zásad, o nichž jsme mluvili. Ti, kdo budou chtít držet Pavlovo evangelium, sami zakusí, že budou jako on opuštěni a opovrženi uprostřed okázalostí a všeho lesku tohoto světa. Různice mezi náboženskými systémy, rozdíly jednotlivých sekt a hluk náboženských hádek jistě utlumí slabé hlasy těch, kteří chtějí mluvit o nebeském povolání a blízkém vtržení Církve.

Ale kéž duchovní člověk, který se nalézá uprostřed tohoto pohnutého, žalostného zmatku, neztratí ze zřetele ono tak jednoduché pravidlo: „**Každý systém církevní kázně, a každý systém výkladu proroků, který – jakýmkoli způsobem – pojí Církev k zemi a k věcem tohoto světa, odporuje duchu a zásadám onoho velikého tajemství, rozvinutého Duchem Svatým v epistolách apoštola**

⁺ Myslím že čtenář chápe, že je rozdíl mezi veřejnými (zjevnými) Božími působeními a **skrytou** působností Prozřetelnosti. První přestala, když byl Izrael odstaven stranou, a opět započnou, jakmile se Izrael znovu objeví na dějišti, druhá působí dnes. Bůh kontroluje soukolí vlád a rad králů, aby přivedl k naplnění Svě veliké záměry.

pohanů. Pokud jde o řád a kázeň, Církev nepotřebuje žádnou pomoc od světa. Duch Svátý přebývá v Církvi, třebaže je roztříštěna a rozptýlena a přes všechnu nevěru člověka v tuto pravdu; a jestliže on do ní uvádí něco pozemského anebo něco, co je z člověka, musí být hrozným následkem zarmucování Toho, Jehož přítomnost je pravým světlem věřících, jakož i zdrojem a mocí k vykonávání služby i kázně.

A pokud jde o naději Církve, „*Spasitele očekáváme*“, a nikoli naplnění nějaké pozemské události. Díky Bohu, svatým není nikde řečeno, aby očekávali Antikrista, zato však, aby vyhlíželi po příchodu Božího Syna, který je miloval a vydal Sebe sama za ně. Všichni křesťané by měli pochopit, že jedinou věcí, kterou mají očekávat, je **jejich vtržení vstříc Pánu k setkání se s Ním v povětří.** Svět se může této myšlence vysmívat, falešní učitelé mohou proti ní vynášet svá učení, aby zviklali víru jednoduchých, ale – skrze milost – chtějme dále „jedni druhé potěšovat“ jistotou, že „*Blízko jsou ty dny a naplnění všelikého vidění*“ (Ezechiel 12,23 - franc. překlad JND).

Ale musím již tento spis skončit. Hluboce si uvědomuji, s jakou mdlobou a neúplností jsem tu rozvinul, co mi tanulo na mysli o učení o Církvi, ale nepochybuji o **skutečné důležitosti tohoto učení, a jsem jist, že čím více se ten čas přiblíží, tím více světla bude rozlito o tomto předmětu.** Dnes jsou na místě obavy, že je jen velice málo těch, kteří toto učení uznávají za správné. Kdyby bylo více chápáno, bylo by vynakládáno méně úsilí a námahy ke zjednání si nějakého jména anebo místa na zemi. Pavel, veliký svědek o nebeském povolání Církve, by musil být velice nepatrnou osůbkou v očích synů tohoto světa; a nejinak tomu bude i s těmi, kdo přijímají jím uvedené zásady a jdou ve šlépějích, které naznačil. Ale jej potěšovalo pomyšlení, že „pevný Boží základ stojí a má tuto pečeť: „*Pán zná ty, kdo jsou jeho*“ (2.Ep. Timoteovi 2,19); věděl též, že i v nejméněších dobách budou tací, kteří „*budou vzývat Pána z čistého srdce*“ (22.v.). Kéž by uprostřed tohoto pochmurného dějiště náš los padl **mezi takové,** až konečně budeme vidět Ježíše tak, jak On je, a připodobnění Jemu!

C. H. M.

Autor a prameny

Charles Henry MACKINTOSH (zkratkou: C.H.M.) /1820 - 1896/ byl jedním z literárně největších křesťanských spisovatelů – vedoucích mezi bratřími. Světově proslulé jsou jeho komentáře k Pentateuchu (6 svazků), k jednotlivým starozákonním osobám a i jeho časopis „Things New and Old“ (Staré a nové věci), který začal vydávat od roku 1860, jehož redakci brzy převzal a dále vedl Charles STANLEY /1821 - 1888/.

Kniha „Eliáš Tesbitský“ vyšla pod názvem „Practical Reflections on the Life and Times of Elijah the Thisbite“ (Praktické úvahy o životě a dobách Eliáše Tesbitského). Použili jsme textu, který vyšel v 5.svazku autorových sebraných spisů „Miscellaneous Writings of C.H.MACKINTOSH“, 11.vydání, 1966: New York - Loizeaux Bros., Inc.; dále francouzského překladu z časopisu „Messager Evangélique“ 43.roč., 1902, Vevey (Švýcarsko), str.71 - 432 a z německého překladu v časopise Botschafter des Heils in Christo (Posel spasení v Kristu) 1865, reprint (1953) Ernst Paulus Verlag: Neustadt / an der. Weinstr., str. 2 -71.

Pro citace z Písma byl použit něm. text překladu z původních jazyků „Die Heilige Schrift, Aus dem Grundtext übersetzt, Hardcover-Sonderausgabe 1.Auflage 2003 - Hückeswagen (SRN).

